

**SHIVRAJ COLLEGE OF ARTS, COMMERCE AND
D. S. KADAM SCIENCE COLLEGE, GADHINGLAJ.**

PERIODICAL/JOURNAL ARTICLE INDEX 2025

INDEX

Sr. No.	Name of Periodical / Journal	Page No.
1	INDIAN DEVELOPMENT REVIEW	2 - 3
2	Indian Journal of Finance	4 - 15
3	Indian Journal of Marketing	16 - 25
4	Resonance	26 - 48
5	Economics and Political Weekly	49 - 149
6	University News	150 - 188
7	अर्थसंवाद	189 - 191
8	The Literary Criterion	192
9	वागर्थ	193- 216
10	प्रबोधन प्रकाशन ज्योती	217 - 227
11	जडणघडण	228 - 239
12	शिक्षण संक्रमण	240 - 249
13	शेती प्रगती	250 - 260
14	साप्ताहिक साधना	261 - 288
15	साप्ताहिक सकाळ	289-361

JOURNAL - INDIAN DEVELOPMENT REVIEW

An International Journal of Development Economics

Volume 23

Issue 1

January -June 2025

CONTENTS

1. Education and Economic Growth in Zambia: A Historical Perspective
- Christopher Mupimpila 1-12
2. Non-Linearity and the Unit Root Hypothesis : An Examination of National
Output in Trinidad and Tobago - Steven Cook 13-20
3. Impacts of Oil Prices and Macroeconomic Conditions on Canada's
Economic Growth - Yu Hsing 21-29
4. Test of Four Monetary Models of the Exchange Rate for Three Selected
Asian Countries - Yu Hsing 31-37
5. The Effect of Inequality and other Country Characteristics on the Effectiveness
of a Country's Education - William R. DiPietro 39-48
6. Stock Returns Volatility in the Bombay Stock Exchange
- Nikolaos Sariannidis, George Konteos &
Evangelos Drimbetas 49-59
7. Industrial and Trade Policies in a Developing Country Under Endogenous Timing
of Trade Policy - Ryoichi Nomura, Makoto Okamura &
Masayuki Hayashibara 61-75

*****

JOURNAL - INDIAN DEVELOPMENT REVIEW

An International Journal of Development Economics

Volume 23

Issue 2

July - December 2025

CONTENTS

1. A Causal Analysis of Competitiveness and Exports for the Greek Agricultural Sector
- Melfou K., Theocharopoulos A. & Michaelidis A. 77-88
2. Poverty Estimation on the Basis of Anthropometric Measurements and Age Structure:
A Note with Specific Reference to India
- Siddhartha Mitra 89-97
3. From Death to Resurrection The Story of an Indian Small Enterprise Cluster
- M. K. Sukumaran Nair 99-120
4. Rural Poverty in India: Does Rural Infrastructure Play a Role
- Rudra Prakash Pradhan 121-132
5. Foreign Direct Investment and Economic Growth Nexus:
Empirical Evidence from Sri Lanka
- R. Sathiendrakumar & Jananee Raguargavan 133-153
6. Economics of Privatization: An Introspection of Indian Higher Education
- K. M. Joshi & Kinjal Ahir 155-178
7. Relevance of Gandhism in the Modern Globalised Economy - Anju Jain 179-183

*****

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

JANUARY 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 1

CONTENTS

1. Moderating Role of Stock Return Volatility in Corporate Governance-Firm Value Structural Linkages: Insights from a PLS-SEM with IPMA Approach 8
Raj Kumar Singh, Naresh Kumar, Yashvardhan Singh, Ajay Kumar, Sunil Kumar
2. Does Corporate Governance Influence Firms' Credit Ratings? Evidence from India 33
Jaspreet Kaur, Soma Dey
3. Efficiency and Predictive Power of Technical Trading Rules in Post-COVID-19 Era: A Study of BRICS Stock Market 52
Poonam N. S. Malik
4. Determinants of the Stock Return - Exchange Rate Dynamic Linkage in India and China 67
Abha Mohan Tomy Mathew Roy Sam Daniel

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

FEBRUARY 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 2

CONTENTS

1. Changing Dynamics of Leverage Determinants: 8
A Comprehensive Study of Firms Listed in India
Amit Kumar Singh Preeti Bansal K. Latha
2. Corporate Environmental, Social, and Governance 27
Disclosure and Performance Dynamics: An Empirical Analysis
of BRICS Nations
Pruthiranjana Dwivedi Debasis Pahi Anjali Prava Mishra
3. TVP-VAR Analysis of NFT, DeFi, Assets, and Clean Energy in 45
Investment Portfolio
Nidhi Malhotra
4. Central Bank Digital Currency E-Rupee (e) Usage Patterns: 62
The Interplay of Awareness and Satisfaction in India
Daravath Vikas Nayak A. Arun Kumar

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

MARCH 2025   ISSUE NO. 3   VOLUME 19

CONTENTS

1. Firm Performance in India: Does Sustainability Reporting Matter?   8
Minimol M. C. Akhila K. V. N. P. Kavya
2. Religious Holiday Anomaly: Evidence from the Indian Equity Market   26
Nang Biak Sing Lal Ropuii Rajkumar Giridhari Singh
3. Financial Literacy and Fintech: A Double-Edged Sword for Millennial Investors' Behavioral Biases   44
Sunil N. Sathish Kumar B.
4. An Analysis of Corporate Governance Disclosure Practices of BSE 200 Indian Companies   64
Jagdeep Kaur

INDIAN JOURNAL OF FINANCE
APRIL 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 4
CONTENTS

1. Multidimensional Financial Inclusion Index for the Scheduled Tribes of Kerala 8
Reshma K. K. Kanniammal
2. An Ensemble Classifier-Based Approach for Feature Selection and Prediction of Loan Approval 24
Narendra Singh Ranawat
3. Assessment of Market Performance and Influencing Factors of Indian Initial Public Offerings (IPOs) 40
Anshika Agarwal Purushottam Kumar Arya Harshal Patil Vishal Kumar Laheri
4. "Scan & Pay": Developing a Conceptual Model on "Intention to Adopt" UPI Payment Apps by the Unorganized Retail Sector Using the Extended Valence Theory (EVT) 60
Arunangshu Giri Wendrila Biswas

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

MAY 2025   VOLUME 19   ISSUE NO. 5

CONTENTS

1. Bibliometric Insights into the Indian Journal of Finance: 8
Mapping Intellectual Contributions
**Raj Kumar Singh, Charu Saxena, Shalini Aggarwal, Purna,
Yashvardhan Singh**
2. Unveiling the Drivers of Mergers and Acquisitions: 37
The Mediating Role of Access to Resources
Divya Jain, Girish Chandra Maheshwari, Archana Singh
3. Augmentation of Financial Inclusion: A Structured 58
Review from the Indian Perspective
Rituparna Choudhury, Sumeet Gupta
4. Financial Literacy as a Moderator in Behavioral Biases and Investor 59
Decis Nancy Gupta
Rachita Rana Deepak Tandon

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

JUNE 2025   ISSUE NO. 6   VOLUME 19

CONTENTS

1. Corporate Governance and Ownership Structure as
Determinants of Firm Performance : A Study of Indian Listed
Companies
Surbhi Jain, Arjun Mittal, Anand Mittal, Teena Bagga, Kavita 8
2. Financial Inclusion and Socio-Economic Development:
The Mediating Role of Social Empowerment in Rural Odisha of India
Amiya Kumar Mohapatra, Ramesh Chandra Das, Subhashree Khilar 29
3. Application of Digital Technologies for Internal
Audit: A Bibliometric Literature Review
Tanya Yadav, Prasanna Kulkarni, Abhijit Chirputkar 46
4. Comprehensive Analysis of Solvency, Profitability, and
Liquidity in Minimizing Bankruptcy and Financial Stress
A. V. Rejimon, P. K. Sinosh, V. Krishnaveni 66

INDIAN JOURNAL OF FINANCE
JULY 2025   VOLUME 19   ISSUE NO. 7
CONTENTS

1. How Does Youth's Financial Literacy Influence Their Financial Inclusion? A PLS-SEM Approach 8
Pali Gaur, Priyanka Tandon, Anurag Bhadur Singh, Nikhil Yadav
2. BSOPM and BOPM Models in Banknifty Options: A Study on Their Applicability and Risk Framework 25
Rinky, Shakti Singh, Sachin
3. A Comprehensive Review of Prominent Biases and Other Factors Influencing Retail Investors' Decision-Making 47
Saurabh Singh, Ipsa Bharti, Preeti Maurya
4. Crowdfunding and the Dynamics of Social Capital: A Systematic Literature Review 75
Dharmendra Singh, Rohit Bansal, Ahmed Al-Dmour, Aruna Jha, Garima Malik

INDIAN JOURNAL OF FINANCE
AUGUST 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 8
CONTENTS

1. Dynamics of Long Memory in the Cryptocurrency Market 8
Arvind Awast, Mariyam Shauk
2. Understanding the Impact of Cyberloafing in the Context of 29
Technology-Driven Enterprises : A Case Study of the Banking Sector
R. K. Jena, Rupashree Goswami, Pawan Jain
3. Decarbonizing Development: Green and Sustainable Bonds in 50
Mitigating Emissions in Asian Countries
Anshul Mahajan, Rasna Pathak
4. A Step Toward Digital Inclusion in Agriculture: Capacity-Building 68
and Measuring Outcomes Among Smallholder Farmers
Jampala Maheshchandra Babu, Arun Yadav, Tina Shivnani

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

SEPTEMBER 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 9

CONTENTS

1. Envision Future Prices of Select Power Sector 8
Equities: An Application of an AI Model
D. Sudarsana Murthy, T. Deva Prasad, J. Katyayani, B. Gangaiah
2. Financial Development and Sectoral Productivity: New Insights 37
from Selected G20 Economies
Niti Khandelwal Garg
3. Determinants of Dividend Payout Decisions of FMCG Companies in India: 57
A Study of Firm-Specific Characteristics of Selected Companies
Navleen Kaur
4. Time Series Analysis of FDI in India Using ARIMA-SVR Hybrid 73
Machine Learning Model
**Peindiah, M. Nagesh, D. Mallikarjuna Reddy, Nitendra Kumar,
Ravi Prakash Chaturvedi, Annu Mishra.**

INDIAN JOURNAL OF FINANCE
OCTBER 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 10
CONTENTS

1. Modeling Asymmetric Volatility Connectedness and Spillover Dynamics in Emerging Forex Markets Through the Lens of a TVP-VAR Framework 8
Raj Kumar Singh, Tarun Sharma, Yashvardhan Singh, Ajay Kumar, Sunil Kumar.
2. Risk-Return Efficiency of Stochastic Oscillator Strategies in BRICS During COVID-19 and Geopolitical Conflicts 39
Poonam, N. S. Malik.
3. An Integrated Total Interpretive Structural Modeling and MICMAC Model for Uncovering the Determinants of Non-Performing Assets in the Indian Banking Industry 53
Fariya Akbar Ansari, Vardah Saghir, Syed Nadimul Haque.
4. Relationship of Corporate Performance with Stock Returns Across Large-Cap, Mid-Cap, and Small-Cap Firms: Fresh Insights from India 72
Muhammadriyaj Faniband, Pravin Jadhav.

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

NOVEMBER 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 11

CONTENTS

1. Capacity Building in Public Sector Banks Through E-Learning 8
Vineet Kumar Jain, Asit Balwantraai Acharya
2. Banking Dynamics and Economic Growth in India: Unveiling the 25
Interplay of Key Performance Indicators
R. V. Naveenan, T. Viswanathan
3. Factors Affecting Financial Literacy and Financial Behavior of Working 41
Young Adults in India
Ashish A. Linge, Baldeo B. Kakde, Adil Jiwani
4. Examining the Role of Financial Literacy, Cognitive Bias, and Emotional 65
Bias in Shaping Investment Decisions: A Study on the Indonesian
Stock Exchange
Samsul Bahari, Wa Ode Al Zarliani, Suriadi, Hasddin

INDIAN JOURNAL OF FINANCE

DECEMBER 2025 VOLUME 19 ISSUE NO. 12

CONTENTS

1. Weekend Effect in the Banking and Financial Services Sector: 8
An Empirical Evidence from India
Arjun Mittal, Hritwiza Das, Anand Mittal, Sonal Thukral
2. Dynamic Interconnectedness and Risk Transmission in Green, 29
Clean Energy, and Sustainable Markets
Suhasini Jain, Neha Puri, Mustafa Raza Rabbani
3. Intent to Invest in Cryptocurrency Amid Uncertainty: A Theory of 49
Planned Behavior Approach
Ruchi Priya Khilar, Shikta Singh
4. Blockchain in Accounting, Reporting, and Auditing: A Scientometric Review 66
Chandan Kumar Tiwari, Abhinav Pal, Yousuf Al Balushi, Kanishka Gupta

INDIAN JOURNAL OF MARKETING
JANUARY 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 1

CONTENTS

1. Predicting Brand Loyalty to Manufacturer-Sponsored Brands 8
in an Omnichannel Environment: A Configurational Perspective+
Dinesh Sharma Tapan Kumar Panda Sunil Sahadev
2. Actual Usage Behavior Toward Generative AI-Based Fashion 29
Shopping Platforms (GAIFSP): Perspectives from DeLone and McLean's
Information Systems Success Model
Debarun Chakraborty
3. A Meta-Analytical Approach to Cognize the Pooled Effect of Customer 44
Relationship Management on Firm Performance
Subhasish Das Amiya Kumar Mohapatra Shailesh Pandey Yayati Nayak
4. Consumers' Organic Food Purchase Behavior in Bangladesh: 64
An Extended Theory of Planned Behavior Approach
Shamima Easmin Shanta, Md. Julhaz Hossain, Rumana Biswas,
Md. Abdul Alim, Mst. Anjuman Ara

INDIAN JOURNAL OF MARKETING
APRIL 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 4
CONTENTS

1. From Farms to Tourism: Two Decades of Agritourism Trends – 8
A Bibliometric Analysis
Girish Mude, Shantanu Saha
2. The Role of Brand Authenticity and Brand Oldness Association 34
for Brand Love and the Impact on Relation Quality and Brand
Consciousness
lin Mayasari, Wong Che Hoo, Azlin Zanariah Bahtar
3. Interplay Among Perceived Advertisement Impact, Environmental 52
Values, and Solar Product Purchase Intention
Anand Thakur, Ishita Bansal, Kamini Singla
4. How May "AI" Help You? Analyzing the Role of AI-Backed 69
Chatbot Interactions Customer Services
Sunanjita Mahajan, Mansi Gupta, Vinay Chauhan

INDIAN JOURNAL OF MARKETING

MAY 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 5

CONTENTS

1. Sentiment Analysis: Using Different Models for Monitoring and Analyzing Customer Reviews 8
Chandra Prakash Gupta, V. V. Ravi Kumar
2. Factors Influencing Behavioral Intentions of Senior Citizens in Adopting Mobile Financial Services 26
Anantha Lakshmi M., Avil Terrance Saldanha
3. Bibliometric Analysis of Omnichannel Retailing Trends: Insights from the Last 19 Years 45
Ruchika Rastogi Shantanu Saha
4. Enablers of Multi-Currency Wallet Adoption: A TISM-Fuzzy MICMAC Approach 66
Ankita Singh, G. P. Sahu

INDIAN JOURNAL OF MARKETING
JUNE 2025   ISSUE NO. 6   VOLUME 55
CONTENTS

1. Digital Marketing Influence Research in Consumer Behavior: 9
A Systematic Literature Review Using TCCM and Future
Research Agenda
**Sindhuja Pappu, V. V. Devi Prasad Kotni, Iragavarapu Lakshmi Prasanna,
S. V. S. S. P. Jaya Sankar Krishna**
2. Impact of Website Design and Product Image Quality on Efficient 29
Online Shopping Experiences
Rashmi Sharma, Sachin Datt, Kanika Sachdeva
3. Post-Encounter Tourism Experience in Saudi Arabia: 48
Sentiment Analysis of Online Reviews
Tasneem Alsaati
4. Customer's Transition from Conventional Brand Advocacy to 64
Online Brand Advocacy: A Comprehensive Review
Sabeena Yousuf, Saiyed Wajid Ali

INDIAN JOURNAL OF MARKETING

JULY 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 7

CONTENTS

1. Customer Experiences in Mindful Consumption of Organic Food: 9
Convergent Parallel Mixed Method :
Madhavi Sripathi, U. Devi Prasad, T. S. Leelavati
2. Mapping Celebrity Endorsements in the Food Industry: 25
A Bibliometric Study :
**Jessie Menon Avileli, Vikram Baliga, Mathew Thomas Gil,
Kritika Rao**
3. Factors Driving Customer Repurchase Intention - A Meta Analysis : 48
K. Kavitha, A. Celina, S. Priya
4. Understanding the Literature on Advertising Ethics Using 68
Morphological Analysis :
Jyothis Maria Franklin, Jayasankar Ramanathan

INDIAN JOURNAL OF MARKETING
AUGUST 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 8

CONTENTS

1. Understanding Consumer Behavior Through AI-Powered Recommender Systems: A Systematic Review and Bibliometric Perspective 9
Aparna Kumari, Vishal Kumar Laheri

2. BUKMUK's Marketing Puzzle - Putting the Pieces Together: A Case Study 33
Karishma Chaudhary, Pragya Singh, Pallavi

3. Unlocking Solo Female Travelers' CUI of M-Travel Apps with the Moderating Lens of Their Age and Travel Frequency 49
Richa Chaudhary, Sunita Dwivedi, Shinu Vig

4. Factors Influencing Green Product Purchase Intention: A Structural Equation Modeling Approach Utilizing PEST Framework 69
Aakansha Dahiya, Poonam Bhatt, Ashish Kumar, Saurabh Kant

INDIAN JOURNAL OF MARKETING
SEPTEMBER 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 9

CONTENTS

1. Social Media Privacy Breach of Gen Z : Understanding Their Traumatic Experiences and Coping Strategies for Well-Being 9
Harleen Kaur, Balgopal Singh
2. Decoding Consumer Perceptions Toward Green Financial Products Using Analytical Hierarchy Process 29
Abhinav Pal, Vikrant Vikram Sing, Chandan Kumar Tiwari, Mohd Abass Bhat
3. Effect of Ephemeral Content on Compulsive Buying: FoMO and Impulsivity Roles 43
Dharshini R., P. Santhi
4. Shop More and Earn More: The Never-Ending Game of Mobile Commerce 62
Kanishka Gupta, Jyoti Chauhan, Dolly Gaur, Harpuneet Singh Kohli

INDIAN JOURNAL OF MARKETING

OCTOBER 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 10

CONTENTS

1. Is AI-Powered Education Sustainable and Marketable in UK Higher Education? Exploring Opportunities and Challenges in Assessment Through the Lenses of Staff and Students 10
Andrina Halder, Saira Sultana, Rahaman Hasan, Sajeel Ahmed.
2. The Diffusion of Predictive Analytics for Innovative Interactive Marketing Strategy in International E-Fashion Commerce 30
Mostafa Mohamad, Dababrata Chowdhury, Ali Ahmad, Harish Jyawali, Asraful Khan.
3. Gender and Proximity Marketing: Concept, Antecedents, and Effects 53
Pinaki Nandan Pattnaik, Sweta Leena Hota, Mahendra Kumar Shukla, Afsha Matloob.
4. Consumers' Decision-Making and Role of Social Media Influencers in the UK Hotel Industry 69
Mohammad Mahbubul Haque, Rahaman Hasan, Anuj Kumar.

INDIAN JOURNAL OF MARKETING

NOVEMBER 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 11

CONTENTS

1. Experiential Marketing Strategies in Luxury Restaurants:
A Pythagorean Fuzzy AHP Approach 9
Sweety Das, Neha Gupta, Vinod Kumar. Rajesh Kumar Yadav
2. The Determinant Factors of Ethical Purchasing Intention:
Does Religiosity Matter? 33
Mahestu N. Krisjanti, Harsono
3. Evaluating the Impact of Integrated Digital Marketing on
Homestay Success in India: Study of Uttarakhand 49
Dipankar Dutta, Mohd Amir
4. AI-Driven Omnichannel Marketing and Customer Experience:
A Bibliometric Overview 69
G. Brindha, M. Vidya, M. Reshma

INDIAN JOURNAL OF MARKETING

DECEMBER 2025 VOLUME 55 ISSUE NO. 12

CONTENTS

1. Green Marketing Dynamics: Analyzing Greenwashing, Brand Trust, and Consumer Purchase Intentions 9
Udipta Shankar Hazarika, Sujata Khandai, Harpuneet Singh Kohli
2. Green Choices: A Qualitative Study of Online Personal Care Purchasing Behaviour 33
Nikita Panwar, Dasharathraj K. Shetty, Sandeep S. Shenoy, Anuj Kumar
3. Brand Value Co-Creation and Brand Evangelism: A Study on Sustainable Skincare Products 49
Simra Mujahid, Sujata Khandai, Umashankar Venkatesh
4. Prompt-to-Purchase: Leveraging Generative AI to Revolutionize E-Tail (Electronic - Retail) Customer Engagement 69
Arunangshu Giri, Wendrila Biswas

Resonance

JANUARY 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 1

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. General Editorial 1	1
2. Editorial - Arvind Ayyer	7
3. Science Smiles - Ayan Guha	10
4. Article-in-a-Box A Short Biography of Wolfgang Haken - Arvind Ayyer	11

GENERAL ARTICLES

1. Wolfgang Haken Recognizing Knots and Colouring Maps Siddhartha Gadgil	15
2. Interference with (Pseudo) Thermal Light The Hanbury Brown and Twiss Effect Km Nitu Rai, Soumen Basak, Subrata Sarangi and Prasenjit Saha	45

SERIES ARTICLES

3. Quantum Tunnelling - What, Where and Whatnot Part 1 Vishwamittar	59
4. Tracing the Roots of Molecular Biology Part 2: Mendel's Laws and Chromosomes Subhash C Lakhotia	77
5. Chemistry Behind the Mystery of Colors of Different Objects - Part 2 Udita Das, Ankita Das, Monirul Islam, Ruhi Das and Asim K Das	97

CLASSICS

6. Some Results on Surfaces in 3-Manifolds	119
Wolfgang Haken	
Crossword	152
Addendum	158

Resonance

FEBRUARY 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 2

CONTENTS

GENERAL ARTICLES

4. Dorothy Hodgkin and Her Wizardry with Crystals and Molecules 175
Sofia A. Khan and Sajesh P. Thomas
5. Derivation of Planck's Law of Radiation by Satyendranath Bose 191
A Brief History of the Origin of Radiation Formula
Subha Samanta
6. Nucleic Acid Therapeutics 209
Redefining Treatment Possibilities in Modern Medicine
Deo Prakash Chaturvedi, Rajesh Ghangal, Neha Bansal, Sumita Kumari,
Kamakshi Chaithri

SERIES ARTICLES

7. Quantum Tunnelling - What, Where and Whatnot Part 2 229
Vishwamittar

CLASSROOM

8. Exploring Kepler Problem Using Maple 247
SW Anwane and R S Anwane
9. Upper Bounds for the Prime Divisors of Friends of 10 263
Sourav Mandal and Sagar Mandal
10. A Proof that 277
Brahim Chaourar and Lazhar Bougoffa

11. Crossword	280
12. Corrigendum	286

Resonance

MARCH 2025   VOLUME 30   ISSUE NO. 3

CONTENTS

1. Editorial - D Indumathi	287
2. Science Smiles - Ayan Guha	294
3. Article-in-a-Box - Rohini Godbole: A Tireless Champion Ram Ramaswamy	295

GENERAL ARTICLES

4. In Memoriam The Science of Rohini M. Godbole	301
Dilip Kumar Ghosh and Sreerup Raychaudhuri	
5. A Glossary of Terms used in Physics	
Patrick Das Gupta and D. Indulge	
6. Navigating the Deluge	341
Understanding India's Diverse Flood Leaps	
K. Muralidharan and Prerak Pathak	
7. Sonodynamic Therapy	
A Potential Technique for Cancer Treatment	
Rajesh Kushwaha and Samya Banerjee	
8. C.V. Raman as a Science Communicator	355
A Historical Perspective	
GV Pavan Kumar	

SERIES ARTICLES

9. A Brief Study on Chemical Potential Part I	367
Satadal Bhattacharyya and Joydip Mitra	

10. Tracing the Roots of Molecular Biology 379

Part 3: Morgan's Fly Room and Emergence of Modern Genetics

Subhash C Lakhota

CLASSROOM

11. Generalizing a Geometric Theorem of 411 a Triangle using Affine 411

and Projective Geometry

Quang Hung Tran

CLASSICS

12. Measuring the parton content of the photon at the DESY ep collider 419

HERA Manuel Drees and RM Godbole

Crossword 431

Resonance

APRIL 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 4

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial - **R Srinivasan** **437**
2. Science Smiles - **Ayan Guha** **441**
3. Article-in-a-Box **445**
Motoo Kimura: Student, Colleague, and Friend - **James F Crow**

GENERAL ARTICLES

4. The Founding Trinity of Molecular Eraneann **449**
Partha P. Majumder
5. Lagrangian Equilibrium Points **447**
Pankaj Hurkat, Nisha Patel and Pruthul Desai
6. Xylarium The Wood Library **505**
Manjri Somal and Kamal Mishra
7. Photon-Atom Interactions **513**
Bhakta Kunwar

SERIES ARTICLES

8. A Brief Study on Chemical Potential Part II **529**
Satadal Bhattacharyya and Joydip Mitra

CLASSROOM

9. Debunking Titration Endpoint Myths: Insights from Project-Based Learning **541**
Raghul Ramachandran, M S Naufia S Divya Snegam, A Sunil, T Mohanraj,
Rajadurai Vijay Solomon, Nimmy Edwin and C Amirthavalli

10. A Surjectivity Property of the Ratio of Two Derivatives	553
Cristinel Mortici	
11. Centroids of Quadrilaterals Makes an Equilateral Triangle: Extension of Napoleon Theorem	559
Jayendra Jha and Sankalp Savarn	
12. Crossword	570
13. Corrigendum	575

Resonance

MAY 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 5

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial - B Sury	577
2. Science Smiles - Ayan Guha	582
3. Article-in-a-Box Yuri Manin - Professional Number Theorist and Amateur Physicist B Sury	583

GENERAL ARTICLES

4. Yuri Ivanovich Manin - A Rare Mathematical Bird B Sury	587
5. Pedigree Analysis in Medical Genetics History and Diagnostic Efficacy Rajiva Raman	601
6. Samuel Francis Boys A Torchbearer of Ab Initio Quantum Chemistry Milind M. Deshmukh and Shridhar R. Gadre	621
7. Henry Moseley Exploration of the Legacy and Impact on Periodic Table Nandagopal Bar and Pranesh Chowdhury	635
8. Nobel Prize in Chemistry 2024 Computational Protein Design and Structure Prediction Tarak Karmakar	649

SERIES ARTICLES

9. A Brief Study on Chemical Potential Part III 663

Satadal Bhattacharyya and Joydip Mitra

CLASSROOM

10. Stimulating Curiosity in Undergraduate Geometry Students 675

Jay M Jahangiri, David Fraivert and Moshe Stupel

11. Introducing Molar Conductance at Infinite Dilution: 681

A Basic Electrochemistry Experiment

Papun Mondal, Sanjoy Kumar Pal, Pradipta Panchadhyayee

12. The Gradient Laws of Nature and Their Remarkable Similarities 691

Sayantana Ganguly

13. An Alternative to Integrating Factor Approach 697

For Solving Linear Second-order ODEs

Dharm Prakash Singh and Amit Ujlayan

14. Finding Extra Constants of Motion 713

Vladimir V. Ivchenko

15. Classics 721

16. Crossword 740

17. Information & Announcements 743

18. Birds in the Backyard

Anand Krishna

Resonance

JUNE 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 6

CONTENTS

1. **EDITORIAL** - B Sury 749
2. **Science Smiles** – Ayan Guha 754
3. **Article-in-a-Box** 755
Myriam Sarachik : A Distinguished woman Physicist Who Always
Succeeded Against Odds
Srinivasan Ramakrishnan

GENERAL ARTICLES

4. Quantum Matter 759
Resistance and Susceptibility Reveal Subtle Quantum Behaviour
Indulekha Kavila
5. Operating Point of an Electric Circuit with an Incandescent Light Bulb
and a Resistor 779
Yuji Kajiyama
6. Serendipitous Discovery of Warfarin 793
From a Cattle Disease to Rat Poison to Anticoagulant - Santarupa Thakurta

CLASSROOM

7. Area Bisector Lines of a Triangle 803
Jyotirmoy Sarkar
8. Application of Nonlinear Taft Equation to the Partition Coefficients of
Aliphatic Alcohols: A Chemical Education Perspective 819
R Sanjeev and V Jagannadham
9. Evaluating Limits Related to the Riemann-Lebesgue Lemma Using
the Digamma Function - **Himadri Lal Das** 829

10. The Missing Piece in Zoology! - **Jaspreet Kaur** 835
11. Ground Roll Time for Aircrafts: A Quick Estimate
Biman B. Nath 841
12. Solution of Principal Quintic Equation
Raghavendra G. Kulkarni 849

BOOK REVIEW

13. The Guests Who Became Invaders! 857
Sujata Deshpande
14. Review of 'Classical Mechanics: From Particles to Continua
and Regularity to Chaos' - **Pinaki Majumdar** 859

CLASSICS

15. Resistivity of Mo-Nb and Mo-Re Alloys Containing 1% Fe 863
by M. P. Sarachik, E. Corenzwit, and L. D. Longintotti

Crossword 870

Life Under Water

Resonance

JULY 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 7

CONTENTS

1. Editorial - Jasjeet Singh Bagla	873
2. Science Smiles - Ayan Guha	877
3. Article-in-a-Box IUCAA: A Novel Experiment - Naresh Dadhich	881
4. J V Narlikar: The Accessible Astronomer - Biman Nath	885
GENERAL ARTICLES	
5. Some Scientific Works of Jayant Narlikar - Ajit Kembhavi	889
6. Prof. Narlikar's Contributions to Marathi Literature - Ashish Mahabal	901
7. Block-Paper-Wrappers	907
A Constrained Optimization Problem - Jyotirmoy Sarkar	
8. Finding Optimal Solutions Using Direct - Adjoint-Looping	925
Harshit Joshi and Rama Govindarajan	
9. Human Karyotype - Rajiva Raman	943
10. Efficiency of Carnot Engine for Various Representations of Carnot Cycles	957
Jeet Bhattacharjee, Joydip Mitra, and Satadal Bhattacharyya	
11. A Revisit to Some of the Basic Aspects of the Reaction Rates of	973
Thermal Chemical Reactions and Activated Complexes	
Anil A. Bhalekar and Vijay M. Tangde	
CLASSROOM	
12. A Probabilistic Look at Goldbach's Conjecture	993
Reza Farhadian	
CLASSICS	
13. A New Theory of Gravitation	999
F. Hoyle and J. V. Narli	
Crossword	1026

Resonance

AUGUST 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 8

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial - Sindhu Radhakrishna 1031
2. Science Smiles - Ayan Guha 1033

GENERAL ARTICLES

3. A Scientist Who Created Institutions With a Lasting Culture 1037
K Vijay Raghavan
4. The Pioneering Legacy of Veronica Rodrigues in Drosophila Neurobiology 1055
K Vijay Raghavan
5. Structural Colouration in Nature 1077
Mechanism, Measurement, Biological Significance, and Industrial Applications
Akshara Yagnik, Divya Uma and Proteep C.V. Mallik
6. Decoding the Cosmic Code: Inferring Temperature and Metallicity of Stars 1091
Aasfa Kaifi Patel and Anjanakrishna Nair

SERIES ARTICLES

7. Tracing the Roots of Molecular Biology 1101
Part 4: Cytological & Cytogenetic Underpinnings for Gene Function Studies
Subhash C Lakhotia
8. Numerical Simulation Study of Neutron-Proton Scattering Using Phase 1137
Function Method Part 1
Shikha Awasthi, Anil Khachi, Lalit Kumar and OSKS Sastri

CLASSROOM

9. Apollonius Circle in Extremum Problems - **Victor Oxman** 1155

CLASSICS

10. Genetic Analysis of Chemosensory Pathway 1167

Veronica Rodrigues and O Siddiqi

Crossword 1182

Birds in the Backyard

Resonance

SEPTEMBER 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 9

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial - **R Geeta** 1185
2. Science Smiles - **Ayan Guha** 1187

GENERAL ARTICLES

3. George Washington Carver: A Man of and Before His Time 1191
Manuel Lerdau
4. Who is the Fairest of Them All? 1205
Vivek S. Borkar

SERIES ARTICLES

5. Numerical Simulation Study of Neutron-Proton Scattering Using Phase
Function Method Part 2 1221
Shikha Awasthi, Anil Khachi, Lalit Kumar and O. S. K. S. Sastri

CLASSROOM

6. Innovative Approaches for Learning Electrical Concepts in Physics 1237
**Papun Mondal, Sanjoy Kumar Pal, Pradipta Panchadhyayee,
Suman Kumar Dash and Subhash Chandra Samanta**
7. The Biggest Convex Hull within a Unit Cylinder 1253
Jyotirmoy Sarkar and Colin Tully
8. Identifying 1H/2H Tetrazole Tautomers via LFER: A Chemical Education Perspective 1267
Sanjeev Rachuru, Ankamma Kukkadapu and V. Jagannadham

CLASSICS

1281

1. Fertilizer Experiments on Cotton - George W. Carver

Crossword

1298

Life Under Water

Resonance

OCTOBER 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 10

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial --**Anil J Elias** 1303
2. Science Smiles Ayan Guha 1308

GENERAL ARTICLES

3. Ernst Otto Fischer: An Architect, Influencer and Pioneer in Organometallic Chemistry - **Joyanta Choudhury** 1309
4. Sir Geoffrey Wilkinson: Architect of Modern Organometallic Chemistry **Moumita Patra and Jitendra K Bera** 1319
5. Revisiting the Concept of Macrostates and Microstates in a Degenerate System: Finite and Infinite Levels **Anuradha Gupta and Deepak Jain** 1329
6. Importance of Power-law Distributions in Ecology **Utsav Biswas and Vishvesha Guttal** 1353
Power-law Distributions: Physicists Fancy or Ecologists' Imperative?
7. Chasing Corners: Simulating Particle Paths in Regular Polygons **Sagar Kumar Biswal** 1367
Revisiting the Classic Pursuit Problem in Classical Mechanics

SERIES ARTICLES

8. Visualizing First-Order Kinetics with XCOS **Ambika, Maya Verma, Rashmi Menon, Pradeep Pratap Singh, Pragati Asjdjir** 1379
Part 1

and Amit Tawar

9. **Crossword**

1402

Herp Tales

Resonance

NOVEMBER 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 11

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial - **Jasjeet Singh Bagla** 1405
2. Science Smiles - **Ayan Guha** 1407
3. Article-in-a-Box Donald Lynden-Bell: Personal Memories - **Somak Raychaudhury** 1411

GENERAL ARTICLES

4. Donald Lynden-Bell's Dynamic Universe - **Ofer Lahav** 1415
5. Optimum Permutation on a Circle - **Jyotirmoy Sarkar** 1425

SERIES ARTICLES

6. Tracing the Roots of Molecular Biology 1445
Part 5: From Inborn Errors of Metabolism to One Gene-One Enzyme
and Beyond

Subhash C Lakhotia

7. Parametric Resonance and Floquet Multipliers 1473
Part 1: Analytic Results for Driven Double Pendulum with Damping
Rebeka Sarkar, Krishna Kumar and Sugata Pratik Khastgir

8. Visualizing First-Order Kinetics With XCOS 1491
Part 2
**Ambika, Maya Verma, Rashmi Menon, Pradeep Pratap Singh,
Pragati Ashdhir and Amit Tanwar**

9. Species Without Borders: Biological Invasions in the Anthropocene 1505
Alok Bang

CLASSROOM

10. DIY Solar Science: Bottling the Sun to Measure Its Energy 1523

Anjanakrishna Nair and Aasfa Kaifi Patel

CLASSICS

11. Evidence From the Motions of Old Stars 1531

That the Galaxy Collapsed

O J Eggen, D Lynden-Bell, A R Sandage

Crossword 1554

12. Information & Announcement 1559

Birds in the Backyard

Resonance

DECEMBER 2025 VOLUME 30 ISSUE NO. 12

CONTENTS

DEPARTMENTS

1. Editorial - **Arvind Ayyer** 1561
2. Science Smiles - **Ayan Guha** 1563

GENERAL ARTICLES

3. James Simons - A Rich Geometer 1567

Vamsi Pritham Pingali and Harish Seshadri

4. Think Before You Click 1575

Is the internet Killing the Planet?

Inderdeep Kaur

SERIES ARTICLES

5. Tracing the Roots of Molecular Biology Part 6: Development of Developmental Biology - **Subhash C Lakhotia** 1591

6. Parametric Resonance and Floquet Multipliers 1629
Part 2: Numerical Results for Driven Double Pendulum With Damping

Rebeka Sarkar, Krishna Kumar and Sugala Pratik Khastoir

7. Applications of Python in Solving Physical chemistry Problems 1643
Part 1

Jyoti Singh, Sarita Passey, Debasmi Basu, Tushar Katyal and Hemant Verma

8. Visualizing First-Order Kinetics with XCOS - Enzymatic Kinetics 1665
Part 3

Ambika, Maya Verma, Rashmi Menon, Pradeep Pratap Singh.

Pragati Ashdhir and Amit Tanwar

CLASSROOM

9. Closed-form Expression for the Series Jewel Mahajan	1673
10. Triangular Numbers Which are Products of at Most Three Primes Habibur Rahaman	1677
11. Understanding the UPGMA Method of Classification: An Activity for the Undergraduate Life Sciences Classroom - Part 1 Anupama Ronad	1683

Crossword 1690

Information & Announcements

12. Science Academies Summer Research Fellowship Pogram for Students and Teachers 2026	1693
13. Focus Area Science Technology Summer Fellowship [FAST-SF] Program-2026 Life under Water	1694

Economic & Political Weekly

Vol. 60, Issue No. 1, 04 Jan, 2025

Editorials

Price Distortions in Global Agriculture Markets

Invocation of Ambedkar as a Performance or a Practice?

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago-The Global Corporation: Road to Serfdom

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Films and Political Consciousness in Tamil Nadu

Alternative Standpoint

Transparency, Communalism, and Authority: Waqf (Amendment) Bill, 2024

Rutba Peerzada, Muhammad Mutahhar Amin

Commentary

On the Supreme Court Judgment on the Status of AMU

Salman Khurshid

Mining Royalty Is Not A Tax : Analysing the Supreme Court Judgment

Lekha Chakraborty

Amendment in the Right to Education Act : From Intention to Implementation

Preeti Manani, Richa Goswami

V K Natraj (1939–2024): The Intellectual Star of Mysuru

M N Panini

Book Reviews

The Good Society and Its Enemies

Pulapre Balakrishnan

Polemics, Mass Publicity, and Muslim Belonging in South India

Navaneeth H

Perspectives

Rural Non-farm Employment in Uttar Pradesh
Shadab Hashmi

Special Articles

A World Order in Crisis and Transition: Contemplating Its Future
Deepak Nayyar

Is Forest Area a Good Proxy in the Horizontal Devolution Formula?
D Narayana, Amalu Seby, Gopika G, Anand Babu A, Surya K, Anuraj P K, Jobin George, Rhwithwik M S, Aadith B Nair, Anjalikrishna Sudhakaran, Greeshma K S

Dynamic Interplay between Rural Demand and Rural Inflation in India
Sitikantha Pattanaik, Neha Gupta, Vinay Jadhav

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Free Electricity for Handloom Weavers
Prasanna P, Asokan T

Improving Climate Finance Access for Farmers
Bishwa Bhaskar Choudhary, Smita Sirohi

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 2, 11 Jan, 2025

Editorials

Resource Crunch Assail the States

Political Aspects of Cash Transfers

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Isolated and Proximate Illiteracy: And Why These Concepts Matter in Measuring Literacy and Designing Education Programmes

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Privilege and Partisanship

H T Parekh Finance Column

The Money-In-Advance Constraint

Romar Correa

Commentary

The Contours of Caste in the Criminal Legal System: The Supreme Court's Ruling on Prison Practices

Mrinalini Ravindranath, Maheshwari Mawase, Harsh Kinger, Nikita Sonavane

Inclusive Blended Learning Practices: Need for More Thoughtful Practices

Sayantana Mandal, Sheriya Sareen

The Passing of a Scholar Statesman

C Rangarajan

Book Reviews

A Compendious History of Sugar and Capitalism

Kunal Munjal

India–China : Misperceptions and Realities

Avinash Godbole

Perspectives

Indian Railways: A Critical Review

Sudhanshu Mani

Review of Environment And Development

EPW Review of Environment and Development
Sharachchandra Lele, Geetanjoy Sahu

Saving Wildlife in a Changing India
M D Madhusudan, Anindya Sinha

Democratising Forest Governance: Challenges Old and New
Sharachchandra Lele, Geetanjoy Sahu

From Integration to Fragmentation: False Pursuit of Technocratic and Quick Fix Solutions to Address Water Scarcity
Sachin Tiwale, Vinay Sankar

A Road to Coastal Deregulation: The Worli Fishing Zone Dispute
Shweta Wagh, Hussain Indorewala

Pollution Regulation in India: Institutional and Legislative Conundrums
Shibani Ghosh

Pathway to a Renewable Energy-centric Energy Transition
Ashwin Gambhir, Shantanu Dixit

Domesticating Climate Change: The Evolution of Indian Climate Politics and Policy
Navroz K Dubash

Luxury Consumption in India: Exploring the Environmental, Social, and Cultural Dimensions of Affluence
Soumyajit Bhar, Sharachchandra Lele

Postscript

MT, Mammooty, and Malayalam: Looking Back at Modernity
Afeef Ahmed

'Poor Images' and the Afterlife of Films
Amol Ranjan

Peasants, Transition, and the Agrarian Question in Happy as Lazzaro
Jacob Joshy

Last Lines

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Avoiding the Debate
Saqib Salim

Envisioning the Futures of Caste - *Nayakara Veerasha*

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 3, 18 Jan, 2025

Editorials

Transfer Payments Are Too Meagre

Conservation and Greening

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: New Phase of Dalit-Bahujan Intellectual Activity

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Decline of Press Conferences

Law and Society

The Digital Personal Data Protection Board: Persisting Questions of Constitutionality

Alok Prasanna Kumar

Commentary

Climate Justice in the ICJ: Obligations of States in Respect of Climate Change

Mukul Sanwal

Dispossession in the Name of Climate Change?

George T Mudimu, Fadzai Chipato

Free Movement Regime and Ethnic Belonging in North East India

V Bijukumar

Book Reviews

Unveiling Kudumbashree : Empowering Women and Combating Poverty in Kerala

Binitha V Thampi

The Cycles of Global Hierarchies

Rahul A Sirohi

Insight

Improving Yield Efficiency through Pre-monsoon Dry Sowing in Andhra Pradesh

Brajaraja Mishra

Special Articles

Effects of Farm Credit on Productivity and Resilience in Indian Agriculture

Pratap S Birthal, Jaweriah Hazrana, Devesh Roy, K J S Satyasai

Conflicts over Natural Resource Extraction and Development in Bastar
Janmejaya Mishra, Shashank Deora

Child Budget through Age Lens: Evidence from a Case Study of Karnataka
M R Narayana

Industrial Concentration in India
Gaurav S Ghosh, Subhashish Gupta

Discussion

Examining Data Quality of National Family Health Surveys: Additional Insights
Pooja Arora, Somnath Jana, Laxmi Kant Dwivedi

Current Statistics

Current Statistics

Letters

On BEST's Decline

Aamchi Mumbai Aamchi BEST

From Emancipation to Appropriation

Sanjay Pandey, Nivea Thomas K

Engage-Articles

Muchkund Dubey: A True Friend of Bangladesh and Beyond

Mahfuz Parvez

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 4, 25 Jan, 2025

Editorials

Measuring Domestic Migration with High-frequency Data

A Gauze of a Ceasefire

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Social Development and a Strategy for Urbanisation: Absence of a Positive Approach to Urbanisation

Commentary

Addressing the Challenges of Death Registration in India: A Path Forward

Md Azharuddin Akhtar, Malik Altaf Hussain

Academic Conferences: A Need for Critical Self-reflection

Disha

The 2024 Jharkhand Assembly Elections: Adivasi Consolidation, Politics of Symbolism, and Identity

Bipasha Lakra

Identifying the Risks of Coal Phase Down

Jay Ganesh Pandey

Book Reviews

Sources of Patel's Ambiguous Republicanism

Kanha Prasad

Children in Our Development Agendas

Sarathi Acharya

Insight

Palm Oil and the Politics of Deforestation in Tripura

Thomas Malsom

Special Articles

Recasting Mumbai's Slum Act

Shirish B Patel

Rating Systems : A Drivers' Perspective

Devasmita Jha, Shishir Kumar Jha, Anupam Guha

B R Ambedkar and the Evolution of Pragmatism in India

Scott R Stroud

Fertility in the Business Cycle: The Case of India
Jeet Saha, Zafar Iqbal

Notes

Gender Neutrality in Sexual Harassment Laws in India: A Brief Review of Feminist Debates and Judicial Decisions
Atreyee Sengupta

Current Statistics

Current Statistics
Postscript
Thoughts on the Titular Refrain and Lyrical Subtext in Jaya Jaya Jaya Jaya Hey
Renu Susan Jacob

Neeche Jana : Going Down from Lahaul to Kullu
Kaaren Mathias

Capitalist Alienation, Despair, and Working-class Solidarity in Guru Dutt's Pyaasa
Tahseen Fatima

Last Lines
Letters
Demolishing False Narratives
Sadaf Fatima

Further Reflections on Ordinary Criticism
M V Nadkarni

Referees

Referees Consulted in 2024
Engage-Articles
Gig Work, Climate Crisis, and Urban Infrastructures: Insights from the City of Hyderabad
Hazeena Thajnis

Tribal Sufferings: Revisiting the Human Rights Approach from a Global South Perspective with a Special Reference to India
Stency Mariya Mark

Modi's Persuasive Choices on "Mann Ki Baat": Are Aristotelian Rhetorical Appeals Still Relevant?
Shalini Upadhyay, Nitin Upadhyay

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 5, 01 Feb, 2025

Editorials

Diluting Academic Excellence and Autonomy

Bearing Witness to Genocide

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Needed—A New Famine Policy

Alternative Standpoint

The Crisis of Dalit Politics in Southern Tamil Nadu

P Vellaisamy

Strategic Affairs

From McKinley to Musk: The Evolution of American Imperial Power

Atul Bhardwaj

Commentary

Institutionalised Nobel: A Journey from Lewis to AJR

Atanu Sengupta, Sanjoy De

Politics of Emotions and Parliamentary Elections in Punjab

Surinder Singh

Supreme Court's Missteps and the Places of Worship Act

Burhan Majid

Referees

Referees Consulted in 2024

Book Reviews

Reframing the Sanitation Crisis as an Urban Crisis

Kanthi Swaroop

Narratives of the Personal as Social: A Saga of Bengal Partition

Mrinmoy Pramanick

Special Articles

Parliamentary Representation, Resource Sharing, and Provision of Responsive Public Services post 2026

D Narayana

Governing Tribal Towns: Tribal Urbanism in North East India
Raile Rocky Ziipao

Politics of Environmental Governance: Understanding the Institutionalisation of Air Pollution Issue in Beijing and Delhi
Dwarkeshwar Dutt

Social Class Matters for Household Water Well-being in Sub-Himalayan West Bengal
Suranjan Majumder, Indrajit Roy Chowdhury

Current Statistics

Current Statistics

Discussion

Normalising the False Binary of Hill–Valley in Manipur
Pradip Phanjoubam

Letters

In Defence of the Sixth Schedule
Airpeace W Rani

A Tribute to Manmohan Singh
C H Hanumantha Rao

Engage-Articles

Liberalisation of the Labour Inspection System for Construction Workers under the BOCW Law:
A Critical Review
Jeet Singh Mann

Are Green Volunteer Companies Glamorous?
Prerna Tamhankar , Pranab Mukhopadhyay

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 6, 08 Feb, 2025

Editorials

Falling behind the Curve

Comment

The Sino-Indian Thaw: Reading between the Lines

Anuradha Chenoy

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Patrick Geddes: Sociologist, Environmentalist and Town Planner

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Food Imports: Why and for Whom?

Law and Society

An Assault on Privacy and Dignity

Alok Prasanna Kumar

Commentary

Automating Domesticity : Indian Advertisements and the Reconfiguration of Masculinity

Sanya Darapuri

The Gender and Social Equity Question in Low Carbon Transitions

Divya Pradeep

Shirish B Patel (1932–2024): An Urbanist

Vidyadhar K Phatak

Book Reviews

Bangladesh: The Paradox of Development

Habibul Haque Khondker

Inclusion and Representation in Hindi Cinema

Faiz Ullah

Perspectives

Need for Deposit-accepting Licences: An NBFC Perspective

Rupa Rege Nitsure, Pretimaya Samanta

Special Articles

Raising the Stakes in Indian Fisheries Management: Purse Seine Fishing in Tamil Nadu and Beyond

Maarten Bavinck

Determinants of Wilful Default in Emerging Economies: Evidence from India

Dipali Krishnakumar, Madhvi Sethi

Growth Divergence between Indian States

Taniya Ghosh, Kaustubh

Labour Productivity and Structural Transformation in Uttar Pradesh: Evidence and the Way Ahead

Nagendra Kumar Maurya, Puneet Kumar Shrivastav

Discussion

Artistry of Resistance: An Allegorical Reading of Life, Art and Freedom in Contemporary India

Radhika Jagtap, Aparna Vyas

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Silent Strength: Palestinian Women's Resistance in the Shadow of Israeli Occupation

Sreshtha Chakraborty

From 'Wild' to 'National': Assam's Bihu Festival

Saurabh Saikia

Courage or Stupidity?: The Many Definitions of Adventure for Women

Sonali Gupta

Last Lines

Letters

Recognising Intellectual Property Theft

Shruti Bhushan

On Benegal and the Historian's Commitment

K M Vishnu Namboodiri

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 7, 15 Feb, 2025

Editorials

An Elusive Recovery

Delhi Elections: The Unmoored Capsize

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago

H T Parekh Finance Column

Argentina's Economic Shock Therapy: Milei's Austerity Policies and the Road Ahead

Cem Oyvut, T Sabri Öncü, Joel Rabinovich

Commentary

DeepSeek's Disruptive Intervention: AI beyond Big Tech's Grip

Avantika Tewari

Making Sense of the Indian Test-prep Industry: A Complex Site for Much-needed Research

Ankur Sarin, Vinayak Kishore

Towards a Robust Voluntary Carbon Market for Agriculture in India

Adeeth A G Cariappa

V K Natraj (1939–2024)

Jos Chathukulam

Book Reviews

H-Pop: The Cultural Dissemination of Hindutva

Sumangala Damodaran

Balancing Electoral Integrity and Democracy

Anupama Roy

Perspectives

The Politics of Dalit–Bahujan Cultural Appropriation

Harish S Wankhede

Special Articles

Governance Challenges in the Use of Advanced Technology in Financial Intermediation
Avdesh Kumar Shukla, Snigdha K, Shubham Mehta, Vijay Singh Shekhawat

Construction of Small-family Norm in Post-independence India: Science and the Official Discourse
Sushant Kumar

A Comparative Analysis of Aspirational and Non-aspirational Districts in Select Indicators of SDG: Evidence from Two Latest Rounds of NFHS Data
Rabiul Ansary, Mohd Feroze Khan, Md Zakaria Siddiqui

Understanding the Determinants of Farmers' Adoption of Artificial Insemination in Livestock: A

Systematic Review
Payal Seth, Bharath Chandran, Bhaskar Mitra, Prabhu Pingali

Current Statistics

Current Statistics

Letters

AMU and the Idea of Secularism
Saquib Salim

UGC Should Care
Abhiroop Chowdhury

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 8, 22 Feb, 2025

Editorials

Sharp Fall in Fiscal Ranking of Southern States
Stampede-like Situation and Disaster-like Management

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Bogey of ‘Over-Population’

Commentary

Where Medicine Is Poison: Anatomy of Recurring Crises in Inclusive Finance
M S Sriram

Counting the Invisible: Comparison of PLFS and TUS Estimates
Bharat, Narendra Kumar Bishnoi, Babloo Jakhar

The Updated Environmental Regulations: High on Promises, Nowhere on Provisions
Jeet Singh

Elon Musk, Platform Capitalism, and Free Speech Absolutism
Amir Ali

Book Reviews

Mapping Tamil Migrants
M Vijayabaskar

Srinagar or Srinagar? : To Correctly Pronounce a Besieged City’s Name
Afreen G Faridi

Insight

Empowering Local Governments: Role of Union Finance Commissions
Bishnu Prasad Mohapatra, Brajaraja Mishra

Review of Urban Affairs

Inescapable Informality Redux
Anant Maringanti, Partha Mukhopadhyay

Spatial Embeddedness and Multi-scalar Production Networks: Urban Practice of Glass Bangle-making in Firozabad
Anjali Mittal

Inform(alis)ing Cyberabad: Interrogating Urbanisation in Hyderabad through a Decade of Change in Aditya Nagar, Hafeezpet
Nikhilesh Sinha

Defending Land Rights amid Urban Development : Insights from Rajiv Awas Yojana in Visakhapatnam
Aarathi Ganga

Local Developers, Fragmented Development and Perils of Governance : Political Economy of Urban Land-grabbing in India
Ajay K Gautam

Settling a Propertied Neighbourhood through Boundaries of Response and Retaliation: The Case of Jaitpur
Sunny Kumar Gupta

Navigating Modernity: Urban Governance, Traditional Livelihoods, and the Hanji Community in Srinagar's Smart City Initiative
Najam us Saqib, Ishfaq Ahmad Wani

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Zwigato: Algorithmic Mastery over Life?
Avantika Tewari

Hegemony of the Visual: Question of Disability, Inclusivity, and Justice in Neru
Dhanesh Mankulam

Queer Narrative in Barzakh: Navigating Shame, Sacrifice, and Transcendence in a Liminal World
Anee Bhattacharyya

Last Lines

Letters

'Determinants' of Fertility Transition in West Bengal
Saswata Ghosh

Need for Innovation in India's Pepper Cultivation
Aldrin Sony, Davis Augustine

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 9, 01 Mar, 2025

Editorials

The Numero Uno Role of State Public Universities

Eden's Rejects: The Dehumanisation of Deportees

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Disease Control and Immunisation: A Sociological Enquiry

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: 'Greater and Greater Disorder'?

Strategic Affairs

The Trump Plan for Ethnic Cleansing of Gaza and the Arab Response

Anuradha Chenoy

Commentary

Lost in Spontaneity: Revisiting the Decline of the Anti-CAA Protests in Assam

Mridugunjan Deka

Water Management and Socio-economic Development Discourse

L S Sridhar, D Raja Jebasingh

Caste Diversity in Corporate Boards and Social Values

Ajit Dayanandan, Han Donker, Sayantani Mukherjee

Seeds of Change: Economic Democracy in India's Agriculture

A M Jose, Jos Chathukulam

Book Reviews

Education Outside the Fold of Mainstream Education

Latika Gupta

Beyond Secular–Communal Binary: Understanding Religion, Community, and Caste in Everyday Politics in West Bengal

Abdul Matin

Insight

Multidimensional Poverty Disparities among Social Groups

Akarsh Arora, Md Zakaria Siddiqui

Special Articles

Loss of an Alternative Vision of Urban Property: The Post-repeal Trajectory of ULCRA in Maharashtra

Priya Sangameswaran

Broiler Contracting in Punjab: Contract Farming or Wage Work?

Naresh Singla, Sukhpal Singh

Serving a Pipe Dream: Alternatives to Centralised Piped Water Supply in Two Metro Cities in India

Sachin Tiwale, Karthikeyan R, Kriti Batra

Love Actually? : Tales of Abduction and Seduction in the Courts of Law

Swapnil Singh

Discussion

Quantitative Insights on Dalit Assertion and Caste Violence in India

Simantini Mukhopadhyay, Pintu Kabiraj

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Moral Opportunity

Romar Correa

Community Participation in the 100-Day TB Elimination Campaign

Asrarul Haque Jeelani

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 10, 08 Mar, 2025

Editorials

Reciprocal Tariffs Will Destabilise International Trade

Comment

Changing Course in Ukraine and US–Russia Diplomacy

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Poverty and Primary Schooling: Field Studies from Mumbai and Delhi

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-India’s Nuclear Age: Dubious Cost-Benefit

Alternative Standpoint

The Tribal Development Paradox: Infrastructure Challenges and Social Justice for the Madia Tribe in Gadchiroli

Bodhi Ramteke

Commentary

Pink Tax in India: How Compelling Is the Evidence?

Saibal Ghosh

Trump’s ‘America First’ Trade Policy

Biswajit Dhar

Book Reviews

The Changing Landscape of Labour Regulations in India

Angarika Rakshit

Looking to the ‘East’

Somak Biswas

Early Modern State-making: Mughal Law and the Company State

Ayan Sharma

Perspectives

Towards a Gendered Framing of Animal Sexual Abuse in India

Nivedita Ghosh

Special Articles

Prices, Poverty Lines, and Poverty in 2022–23

Himanshu, Peter Lanjouw, Philipp Schirmer

Elevating Non-academic Roles : Professionalising Key Functions in Indian Higher Education

Jai Mohan Pandit

Emergent Plutonomy in India: Limits of Transformative Constitutionalism

Rouf Ahmad Dar, Aejaz Ahmad Wani, Javid Ahmad Dar

Examining Women’s Participation in Van Panchayats of Uttarakhand, India: A Gender as Seriality Analysis

Gautam Prateek

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

British Rule and Environmentalism in Wayanad: The Curious Case of Kerala Varma Pazhassi Raja

Amiliya Theres Chacko, Sreemoyee Sarkar

Laughing with the Sarabhais, the Parekhs, the Mehtas: An Invitation to Rethink Admiration for Indian Family Sitcoms

Prerna Subramanian

‘Begampura’ in the Ballads of Ambedkar Summer School

Ganesh Gaigouria

Last Lines

Letters

Missing National Outrage against Manual Scavenging

Aishwarya Karan, Bhoopendra Kumar Ahirwar

Microeconomic Lens on Educational Inequality

Siva Gurunathan S, Muzammil A

Engage-Articles

Moving Workers from Agriculture to Where?

Bornali Bhandari , Ajaya K Sahu

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 11, 15 Mar, 2025

Editorials

Dignity, Not Doles, for Front-line Workers

Comment

For a Just Peace in Manipur

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago

Commentary

Overwork Culture, Karoshi, and the Right to Disconnect

Babu P Remesh

Options for Value Realisation of Ecosystem Services in Developing Countries

Ulaganathan Sankar

Jharkhand Assembly Elections 2024: A Mandate for People's Aspirations

Sujit Kumar

How Can the Industrial Relations Code of 2020 Weaken Industrial Adjudication?

Santanu Sarkar

Book Reviews

Rethinking Humanities as Pluralist Pedagogy

Ananya Pathak

Accessible Insights on the Indian Macroeconomy

Rahul De

Perspectives

Relationship between Growth and Inequality in India and Tax Policy Implications

Ravindra H Dholakia, Sitikantha Pattanaik, Shrujan Rajendra Rajdeep

Special Articles

Measuring Inflation Inequality in India

Rohan Bansal, Prachi Bansal

Fintech Solutions for Supply Chain Financing of Small and Medium Enterprises in India
Naveen Kumar K

The Case for Grid-connected Solar Irrigation Pumps : Evidence from Gujarat's Suryashakti
Kisan Yojana
Tushaar Shah, Rahul Rathod, Shilp Verma, Arnab Paul Chawdhry, Gyan P Rai

Reversing India's Industrial Decline: Need for Redesigning Policies
R Nagaraj

Notes

How Inclusive Is the Present Public Distribution System? : Evidence from Rural Uttar Pradesh
Roli Misra, Ankit Upadhyay

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Empowering Women in the Judiciary
Shalinee Vishwakarma, Karan Goyal

Is the APAAR ID a Premature Action?
Rajeesh C S

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 12, 22 Mar, 2025

Editorials

Savings and Investment Constraints Remain Unresolved

Toothless and Powerless Guidelines against Discrimination

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Democracy as a Site of Class-Struggle

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: De-industrialisation in India Reconsidered

Law and Society

A Potential Delimitation Compromise

Alok Prasanna Kumar

Commentary

Israel Supreme Court and the 'Unconstitutional Constitutional Amendment' amid the Aggression in Gaza

Upendra Baxi

Climate Change: Looking beyond NDCs

Sakshi Tewari

Identification of Sample Units: Serious Issues with PLFS 2023–24

Panchanan Das

Are There Reasons to Worry?: Retail Lending and Commercial Banks

Elizabeth James

Book Reviews

Experiencing the State

Afsal Hussain Manappurath

Intertwined Lives in the Fight for Freedom

Shubhneet Kaushik

Insight

Hindi Diwas and Relocating the Hindi–Urdu Debate

Aqsa Agha, Maanvender Singh, Bikku, Ugen Bhutia

Special Articles

Developmental Spending and Its Impact on Income Inequality

Sahil Verma, Bimal Kishore Sahoo, Sunandan Ghosh

Comparative Macroeconomic Performance and Human Development of India's States: Does Convergence Remain Elusive?

Suchismita Bose, Somnath Chattopadhyay

Borderland Mobility: Understanding Migration Patterns from Hills to Lowlands in Arunachal Pradesh

Ingo Mitalo, Rajan Sarma, Jayanta Krishna Sarmah

Are Greens Healthy for Banks' Balance Sheets?

Snehal S Herwadkar, Sambhavi Dhingra, Sonali Goel, Rahul A Nair

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Local Stars in the Global Sky: The Relegitimisation of English Training in the Age of New Media

Lekshmi R

Remembering Freedom Movement from the Margins: Excerpts from Field Notes

Rimon Bhuyan Gogoi

In My City

Indra Munshi

Letters

A Limited View of Debt Sustainability?

Shamna Thacha Paramban

Reforming NAAC Accreditation

K Aravind Mitra

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 13, 29 Mar, 2025

Editorials

A Precarious Scenario

Comment

Ethnic Cleansing in Gaza; War and Mayhem in West Asia

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago

H T Parekh Finance Column

The Economic Fallout of European Rearmament

C P Chandrasekhar

Commentary

A Symphonic Zone?: Questions of Language, Education, and Caste

Dickens Leonard

Raising Farmers' Income Requires More Than MSP Guarantee

A Amarender REddy, Tulsi Lingareddy

The Fight for Supremacy in Artificial Intelligence : The Beginning of a Sino-US Technology War

Parthapratim Pal, Partha Ray

Why Is Market Price of Onion Increasing in India?

P Alli

Book Reviews

Prejudice and Marginalisation in Higher Education

Dhaneswar Bhoi

Towards Understanding Ethnicity, History, and Political Life of North East India

Jayanta Krishna Sarmah

Perspectives

Israeli–Palestinian Conflict : In Search of an Old/New Paradigm?

S S Tabraz

Special Articles

Trade Liberalisation, Export Margins, and Competitiveness in the Indian Manufacturing Sector
R Rijesh

A Spatio-temporal Analysis of Dowry Crimes in India
Rambooshan Tiwari, Shubham Narayan Dixit

PM-JAY : Assessing Equity in Universal Health Coverage in Rural India
Dinesh Ahirwal, Anjali Dhengle

Notes

The Role of Women in Grassroots Governance in Kerala
Nithya N R

Discussion

Votes and Voices: Jammu and Kashmir's Political Future
Misbah Rashid

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Practice as a Requirement of JMFC Eligibility
Deepayan Malaviya, Vijya Lakshmi

Lost in the Machine
Adfer Rashid Shah

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 14, 05 Apr, 2025

Editorials

Rewarding Remittances

Comment

Chasing Ghosts and Imaginary Fears

Alok Prasanna Kumar

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Militarism, Development and Democracy

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Distribution of Essential Drugs and Common Household Remedies

Alternative Standpoint

Erasing Gender: Trump's Political Weaponisation of Anti-trans Rhetoric

Pallavi Pradhan

Commentary

The Inflation–Growth Conundrum : Are We Heading towards Stagflation?

Tasneem Chherawala, Smita Roy Trivedi

Will Congestion Pricing Help Curb Traffic Jams?

Alok Kumar Mishra, Pavan Kumar Thimmavajjala

The Bangladesh Crisis: Sheikh Hasina's Ouster and India

Satyabrat Sinha

Book Reviews

Interwoven Ecology: Interaction across Disciplinary Difference

Prashant Ingole

The British Raj and World War II in a 'Forgotten' Frontier

Lipokmar Dzüvichü

Scrutinising Public–Private Partnerships

Manmohan Mitruka, Vikas Bajpai

Insight

Rural Urbanisation and County Government in China: Between Merger and Autonomy

Ritu Agarwal

Caste Question in Southern Tamil Nadu: Caste Violence in Schools and the Justice Chandru Committee Report

Deivendra Kumar A, Sree Govind Bharatvaraj

Special Articles

Linkage between Child Sex Ratio and Dowry-related Crime: Evidence from India

Sujoy Das, Manash Roy

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Delimitation: A Path to Equitable Representation?

Amarbahadur Yadav

Ending Preventable Maternal Mortality

Hanan Salim, Karamala Areesh Kumar

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 15, 12 Apr, 2025

Editorials

Tariff Turmoils

Democratic Limits on Governor's Powers

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Dr Babasaheb Ambedkar: Film as a Lost Opportunity

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: A United Vietnam Rises

Commentary

Sri Lanka's Democratic Turn to the Left

Kalinga Tudor Silva

Beyond the 'Routine': Indian Prime Minister's Russia Visit in Perspective

Archana Upadhyay

Water Scarcity and Incentive Structure in India

Paras, Aasheerwad Dwivedi

Breaking Free from Geographical Isolation: India's Eastward Inclination and the North East

Amiya Sarma, M P Bezbaruah

Book Reviews

In the Vicissitudes of Universal Translation

Max Kramer

Difficult Fraternities

Karthick Ram Manoharan

Perspectives

The Politics and Ideas of Maulana Hasrat Mohani

Paramjit S Judge

Special Articles

Poverty Decline in India after 2011–12: Bigger Picture Evidence

Himanshu, Peter Lanjouw, Philipp Schirmer

Implications of US's Trade Policy on India: Minimising Damage and Maximising Opportunities

Pravakar Sahoo, Ashwani Bishnoi, Mala Parashar, Kavya Rao

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Demolition of Dargahs and Desire

Suvarna Bhatnagar

Inherited Memory of a Cinematic Past

Surya Sankar Sen

An Ode to Lost Love, Childhood Memories, and Identity

Ishika Mamta Kundan Bhingarde

Last Lines

Letters

Beyond the Myth of a Casteless West Bengal

Kunal Debnath

Can the Subaltern Rest in Peace with Dignity?

Radhika Jagtap

Engage-Articles

Photographs of Dead Bear Witness to Unvarnished Reality of Political Malice

Dilpreet Bhullar

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 16, 19 Apr, 2025

Editorials

Intensified Israeli Genocide in Gaza

Unacceptable Dilution of the Right to Information

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: QR Removal and Its Probable Implications

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-MISA: Unfettered Misuse

Law and Society

An Unserious, Unimplementable, and Unconstitutional Law

Alok Prasanna Kumar

Budget 2025–26

The Union Budget 2025–26 : Risks, Prudence, and Uncertainties

Pinaki Chakraborty

General Government Debt and Fiscal Rules: Union Budget 2025–26

Pinaki Chakraborty, Resham Nagpal

Trade-off between Fiscal Consolidation and High Employment-intensive Growth

Sudipto Mundle, Ajaya Sahu

Macroeconomic Outlook and Medium-term Growth Prospect after the Budget

Ashima Goyal

Tax Reforms and Budget 2025–26

R Kavita Rao

Union Budget 2025–26: Tax Policy Thrusts and Challenges

R Mohan

Budget 2025–26 : Assessing Priorities

Ajit Karnik, Mala Lalvani

Social Sector and Union Budget 2025–26

Dipa Sinha

External Sector Outlook and 2025–26 Union Budget

C Veeramani

Agriculture Budget 2025–26: A Missed Opportunity for Reform
Ritika Juneja, Ashok Gulati

Waiting for Industrial Growth
M Suresh Babu

Using Public–Private Partnerships beyond Infrastructure: The Feasibility Question
Ram Singh, Nikita Gupta

Book Reviews

A Quest for Dignity and Justice: Unfolding the Cosmos of Caste and Dalit Identity in India
H S Komalesha

Reflection without Reflexivity
Abu Osama

Insight

Summer Water Woes in the KBK Region of Odisha: An Intersectional Perspective
Pradyumna Bag

Special Articles

Digital Financial Inclusion
Kaustav K Sarkar, Pallavi Chavan

Marx’s Epistemology: A Case of Bipartisan Thinking
Arun Kumar Patnaik

Current Statistics

Current Statistics
Letters

Beyond the Ouster: Unpacking India–Bangladesh Ties in Transition
Adfer Rashid Shah

Uniform Civil Code in Uttarakhand
Gaurav Dimri, Basant Kumar Gupta

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 17, 26 Apr, 2025

Editorials

Consumer Price Inflation in the States

Comment

Early and Often: Heatwaves in Focus

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago-Zoos: Some Animal Wisdom

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Totems and Taboos of Left Mythology

Strategic Affairs

Trump 2.0: Recalibration of US Foreign Policy?

Jawahar Bhagwat

Commentary

Demography, Democracy, and Delimitation

S Irudaya Rajan, J Retnakumar

The Tariff Tantrum and Its Justification: Dubious Foundation of Questionable Economics

Parthapratim Pal, Partha Ray

ILPS in Manipur and Its Impact on Minority Communities

Md Chingiz Khan, Zeet Nawaz Thoubra

Delhi Assembly Elections 2025: The Aam Aadmi Party Learns to Lose

Rashmi Singh

The Vulnerability of Indian Federalism: Concerns on the Constitutional Design of Article 368

Sumedha Ray Sarkar

Review Article

The Multiple Lives of Caste

Joël Cabalion

Insight

Enhancing Livelihood Security of the Rural Households during Economic Downturns: An Analysis of MGNREGA

Arushi Jain, Smita Sharma, Dilpreet Sharma

Special Articles

Estimating from Grouped and Specific Percentile Data the Proportion and Number of Poor for States and India in 2022–23: Methodological and Pedagogical Insights

Srijit Mishra

From Isolation to Navnirman: A History of Student Politics in Gujarat (1967–75)

Sahil Kureshi

Exploring the Existing Challenges and Hurdles in the Indian Aviation Sector

Siddharth Chaturvedi, Himanshi Srivastava

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Hooked Bhaktas and Pierced Bodies: How Antajas in Bengal Are Reclaiming Their Identity Through Ritual Performances

Subhankar Dutta

Behind the Polls: Some Observations and Notes from the Field

Sundaresha D S

One's Own Hell: Akhter Mohiuddin's Subversive Vision

Haroon Rashid Lone

Last Lines

Letters

Bridging the Care Gap: Recognising ASHAs

Arun Pious, Joshy Joseph Karakunnel

Citation Cartels in Academic Publishing

Abhishek Thommandru

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 18, 03 May, 2025

Editorials

Weighing Down on Growth

Pahalgam Attack and Strategic Response

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Word as Censor

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Financing Indian Television System

Commentary

The Age of a Thinker: On Mukta Salve's Dukkha

Ankit Kawade

The World Health Organization : Retrospective and Prospective

Harkabir Jandu, Soumya Swaminathan

The New Tax Regime

Meera Nangia

Book Reviews

Framing the Cage, Caging the Frame: Rethinking Sheikh Abdullah

Irfan Ahmad Bhat

Navigating the Nexus of Migration and Development

Manish Kumar

Insight

India's Agrarian Crisis in the Making of Farmers' Protests

Satendra Kumar

Sixteenth Finance Commission

Issues before the Sixteenth Finance Commission

Pinaki Chakraborty

Discipline and Efficiency in State Finances : Arguments for Using Fiscal Space by Finance Commissions

Ajit Karnik, Abhay Pethe, Mala Lalvani, Hemangi Kelkar

Enhanced Devolution and Fiscal Space at the State Level: Is It an Expansion or Contraction?
Pinaki Chakraborty, Manish Gupta

Finance Commission Grants : Quantum, Conditionalities, and Absorption
Manish Gupta, Malvika Mahesh, Atrayee Choudhury

Browsing through 34 Years of State Finances in India: Insights for the Sixteenth Finance Commission
Kamble Pradeep, K S Hari, S Machale

The Prosperity Paradox: Devolution Conundrum for the Finance Commission
K J Joseph, Kiran Kumar Kakarlapudi

Fiscal Stress in Kerala? : Beyond Off-budget and Contingent Liabilities
Justine George, Nandu Sasidharan

Operationalisation of Fiscal Rules: A State-level Analysis
Pinaki Chakraborty, Resham Nagpal, Piyali Das

Public Sector Borrowings of Select States : Issues and Challenges
Manish Gupta, Sk Md Azharuddin, Malvika Mahesh

Electricity Distribution Companies: Present Challenges and Future Opportunities
Ann Josey, Shantanu Dixit, Manasi Jog, Sreekumar Nhalur

An Alternative Approach for Projecting Own Tax Revenue of the Indian States
R Kavita Rao, Sk Md Azharuddin

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Voluntary Silence and Involuntary Fear

Vipula P C

Reimagining Education with Data

Rahul Pachori, Raavi Sharma

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 19, 10 May, 2025

Editorials

Private Corporate Investments

Beyond a Headcount

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Hindustani, Hindi and English in India

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: JP in Andhra

Alternative Standpoint

Do Entrance Examinations Deliver Justice?

Dilip Chavan

Commentary

OECMs : Lost Opportunity for Inclusive Conservation?

Pia Sethi, Neema Pathak Broome, Ghazala Shahabuddin

Emergence of Free Trade Agreements as a Trade Policy Instrument in India

Nida Rahman, Krishan Sharma

Territorial Transformation and Sociopolitical Tensions in Sikandarpur Land Dispute

Priya Chaudhary

Book Reviews

Ayurveda in the Context of Nationalism and Market Dynamics

K P Girija

Humanistic Commitments in the Study of Economics

Arjun Jayadev

Insight

Mass Incarceration in the US Unveiled: Trends, Disparities, Implications, and Beyond

Arz Taneja, Rachel Batra, Sakshi Singh

Special Articles

Effectiveness of PFHI Schemes in India: Insights from the HCES 2022–23

Mamta Chaudhary, Prakash Babu Kodali, T Sundararaman

Edible Oil Sector in India: Price Support and Trade Policy for Self-sufficiency
C S C Sekhar, Girish Kumar Jha

Impact of Corporate Social Responsibility on Environmental Sustainability : A Case Study of Indian Firms
Rashi Bagga, Anuradha Patnaik

Notes

Beyond Reservation: Educational and Employment Opportunities for Women with Disabilities
Akshay Trilokinath Maurya

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Shillong's Hip-hop Culture: Insights into Culture, Politics, and Music through K S Nongkynrih's Haiku

El Nathan Wisdsol Lyngkhoi, Abhaya N B

'Thing' Is Not Enough, Consumers Need a 'Theme'
Sreedeeep Bhattacharya

Sensitisation to Sensationalisation: (Mis)Representations of the Live-streamed Cyclone Dana
Sohini Chakraborty

Letters

A Call for Timely Census
Anjana Sabu, Vineeth M

Tariff Wars and India's Economic Fortitude
Nupur Moni Das, Bhabani Sankar Rout

Engage-Articles

Implications of the Look East Policy and Ethnic Violence in Manipur
Paul Lelen Haokip, Maya M

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 20, 17 May, 2025

Editorials

The Pandemic Effect

Comment

West Asia: Geopolitical Shifts amid the Genocide

Anuradha Chenoy

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Civil Society and the Realm of Freedom

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-Electronics: Empire-Building

H T Parekh Finance Column

'Fragility' and an Upward-sloping Phillips Curve

Romar Correa

Commentary

Beyond Citizen Oversight: Problems with the Trade-off between Transparency and Privacy

P Arun

Outcome of Women's Reservation in Panchayati Raj Institutions in Bihar

Sweety Supriya

A Green Taxonomy Can Boost Financing to Meet India's Sustainability Goals

Nandini Suresh, Trupti Mishra, Gautam Jain

Debating Bureaucratic Apathy: Institutional Decay and IAS Story in India

Supriy Ranjan, Pankaj Kumar

Review Article

For the Retrieval of Ramayana

Kumkum Roy

Perspectives

Why Does Injustice Matter in the Discourse on Justice?

Sourish Jha

Special Articles

Beyond Lifestyle for Sustainable Development: Learnings from the Dayalbagh Model

Pami Dua, Arsh Dhir, D Bhagwan Das, Ashita Allamraju, Prem Sewak Sudhish, Apurva Narayan, Sabyasachi Saha, V B Gupta

Unravelling Labour Migration from Jharkhand : Key Findings from the Jharkhand Migration Survey 2023

S Irudaya Rajan, Benoy Peter, S Sunitha, Kunal Singh, Sourav Adhikari

Energy Transition in Irrigation: India's Trysts with Solarisation of Irrigation

Neha Durga, Sarthak Gaurav

Notes

Impossible Justice: Pitfalls and Limitations of the Policy against Sexual Harassment in Indian Universities

Aadya Kaktikar, Paromita Goswami

Current Statistics

Current Statistics

Letters

The Infrastructure of Digital Capitalism

Avantika Tewari

Undermining Academic Standards

Jaheer Mukthar K P

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 21, 24 May, 2025

Editorials

Human Development Is Stuck in a Rut
Delimitation and Deepening Federalism
From 25 Years Ago
From 25 Years Ago: Tamil-Friendly Hindutva
From 50 Years Ago
From 50 Years Ago: A Very Indian Summer
Law and Society
CJI Khanna's Tenure
Alok Prasanna Kumar

Commentary

Creating a Database: Disaster Management (Amendment) Act, 2025
Biswanath Dash

Rethinking Marriage: The Case against Marital Rape
Indira Jaising

Identity versus Identification: Surveillance through Family ID
Akshra Mehla, Lakshay Mehla

UGC's Proposed Grading Metrics and Faculty Norms : Strategic Enforcement of NEP 2020
Sony Kuriakose, N K Nikhil

Shyam Benegal (1934–2024): A Tribute
Atul Tiwari

Book Reviews

Body as an Epistemic Reality
Richa Shukla

The Centrality of Inequality
Pulin B Nayak

Special Articles

Poverty and Inequality in India: Before and after COVID-19
Arvind Panagariya, Vishal More

Why Should I Get Paid? : Unpaid Labour among Women Weavers in Varanasi
Laek Ahmad Siddiqui, Namrata Shokeen

Are Infant Mortality Rates Converging across Indian States? : A Club Convergence Analysis
Jeet Saha, Zafar Iqbal

Political Imaginaries of Peasants and Workers in Kashmir: A Study of the Kisan Mazdoor Conference
Shiraz Ahmad Dar, Rouf Ahmad Dar, Javid Ahmad Dar

Perspectives

Visualising the Invisible : Re-examining Women's Labour Force Participation in India

Sarika Chaudhary, Amaresh Dubey, Surbhi Malhotra, Wendy Olsen

Postscript

Erased Pasts and the Politics of Space in Agartala
Aniket Nandan, Swarupa Deb

I Refuse to Die: Remembering G N Saibaba's Rhetoric of Resistance
Smitha Mary Sebastian, Santosh Kumar

Interfaith Dialogue and Cultural Syncretism in Arnos Pathiri's Puthen Pana
V K Karthika

Last Lines

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Beyond Statehood: From Hope to the Inclusion Gap
Raju Chaketi

Digital Access as a Fundamental Right
Tripti Bhushan, Spandan Srivastava

Engage-Articles

Critique in Dark Times: Centenary of the Frankfurt School's Critical Theory and its Global Relevance
Anindya Sekhar Purakayastha

Influencer Advertising on Digital Media: An Indian Political Economy of Communications Perspective
Pooja Sharma

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 22, 31 May, 2025

Editorials

Renewable Energy Gains

Dangerously Starved

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Constituent Assembly Debates and Minority Rights

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: What Ails the Indian Universities?

Commentary

Loans in the Time of Terrorism: Pakistan and the IMF Lending

Biju Paul Abraham, Partha Ray

Trump Tariffs and the International Trade (Dis)order: India Needs a New Trade and Development Strategy

K N Harilal

Local Governance and Legal Gaps: Electoral Delimitation under the Seventy-third Amendment

Mayuri Gupta, Nivedhitha K

Agricultural Legislation and Farmers' Aspirations: Insights from Policy and Practice

Sanjay V Deshmukh

Book Reviews

Tracing the Postsecular from the Contemporary to the Past

Parichay Patra, Dibyakusum Ray

Navigating Hierarchies: Debating the Nath Yogis' Place in Caste Politics

Soumya Saha

Perspectives

Identity, Citizenship, and the Gender Question: Locating Muslim Women of Assam

Parvin Sultana

Money, Banking and Finance

Monetary Policy, Financial Inclusion, Financial Stability, and Markets

Partha Ray

Managing the Impossible Trinity in an Inflation Targeting Regime

Duvvuri Subbarao

Inflation Targeting in the Third World: A Kaleckian Perspective

Rohit Azad, Indranil Chowdhury

Financial Inclusion in India: Context, Policy Approach and Outcomes

Pallavi Chavan

Is Banking Consolidation at Odds with Financial Stability? : The Case of India

Tasneem Chherawala, Gargi Sanati

Private Equity Sponsoring Big Dreams of Indian Small Finance Banks: Can the Model Be Trusted?

Sanchita Dhingra, Abha Shukla

Role of Macprudential Reserves in Addressing Event Risks for NBFCs in India

Rupa Rege Nitsure

An Assessment of the Impact of the T+0 Settlement Cycle on Market Liquidity and Price Efficiency in Indian Markets

Sashi Krishnan, Mohd Merajuddin Inamdar, Mohammed Reyhan Kalim

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Justice as Compliance, Injustice as Reality

Asis Mistry

'Gorkha' Is Not a Market Commodity

Yalamber Dewan

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 23, 07 June, 2025

Editorials

Foreign Direct Investments Have Lost Traction

Comment

A Weakened Constitutional Guarantee to Free Speech

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: A Gendered Diary: Subject, Dharma Kumar

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Smelling the Antlers of a Deer

Alternative Standpoint

From Impunity to Accountability: Extending the POSH Act to Political Parties

Shreya K Sugathan

Commentary

Role of Consumption and Investment Expenditures in India's Growth

C Rangarajan, D K Srivastava

Uniform Civil Code and the Future of Individual Freedom

Qudsiya Contractor

The Tamil Nadu Verdict and the Limits of Gubernatorial Power

Shruti Bedi, Ashutosh Kumar

Coping with the Shocks of COVID-19 through Reverse Migration in India

Piyush Tiwari, Saumen Majumdar

Assessing India's Offshore Wind Energy Policy

Nirmal John

Book Reviews

Theorising Law under the Conditions of Democratic Backsliding

Mohsin Alam Bhat

A Story of Twists and Turns in Hindi Journalism

Satyendra Ranjan

Perspectives

The Middle Class in India: Trends and Patterns

Shivani Giri, S Subramanian

Special Articles

Labour Market Inequality in India over Three Decades

Kunal Sen

Evolving Strategies in India's Technological Self-reliance: Patent Policies, R&D Incentives, and Human Resource Development

Sunil Mani

Ritual Politics as a Cultural Intervention to Political Movements

Rajkumar Jackson Singh

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Listening to the Litigant

Ayushi Singhal

Sweet, Identity, and Bengaluru!

Rajat Sebastian, Subhangi Mukherjee

From Han Kang's Human Acts to Democide

Aratrika Bhadra

Last Lines

Letters

World after Gaza

Aamir Khan

Beyond the Census

Arun Pious, Joshy Joseph Karakunnel

Engage-Articles

Neoliberalism, Cruelty in the Meat Industry, and the Philosophies of Contrast: Reviewing "Okja"

Tripti Singh

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 24, 14 June, 2025

Editorials

Bountiful Harvests

Weaponised Starvation in Gaza

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Indian Anthropology and Sociology: Towards a History

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-International Affairs: The Price of Petrodollars

Commentary

Navigating Cash Transfer Schemes: Some Evidence from Maharashtra's Ladki Bahin Scheme

Lalitagauri Kulkarni, Anjali Radkar

Preferential Trade Agreements: Building Blocks Than Stumbling Blocks

Anisha Buragohain

Public Opinion of the Partition: Results of the United Provinces Assembly Elections of 1946

Anil Maheshwari

Regionalisation and Cultural Politics of the Anglo-Indian Identity in India

Maria Anne Fitzgerald

Union Budget 2025–26 and India's Quest for Inclusive Cities: An Evaluation

Soumyadip Chattopadhyay, Arjun Kumar

Book Reviews

Depoliticisation of Politics with Expertise

Sarasij Majumder

Philosophy Practical : Gandhian Constructive Programmes

Vikas Pathe

Insight

Whose Dance Is It Anyway? : The Mohiniyattam Predicament in Kerala

Sreebitha P V

Special Articles

Ensuring Social Sector Convergence for Inclusive Urbanisation: Evidence from Telangana

Alok Kumar Mishra, Iti Vyas

Deeper Trade Integration among South Asian and Southeast Asian Regions

Mustajab Khatir, Archana Srivastava

Towards Greener Pastures: An Overview of Pastoral Economics, Policies and Ecologies in India

Aniruddh Sheth, Mayank Kohli, Jayashree Ratnam, Vasant Saberwal, Mahesh Sankaran

A Tale of Two Sub-plans: Issues, Status and the Way Forward for SCSP and TSP

Akhil Alha, Savita Garwa

Current Statistics

Current Statistics

Letters

An Inevitable Pandemic

Yi Lyu

Reflections on India's Digital Trajectory

Sourish Dutta

Engage-Articles

Borders know Best: Technologised Borders and Discriminatory Migration Practices

Debanjali Biswas

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 25, 21 June, 2025

Editorials

Flaky Numbers Offer Little Consolation

Comment

Israeli Aggression against Iran: Hegemony and Its Pitfalls

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: P L Deshpande, 1919-2000

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Refugees: Endless Waiting

Law and Society

The Possibilities of the Caste Census

Alok Prasanna Kumar

Commentary

Will the King Reclaim His Throne in Nepal?

Gaurav Bhattarai

Burial Mounds as a World Heritage Site: Charaideo's Moidams

Ritika Sahu

Horizontal Distribution of Federal Transfers : Unpacking the Population Criterion

Pareswar Sahu

Book Reviews

The Quest for Parity in the Making of Indian Nationalism

Iqbal Ahmad

Freedom's Fictions

Jigyasa Sagarwal

What Do India's Super-rich Owe to the Poor?

Mohammad Saalim Farooq Bhat

Insight

CBAM and Steel Decarbonisation in India: A Barrier, Facilitator, or Neither?

Kaushik Ranjan Bandyopadhyay, Kasturi Das

Special Articles

Technological Competition and the World Order

Dev Nathan, Rahul S

Navigating India's Maritime Challenges in the Era of Climate Change

Prasanta Moharaj

Relationship between Income Inequality and Economic Growth : A Re-examination

Priyanka Muchahary, Manish Kumar Sharma

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

'The Horror, the Horror!': Mediatized Narrativisation of Gendered Violence

Meghna Prabir

Inked at 31: My First Vote in Kashmir's Lok Sabha Elections

Farheen Farid

Teaching Democracy in Times of Distress

Anjali Chauhan

Last Lines

Letters

Cervical Cancer Kills Quietly

Silpika Maharana

The Risk of Unverified Agri-content

Davis Augustine

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 26 & 27, 28 Jun & 05 Jul, 2025

Editorials

Citizenship Weaponised, Rights Denied

Comment

Changing Fertility Behaviours

S Irudaya Rajan

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Electricity Reform and Regulation: Some Issues

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Law and the Adivasis: Story of the Peasants of Akkalkuva

Alternative Standpoint

Building Bridges through Bilingual Textbooks in India: A Suggestion for the Schooling System and Higher Education

Peggy Mohan

Review of Gender Studies

Analysing the Co-constitution of Unpaid Care Labour and Paid Work

Neetha N, Praveena Kodoth, Rajni Palriwala

How Care Shapes Work: Homeworkers in the Leather Value Chain, Tamil Nadu

Iswarya Priya Jagannathan, Amrita Datta

Contingent Aspirations and Employment Dynamics among Higher-educated Young Mothers in Kerala

Thiagu Ranganathan, Praveena Kodoth, Tirtha Chatterjee

Making Households Work: Women in Informal Economy and Social Reproduction

Priyanjali Mitra

Unions and Labour NGOs: The Structural Conditions for the Success of the Domestic Workers' Union

Rajesh Joseph, Balmurli Natrajan, Roshni Lobo

Confinements of Conjuality: The Law's Caring Wives and Working Husbands

Aishwarya Singh, Harikartik Ramesh

Invisible Work, Visible Malnutrition: A Care-ful Approach to Social Protection and Nutrition

Deepti Chopra, S Reshma Sekhar

Commentary

Feeding the Urban Poorest: The Amma and Anna Canteen Model
Anjali Sharma, Srinivas Goli

Conflicts over Water: A Sociopolitical Understanding of the Crisis
Surajit C Mukhopadhyay

The ASHA Conundrum: Navigating the Legal Labyrinth to Secure Social Security Benefits
Gunjan Modi

Revisiting the Amendment Debate: US versus India
Deepak Kaswan

Credit Growth or NIM: Horns of a Dilemma
Sanjay Basu, Tasneem Chherawala

An Obituary to Literature: Notes from a University on Life Support
Rajneesh Chauhan, Pallavi Minhas

Book Reviews

Perils of Care Work
N Neetha

A Land of Churning, Mingling, Exchange, and Dialogue
Devkumar Ahire

Writing Craft, Crafting Histories
Rajarshi Sengupta

Perspectives

India's Municipal Finance System at a Crossroads : A Role for the Sixteenth Finance Commission?
Om Prakash Mathur

Honour Killings in Tamil Nadu: Intersectional Perspectives on Caste, Gender, and Justice
Sowjanya Tamalapakula, Shanthi Samandha K, Mrinmoyee Mukherjee

Insight

Daughter Deficit: Insights from NFHS-5 Data in Assam
Smita Choudhury, Rajshree Bedamatta

Special Articles

Decoding Rising Female Labour Force Participation in India : Evidence from PLFS Data

Shamim Ara, Puneet Kumar Shrivastav

How Do Women Fare in Manufacturing Work?: Evidence from PLFS

Aloke Kar, P C Mohanan

Informal Work and Child Health in Assam : Shedding Light on the Overlooked Link

Kanchan Devi, Vandana Upadhyay

A Decade of Growth in Higher Education in Telangana

Jandhyala B G Tilak

Postscript

The 'Key' to Love, Life, and Longing: A Chronicle of Desire in Girls Will Be Girls

Samiparna Samanta

From Silence to Strength: Caste, Memory, and Resilience in Water in a Broken Pot

Kiran Das, Saswat Samay Das

A Traveller's Melancholy

Mahika Mor

Last Lines

Current Statistics

Current Statistics

Letters

The Measure and the Mirror

Amarbahadur Yadav

Against Arbitrary Bulldozer Demolitions

Angela John

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 28, 12 Jul, 2025

Editorials

The Great Foreign Direct Investment Churn

Profiting Off a Genocide

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Choice 2000 — Socialism or Barbarism

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Iran, Iraq and the Gulf

H T Parekh Finance Column

The Rediscovery of Unequal Exchange: An Eclipse of Imperialism

Shahram Azhar, T Sabri Öncü

Commentary

K L Krishna's Contributions to the Study of Economics

Abdul A Erumban, Bishwanath Goldar, Suresh Chand Aggarwal

Making of a Rape–Murder Atrocity and the Failed State of West Bengal

Soham Bhattacharya, Torsa Saha

The Efficiency Criterion of the Finance Commission

Pareswar Sahu

The Good Ambassadors of the Diaspora: Sri Lankan Tamil Diaspora and the State

Nadeera Rajapakse

Everyday Ecocide in Palestine

Inzam P I

Book Reviews

Kerala's Economic Rise: Does It Vindicate Neo-liberalism?

R Nagaraj

Partition in South Asian Films: An Overview

Anwasha Sengupta

A Primer to Capitalism

Hassan Mujtaba

Perspectives

Will Trump Tariffs Bring Back Manufacturing Jobs in the US?

Satyaki Roy

Special Articles

Energy Transition Politics in the Global South: Understanding Feedbacks in India's Solar and Electric Vehicle Transitions

Dwarkeshwar Dutt

The Visibility and Invisibility of Caste(d) Waste Management Infrastructures in Delhi

Aparna Agarwal

NIMBY and Its Ever-diminishing Returns: Overcoming Public Opposition to Siting of Sanitation Infrastructure in Kerala

Gautam Ganapathy, Paresh Chhajed-Picha, N C Narayanan

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Does India Need IAS?

Pradeep Nayak

Restoring the Crown or Recycling the Crisis?

Asis Mistry

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 29, 19 Jul, 2025

Editorials

Intensive Revision of Universal Franchise

Comment

The Jane Street Affair

Vivek Kaul

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Case for Multiculturalism in India

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-Portugal: The Revolution in Peril

Law and Society

No Privacy in a Marriage

Alok Prasanna Kumar

Commentary

India–China Relations : Revisiting Tagore’s Yearning for Brotherhood Hundred Years Later?

Hemant Adlakha

The Politics of Microeconomics

Alex M Thomas

Income Tax Cuts and the Macroeconomy

Rahul Menon

India, the Soviet Union, and Allied Victory in World War II

Anirudh Deshpande

Telangana Education Commission 2025: A Critical Review

Adama Srinivas Reddy

Access Denied: India’s Academic Firewall

Shivam Kaushik

Book Reviews

Confronting Contemporary Capitalism

Anup Kumar Sinha

Removing the ‘Lenses’

Rahul Magar

Insights into the Medieval Epic and Language

Shreyas Kolpe

Perspectives

Same-sex Marriage Advocacy : A Hypothetical Reimagination of India's Constituent Assembly Debates

Sohina Pawah

Special Articles

Social Capital and Income Inequality: An Empirical Analysis

Maya K, Neeraj Kumar

Empowering Women in Marine Fisheries: A Techno-institutional Transformation Perspective from Kerala

A Suresh, Nikita Gopal, M V Sajeev, Vijaykiran V

Digital Developmentalism and Street Vending: Redefining Obligations between the State and the Informal Economy

Pariroo Rattan

Current Statistics

Current Statistics

Letters

The Unconstitutionality of Marital Rape

Sunil Kumar

Making Shodhganga Work

Murugaraj Shanmugam

Engage-Articles

Myth of the Empowered Naga Women: A Reflection through Feminist and Postcolonial Perspective

Sentsuthung Odyuo , Maya M

Erasure, Revival, and Commodification of Mithila Art

Antony Jose, D David Wilson

Understanding Employment Needs and Preferences in Indian Agricultural Higher Education: A Comprehensive Study of Students, Faculty, and Alumni

Hema Tripathi, R C Agrawal, Himanshu Pathak

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 30, 26 Jul, 2025

Editorials

No Shortcuts to Formalisation

Holocaust in Gaza: Everybody Watches, Nobody Acts

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Weavers in Pre-Modern South India

Commentary

Negotiating Power in a post-Accord Landscape: Electoral Contests in Assam's BTR

Bijit Gwra Basumatary

Beyond Snapshots: The Case for a Longitudinal Financial Lives Study in India

Manoshij Banerjee, Mohammed Shahid Abdulla

Mapping Ableism in Indian Legal Structures

Aditi Thakur

Disaster Management (Amendment) Act, 2025: Old Wine in a New Bottle?

Jos Chathukulam

Book Reviews

Possibilities and Disappointments of Populist Politics

Sushmita Pati

In Pursuit of Accountability, People's Sovereignty and Ideals of Democracy in Education

Nita Mathur

Insight

Measuring Inequality in Longevity among Older Adults in India

Laek Ahemad Siddiqui, Akancha Singh

Special Articles

Beyond Infrastructure: Rural Sanitation Preferences

Shuchi Benara Misra

Determinants of Farmers' Adoption of Climate-smart Agricultural Practices and Their Impact on Profitability in Punjab

Smily Thakur, Baljinder Kaur Sidana, Laishram Priscilla, Sunny Kumar, Samanpreet Kaur, Amrit Kaur Mahal

Impact of Pradhan Mantri Ujjwala Yojana: Evidence from Jammu and Kashmir
Irfan Ahmad Sofi, Ruheela Hassan, Asif Iqbal Fazili, Monisa Qadiri

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

The Production Paradox: A Marxist Reading of the Publishing Industry in the Late Capitalist Era
Dhanesh Mankulam, Sheethal N

Alikkath: Embodying the Muslim through Helix Piercings
Jasmin Naur Hafiz

On Becoming Visible
Devashish Makhija

Last Lines

Letters

Beyond Inevitability

Moumita Banerjee

Shared Lessons on Cash Transfers
Kushagra Singh, Roopa Patavardhan

Engage-Articles

Gendered Media and Effectiveness of India's Legislative Response
Aditi Mukherjee Chakravorty, Tarun Tripathi, Himani Thareja

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 31, 2 Aug, 2025

Editorials

Trends in Nutrition Levels

Learning Gaps, Leaky Fixes

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Economic Consequences of Microelectronic and Telecom Revolution

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Israel: Inspired Speculation

Strategic Affairs

Will Germany's Awakening Threaten US Hegemony?

Atul Bhardwaj

Commentary

'Make in India' or Miss the Moment?

Nitin Kumar Bharti, Li Yang

Fiscal Aspects of the Sixth Schedule

K Vanlalhrualtuanga, Sumarbin Umdor

Exploitation in Sri Lanka's Plantation Economy: Structure and Strategy

Dhanusha Gihan Pathirana

Exploring the Linkage between Education and Financial Autonomy of Women Working in the Urban Informal Sector

Paramjit, Apoorva Gupta, Sonia Goel, Sumajeet Singh

The Last Titan: V S Achuthanandan (1923–2025)

Prabhat Patnaik

Book Reviews

Equity, Agency, and Legacy : Fifteen Women Who Framed India's Democracy

Soumya Bhowmick

How Much Longer in the Waiting Room?

Vishal Singh Deo

Perspectives

Marriage Customs and Practices in India: Continuity and Change

Pintu Paul

The Constitution as a Contested Terrain : Rights of Women in a Majoritarian State

Swarati Sabhapandit

Special Articles

India's ASEAN Trade Intensity Determinants: Evidence from the FGLS Gravity Estimation

Md Absar Alam, Ghazala Urfi, Mohd Hussain Kunroo

The Changing Structure of Female Self-employment and Its Determinants: Empirical Evidence from Haryana

Saloni Bhutani, Jaspal Singh, Shilpi Kapoor

Unfulfilled Promises: The Reality of Cash Transfers in Andhra Pradesh's Tribal Areas

Chakradhar Buddha, Upasak Das, Diego Maiorano

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Ambedkar's Insights on Education

Vasudha Sawaiker

Decentralising Disaster Governance

M Suhaas, S Subramanian

Engage-Articles

Meitei-Kuki Crisis: Heading Towards a "Protracted" Conflict

Mehdi Hussain

A Level Playing Field? Examining the Time Used on Sports and Exercise in India

Sila Mishra, Himanshu Gulati

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 32, 09 Aug, 2025

Editorials

'Honour Killings' in the Land of Social Justice

We Need a More Environment- and Development-friendly Power Policy

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: In Search of Justice: Tribal Communities and Land Rights in Coastal Maharashtra

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Transport Statistics in India: An Evaluation

Alternative Standpoint

Phule on Screen: Containing the Revolutionary Legacy

Harish S Wankhede

Commentary

Should the RBI Target Only on the Core Inflation?

Anuradha Patnaik

DPRK's Deviation from Tradition: Legacy for Glory or Shift for Survival?

Porkkodi Ganeshpandian

The e-Shram Portal: Connecting Migrants to Social Protection

Kuldeepsingh Rajput, S Irudaya Rajan

Landslide Vulnerability as a Justice Issue

Ratheesh Mon P, T V Sekher

Book Reviews

Gendered Mobilisations in the (Re)Making of Nationalisms

Akanksha Mehta

Muslim Merchants and Migration

Danish Khan

Insight

Prison Inmates, Public Expenditure and Recidivism across States in India

Dipparna Jana, Saibal Kar

Special Articles

Intra-household Resource Allocation and Changes in Child and Gender Poverty between 2011–12 and 2023–24

Shamika Ravi, Mudit Kapoor

Supply and Use Tables for India: Some Issues

Probal P Ghosh, Sudarshan Singh, Kirit S Parikh

Quantifying the Monetary Value of Environmental Pollution: A Life Satisfaction Approach

Neeraj Kumar, P Mahendra Varman

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Thinking ‘Literature’ in the Literature Festival: How do our ideas of literature change when framed as a festival?

Sulthana Nasrin

De-idolising the Heroes in Contemporary India

Swapna Gopinath, Kuldeep Brahmhatt

Cinematic Nostalgia: The Economic and Cultural Implications of Film Rereleases

Bhairab Barman

Last Lines

Letters

Rethinking the Identity Shift

Buddha Dev Biswas

Social Justice or Social Divide?

Amarbahadur Yadav, Sonu Chauhan

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 33, 16 Aug, 2025

Editorials

Evasion Commission, Electoral Omissions

A Strategic Setback?

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Church, State and Secular Spaces

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Class Struggles in Uganda

Commentary

Upskilling for Women: A Clarion Call or a Gender-biased Solution?

Monika, Nilakshi Biswas

Bridging Data Gaps in ASUSE to Address the Enterprise Formalisation Challenge

Amit Singh Khokhar

Staging the Revolution through Orality: Sambasivan's Kathaprasangam in Kerala's Public Sphere

Shilpa Sajeev

Economic Growth and Sustainable Energy in India and China

Dastgir Alam, Rizwan Qasim, Abid Hussain, Jamil Ahmad

Book Reviews

Technological Transformation and the World of Work: Emerging Challenges and Shifts

Ishwar Chandra Awasthi

Justice Deferred: Reforming the Trial Judiciary

Malobika Sen

Insight

PPAs and Renewable Energy: Lessons from the 2019 Andhra Pradesh Dispute

Ritu Singh

Special Articles

Navigating Educational and Skill Mismatches: Wage Implications and Job Satisfaction in Urban Assam

Krishna Surjya Das

Examining the Rhetorics of Hindutva and Explaining Its Consolidation in Manipur

Amom Malemnganba Singh, Mangoljao Maibam

Political Economy of Pakistan's Benazir Income Support Programme

Muhammad Ahsan Rana

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Ignoring the Holocaust in Gaza

Ashva Ghosh

Expanding Access or Deepening the Divide?

Jaheer Mukthar K P

Engage-Articles

Maternal and Child Health After the Pandemic: A Case for Impact Assessment of COVID-19 on Community Relations with Frontline Workers— Notes from Barpeta District, Assam

Jith J R, Rajshree Bedamatta

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 34, 23 Aug, 2025

Editorials

Consumer Price Increases Hit a New Low

Comment

Israeli Plan of Annexing Gaza: Ethnic Cleansing with Impunity

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: India and the Colonial Mode of Production

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Icelandic Fisheries Governance: A Third World Understanding

Law and Society

Balancing Privacy and Accountability

Alok Prasanna Kumar

Commentary

Sustainability and Macro-level Performance of India's Natural Rubber Sector: A Few Concerns

Anoopkumar M, Hari Kurup K K

Why Kerala Needs Anthrotherology to Handle Human–Wildlife Conflict

Muhammed Haneefa

Understanding the Economic Deceleration of Punjab

Ranjit Singh Ghuman

Unequal Schooling in India: Multilayered Hierarchies of Access

Jyoti Raina

Should India Pursue Active De-dollarisation?

Ejaz Ghani

Book Reviews

Contested Conversions

S M Tanveer Ahmed

Women in the Urdu Literary Sphere

Ufaque Paiker

Perspectives

The Crisis of Higher Education in India: Disturbing Present and Worrisome Future

Deepak Nayyar

Education

Introduction

Does a Mother's Education Matter for Childcare in India? : Evidence from Time Use Survey
T S Kavita Rajeshwari, Avanindra Nath Thakur, Indrani Sengupta

Fuel Collection and Children's Educational Performance : Evidence from Rural India
Sarthak Agarwal, Debdatta Pal

Do Teachers Have In-group Bias on the Basis of Student's Caste and Socio-economic Status in India?
Shradha Parashari, Wim Groot

Does the Political Elite Influence Children's Learning Outcomes? : Findings and Implications
Shreya Mishra

Did the Pandemic Disrupt the Future?: Merit, Inequality, and Youth in Post-pandemic Odisha
Purna Chandra Padhan, Sushanta Kumar Mahapatra, Muralidhar Majhi, Madan Meher

Trending Classrooms: Students, Viral Videos, and Academic Freedom
Smriti Singh

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

'No Lions, Only Cunning Foxes': The More-than-human Casualties of Progress
Sampriti Singha Roy, Soham Chakraborty

The Crowd

Parinitha Shetty

The Vanishing Lifeworlds of Planthottachi

Anjali Ashokan

Last Lines

Letters

Rethinking Constitutional Guardianship in India

Asis Mistry

Crisis of Economics Education

Jacob Joshy

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 35, 30 Aug, 2025

Editorials

Growing Challenges on the Export Front

Poisoned Adults Poison Children

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Role of Non-Governmental Organisations in Development of Gujarat

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Jawaharlal Nehru and Economic Change

Strategic Affairs

Russia–India–China Meet: Power Projection and Multipolarity

Anuradha Chenoy

Commentary

Private Healthcare Sector in India: The Missing Data

Indira Chakravarthi, Shweta Marathe

Fighting Carbon Sinks: The State's 15-Year Battle against the Wetland at Kanjurmarg, Mumbai

Mani Prakash

Jingrwai lawbei : Folk Practice in Kongthong Village in Meghalaya

Nikita Agarwalla

Why Is Family Planning Women-centric in South Indian States?

Rahul Mishra, Sujit Kumar Mishra

Book Reviews

The Politics of Performance in Parsi Theatre

V K Karthika, Subitha Sudhakaran

Reverence and Contempt: Ambedkar on Caste

Dilip M Menon

Insight

Premature Deindustrialisation, Not in India

Bishwanath Goldar

Special Articles

The Smart Cities Mission in India: An Assessment and a Case Study

Hastimal G Sagara, Keshab Das, Sonal Jain

Situating Santhals within the Rubric of Adivasi Identity

Sayak Dutta

AIUDF and Assam's Politics : The Unfolding Dynamics

Parvin Sultana, Akhil Ranjan Dutta

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Confronting the Ideological Shift in Education Policy

Rafique Khan

Reclaiming Public Education

M Suhaas, Satyaki Dasgupta

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 36, 6 Sep, 2025

Editorials

The Annual Survey of Industries Sends Mixed Signals

Israeli Assassinations of Territorial Sovereignty

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago-Caste Enumeration in Census: Constitutional Imperative

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-Rural Telecast for Development: An Impressionistic Model

Alternative Standpoint

The Law of the Bulldozer

Anindita Mukherjee

Commentary

Windfall and Warning: What ECONOR 2025 Tells Us about the Arctic

K M Seethi

Missing in Policy: Caste and Functional Exclusion in Rural Infrastructure Development

Sandeep Hegade, Yogini Andalgavkarkulkarni

Pumping the Brakes: Why Electric Vehicles Are Not the Answer Yet

Akash P Poojari, Gopakumar K U

Public Policy Dilemmas: Dealing with the Liquor Sector in Kerala

Rahul V Kumar, Justine George, Akhil Menon

CGHS Rate-based Private Healthcare Services in Bihar: A Limited Reform or a Scalable Policy

Opportunity?

Aviral Pandey

Book Reviews

Historical Lessons from Tripura

George Chakma

Towards a New Grammar of Resistance

Ayan Guha

Insight

Odisha Migration Survey 2023

S Irudaya Rajan, Amrita Datta

Special Articles

Contested Claims: Making Sense of the Decline in Out-of-pocket Expenditure
Indranil Mukhopadhyay, Montu Bose, Rahul S Reddy Kadarpetta

Fish of Discord: 'Hilsa Diplomacy' in Indo-Bangladesh Relations, 1950–2024
Aryama Ghosh

Economic Development in the Indian States: Convergence versus Divergence
Sushanta Kumar Mahapatra, Pareswar Sahu

Notes

Seasonal Migration, Gender, and the Maharashtra Migration Tracking System
Kuldeepsingh Rajput, Manoj Jatav

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Reading between the Lines on Privacy
Alisha S Karpe, Syed Mohd Uzair Iqbal

Engage-Articles

BJP's Tribal Challenge Continues as Hemant Soren Retains Power
Chhotelal Kumar

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 37, 13 Sep, 2025

Editorials

Friends Turn Mob in Maharashtra

Comment

Floods in Punjab and the Himalayan Region

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: US in Asia: Dissolving Alliances

H T Parekh Finance Column

The Crypto Puzzle

C P Chandrasekhar

Commentary

Employer Social Security Benefits and Its Impact on Job Retention: Insights from the Indian Labour Market

Swapnanil SenGupta

TReDS and India's Small-scale Enterprises: Gaps between Design and Delivery

M Manickaraj

Regulating Coaching Centres : Reform Paradoxes and Market Conundrum

Nivedita Sarkar, Aishwarya Sharma

Book Reviews

Waves of Freedom

Rana Partap Behal

Thinning of Ideology and Organisation: Decline of Congress and Its Resonance on Indian Politics

Muhammedali Puthoor

Insight

Kulgam's Progressive Path: How Leftist Politics Redefine Social Equity and Development

Waseem Ahmad Bhat, Shazia Majid

Special Articles

Distributional Effects of GST in India: Evidence from the 2022–23 Household Consumption Expenditure Survey

Sacchidananda Mukherjee

Floating in Space : Transfer of Development Rights, Accumulation, and Segregation in Mumbai
Hussain Indorewala, Husain Vaghjipurwala

The Dalit Movement in Uttar Pradesh and the Party–Politics Dilemma: Insights from the 2024 Lok Sabha Elections
Shilp Shikha Singh, Prashant K Trivedi

Reframing the Rythu Bandhu Scheme in Telangana
Y Sreenivasulu

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Timeless Serpentine Lore: Venomous Snakes and Snakebites in Bengal
Dalia Ghosh Dastidar

The City as a Verb
Madiha Tariq

Passing Time
Anannya Dasgupta

Last Lines

Letters

Germany’s Rise: Rebutting the Threat to US Hegemony
Adfer Rashid Shah

Linking Education and Financial Autonomy
Subhashree Banerjee, Manasi Dash

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 38, 20 Sep, 2025

Editorials

Short-changing the States

Comment

Political Upheaval in Nepal

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Who's Afraid of Radio in India?

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Technology and Social Dynamics: Feudalism and Its Decline

Law and Society

The Delhi High Court's Lost Credibility

Alok Prasanna Kumar

Commentary

Recent Developments in IndusInd Bank: Market Reactions and Regulatory Initiatives

Debaditya Mohanti

Anatomy of Article 200: At the Intersection of Politics and the Constitution

Kaustubh Tiwari

Sub-regionalism and the Demand for Frontier Nagaland

V Bijukumar

Book Reviews

Fractured Desires and Framing Histories

Sayali Shankar

Rethinking Ethnography through 'the Event'

Amita Kumari

Insight

Women's Employment, Well-being, and Safety in SEZs: Insights from Sri City

Santanu Pramanik, Shailja Tandon, Sona Mitra

Special Articles

Landholdings and Temporary Migration: A Study of Rural Households in Erstwhile Andhra Pradesh

Muhammed Jamsheer T P, Azad P

Fiscal Space and Prioritisation of Health in Government Budget: A Study of Indian States

Indrani Gupta, Parma Chakravartti

Human–Wildlife Conflict in Kerala : Conservation Policies and the Elusive Ethics of Peaceful Coexistence

Nelson Varghese

Discussion

Application of AI Technology: Two View Points

Chandrakant P Kelkar

Current Statistics

Current Statistics

Letters

A Precarious Democracy

Libina K Sebastian, Bhavya Gunashekar

The Role of Habituation and Lagged Effects

Rose Jacob, Roopa Patavardhan

Engage-Articles

The Scientific Temper

Gita Chadha

Consolidating Feminist Collectives: Gleaning from Survivors' Responses

Varsha Prasad, Binitha V Thampi

National Education Policy 2020: Introspecting Implementation Challenges

Antony Jose, D David Wilson

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 39, 27 Sep, 2025

Editorials

Demographic Challenges

Deflecting from a Political Solution in Manipur

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: France Shortens Work-Week: Sharing Scarce Jobs

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago-Ethiopia: Passing of the Unholy Trinity

H T Parekh Finance Column

Central Bank Independence and the Donald Trump–Jay Powell Clash

T T Ram Mohan

Commentary

At the Crossroads: Religion, Identity, and the Remaking of Tamil Nadu Politics

Arun Kumar G

The Double Life of History

Sarath Pillai

Tribal Self-governance for Sustainable Climate in Ladakh

Mollica Dastider

The Demand to Repeal the Bodh Gaya Temple Act, 1949

David Geary, Manish Kumar

Review Article

Reinterpreting or Undermining the Revolutionary Legacy of Bhagat Singh?

Chaman Lal

Insight

Geographic Remoteness and Livelihood Vulnerability : Insights from Char Dwellers

Mrinal Saikia, Ratul Mahanta

Special Articles

A Deep Dive into the Finances of Municipal Corporations in India

Manish Gupta, Aakash Gupta, Neeti Gupta

Firm-size Distribution in Indian Manufacturing : Insights on the Missing Middle
Suraj Das, Simontini Das, Saikat Sinha Roy

Public Law and Social Exclusion of Indigenous People in the Fifth Schedule Areas of India
Aashish Xaxa

Policy Framework and Efforts for Improving Energy Efficiency in South Asian Countries
Princy Jain, Binoy Goswami

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Decentralised Culture, Distributed Power: The Rhizome and the Cultural Economy of Malayalam

Hip-hop Music

Shonima N

Poems

Jyotish Chalil Gopinathan

Last Lines

Letters

Prioritising Public Health over Patent Rights

B Ekbal

On Punjab's Economic Deceleration

M Suhaas

Engage-Articles

Parallel Policing and Patronage: Examining the Crisis of the West Bengal Civic Volunteer System

Vipin Kumar Chathayam , Dharma Raju Bathini

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 40, 04 Oct 2025

Editorials

State Finances

A Plan to End or Abet Genocide?

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago- Self Constructing Culture: Ethnography of the Amar Singh Diary

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: K Kamaraj “Man of the Masses”

Alternative Standpoint

Beyond Quick Fixes: Advancing a Common School System to Address Educational Inequality in India

Adama Srinivas Reddy

Commentary

Labouring on the Margins : ASHA Workers’ Protests in Kerala and Working-class Solidarities

Binitha V Thampi, Varsha Prasad

A Divisive ‘Unite the Kingdom’ March

Amir Ali

Hydropower Development in the Brahmaputra River Basin: Navigating Climate Risks

Rupam Bhaduri, Anamika Barua, Sumit Vij, Partha Jyoti Das

Book Reviews

Yoked by Violence? : Gandhi and Aurobindo

Sumanyu Satpathy

Reclaiming a Language beyond Borders and Binaries

Mohd Kashif

Insight

Fossil Fuel Governance and the International Investment Treaties

Hardik Daga, Latika Choudhary

Special Articles

Productivity in the Shadows: Unpaid Female Family Labour in Agriculture

Mulla Areef, C S C Sekhar

India Opting Out of the Trade Pillar: A Quantitative Assessment of the Indo-Pacific Economic Framework

Rahul Sen, Somesh Mathur

How Inclusive Is Financial Inclusion in India?

Nitin Tagade, Md Shams Reza

Skill Disparities between Manufacturing and Services: Insights for Job Creation

Anjali Tandon

Current Statistics

Current Statistics

Letters

The Unfinished Question of POSH in Politics

Aaratrika Pandey, Hartej Singh Kochher

Governing Higher Education

Nayakara Veerasha

Engage-Articles

“The House of Kanooru”: Understanding Social Transformation through an Agrarian Novel

Ashwin Subramanian , Nilotpai Kumar

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 41, 11 Oct 2025

Editorials

Costs of School Education

Policy Drought amid Deluge in Maharashtra

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago-Pollution Control: Changing Perceptions

Commentary

The Undercurrent of Ladakh's Politics: The Genesis of a 'New' Internal Rift?

Zainab Akhter, Muneeb Yousuf

Building a Sustainable Economy: Green Financing for Solar Micro, Small, and Medium Enterprises

Arindam Bandyopadhyay, Ashutosh Kashyap

Rethinking Rice and Wheat: Millet Alternatives

Shadman Zafar, Md Tarique

Book Reviews

State Finances in India: What Do the Trends Reveal?

R Mohan

On the Diagnosis of the Secular

Muhammed Shah Shajahan

Perspectives

Today's Civilisational Conflict

Michael Hudson

THE MILLWORKERS' STRIKE OF 1982–83 AND ITS AFTERMATH

The 1982–83 Millworkers' Strike: The Moment and the Movement

Radhika Saraf, Nachiket Kulkarni

The 1982–83 Strike and After: Demystifying Some Prevalent Myths and Continuing the Struggle for Justice

Uday Bhat

Bombay 1982–83: Strike during the Tide of Rising Informal Work

Juned shaikh

Voices from the Shadows: The Story of a Dalit Millworker and the 1982–83 Strike in Bombay
Babasaheb Kambale

Bombay and the Charles Correa Commission Report of 1988
Ninad Pandit

From the Ashes of the Phoenix Arises a Peacock: (फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर)
Jayant Pawar, Translated by Manav Kambli

From Mill Gates to Mall Cities: Working-class Lives and Everyday Afterlives in Jayant Pawar's
Phoenixchya Rakhetun Uthala Mor
Pratibha Kamble

Unearthing Stories of Tamil Millworkers in the Kurla–Sakinaka Industrial Belt
Pooja Ashokkumar

Decline of the Textile Industry and Its Impact on the Industrial Decline in Maharashtra
J Dennis Rajakumar, M Vijayabaskar

Between Mulukh and Mumbai: Millwork, (Reverse) Migration, and the Ongoing Struggle for
Girangaon
Tejas Kumbhar, Vithhal Chavan, Sagar Pisal, Radhika Saraf, Soumi ROYCHOWDHURY

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

From Mills to Malls: Reading Mumbai's Gentrification in Todi Mill Fantasy
Nishka Kumar

Green Red White Black
Bhaswati Ghosh

Last Lines

Letters

Can Flowers Bloom in a Poisoned Soil?
Tauheed Alam, Sakshee Sharma

When Archives Speak, Who Listens?
Asis Mistry

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 42, 18 Oct 2025

Editorials

Global Trade Forecasts

Caste Supremacism versus Constitutional Egalitarianism

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Moral Education in the Contemporary Moment

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: India and the Colonial Mode of Production: Comments

Law and Society

Unproven and Unmade Citizens: The Bihar Special Intensive Revision

Aymen Mohammed

Commentary

How Did Beijing View the Trump–Putin Warm Embrace in Alaska?

Hemant Adlakha

Mobilising Policy and Public Finance Levers for Land Restoration in India

Anuja Malhotra, Sanjana Nair, Sangita Ganesh, Abi Tamim Vanak

Financing India’s Renewable Energy Transition

Deepak Kushawaha

Community Service: A Correctional Paradigm of Punishment

Saugata Hazra, Vijay Raghavan

Revisiting CSR in India: Evidence, Gaps, and Contradictions from Recent Parliamentary Answers

Atul Ghorpade, Sabuj Kumar Mandal

Book Reviews

Reconfiguring Buddhism : Making of a Social Philosophy

Ugen Bhutia, Maanvender Singh

Literary Imaginations of the Ending Times

Adithya Pradyumna

Perspectives

Jayant Lele (1935–2025): An Undogmatic Theorist

Gopal Guru

Between Choice and Coercion: Debates on Sex Work and Sex Trafficking in India

Ashna Devaprasad

Special Articles

The Impact of Fintech and Financial Inclusion on SMEs' Growth and Development

Ankita Tripathi, Deepak Kumar Tripathi, Saurabh Chadha

Paradox of Care: High Satisfaction, Low Perceived Quality under PFHIS

Vanita Singh

Customary Laws and Courts: Negotiating Adivasi Women's Property Rights

Amita Kumari

Engage-Articles

Contemporary Muslim Women Education: A Critical Appraisal of Asian Context

Safa Altaf

The Bru–Mizo Conflict: Recent Progress and Peaceful Resolution Measures (1997–2023)

Lalnundika Darlong

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Taking Data Limitations into Account

Sreedevi R S, Taru Saigal, Maya K, Vivek Kumar

The Regional Context of Economic Deceleration

Thomas A Timberg

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 43-44, 25 Oct & 1 Nov, 2025

Editorials

Pension Woes

Comment

Weak Regulations, Fatal Syrups

T Sundararaman

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: United States: Grain Power

Strategic Affairs

Escalation of the Russia–Ukraine War and Its Fallouts

Anuradha Chenoy

Commentary

Rejuvenating Rural Local Bodies through Effective Implementation of Jal Jeevan Mission

Gopal Naik, Keerthana Krishnan

Competition or Cooperation?: What Prevails?

M V Nadkarni

What Matters for Learning in Maharashtra?: Analysis of PARAKH 2024

Manasvi Khandagale, Rama Pal

The Spatial Paradox: Re-architecting India’s Urban and Industrial Future

Ejaz Ghani

Book Reviews

Redefining Modernity and the Malayalam Print

Pooja Sagar

Spectral Sources: Ghosts as Storytellers

Ankush Pal

Perspectives

Environmental Protection during Armed Conflict and Rights of Indigenous Peoples: A Case Study of Ladakh

Abdullah Nasir

Perils of Law: Trans Subjectivities at the Limits of Legality

Aisarya Dutt Roy

Special Articles

The Formal–Informal Productivity Gap among Small Manufacturing Firms: Evidence from India

Amit Basole, Dimple Chopde, Paaritosh Nath

Examining Malabar through the Lens of a ‘Geo-body’

Aswin Vijayan, Joseph Chacko Chennattuserry, Sreemoyee Sarkar

The Global Impact of Trump 2.0 Tariffs, with a Special Focus on India

Archana Srivastava, Somesh K Mathur, Prabir De

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Digrich Chai: Kashmir’s Bygone Evenings

Moin S Hakak, Anushka Malik

Dreams

Samreen Sajeda

Last Lines

Letters

Defending Archival Democracy

Sarath Pillai

Wetlands, Not Wastelands

Reshmi U P

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 45, 8 Nov, 2025

Editorials

Coercive Federalism and Conditional Welfare

The Services Sector

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Outlook for the Indian Financial Sector

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Design and Implementation of Urban Information Systems

Alternative Standpoint

Procedural versus Substantive Democracy: A Comment on the Bihar Assembly Elections

Omprakash Mahato

Commentary

Trade, Sovereignty, and the National Interest: India after the Trump Tariff

Pulapre Balakrishnan

Democratising Supply-chain Finance for MSMEs : Could TReDS Be the Game Changer?

Rajesh Ramakrishnan, Gargi Sanati

India's RDI Scheme: Overcoming Governance Bottlenecks for Strategic Innovation

Sunil Mani

Silent Casualties: Languages in the Wake of Skill Subjects

Shruti Shankar

The Nobel Fetish: Eurocentric Foundations for Innovation-driven Growth

Ingrid Harvold Kvangraven

Book Reviews

Voyages of Capital

K T Rammohan

Repositioning Women, Revisiting Reforms

Gayatri Balu

Perspectives

Higher Education in the Age of Artificial Intelligence

Richa Govil

Special Articles

Assessing Indian Inflation Targeting

Ashima Goyal

Sources of Agricultural Productivity Growth: A District-level Study from Eastern India

Surya Bhushan, Arvind Kumar Jha

Four Facts on Inclusive Growth in India

Surjit S Bhalla, Karan Bhasin

Beyond Human-made Boundaries: Towards Airshed-level Pollution Mitigation Strategies for India

Monica Jaison, Althaf Shajahan

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Energy Efficiency and Policy Framework

Subhashree Banerjee, Manasi Dash, Viji B

Parallels from Indonesia's Labour Force Measurement

Chetrine Alya Rinaima

Engage-Articles

The Himalayan Blunder: An analysis of the elections in Odisha

Manas Behera

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 46, 15 Nov, 2025

Editorials

Global Growth

Comment

Riding the AI Bubble

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Palestinian-Israeli Conflict and South Lebanon

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Medical Education: Misguided Import Substitution

H T Parekh Finance Column

Monopoly Capital and Monopoly Finance

Romar Correa

Commentary

Working Harder?: Intra-household Labour Supply Response to Migration by Those Left Behind

Meghna Dutta, Niladri Sekhar Dhar

Understanding and Addressing Urban Chaos

Sulakshana Mahajan

Shared Worship to Segregated Rituals: Boycott of Dalits by Caste Panchayat in Anthravalli, Karnataka

Sivamanithan S, Mary Sadhana Abraham

Book Reviews

The Sacred in Motion

Abhishek Kumar Yadav

Voice of Palestine: Edward Said's Life and Labours

Suchintan Das

Insight

Food Subsidy in India: Who Gets How Much?

C S C Sekhar, Mulla Areef

Special Articles

Measuring What Matters: Why India Needs a Household Income Survey

Rajesh Shukla

Economic Inequality in India over the Last Three Decades: A Tale of Two Data Sources

Deepankar Basu

Investments, Human Capital Formation, and Productivity Growth: Targeting Viksit Bharat

Dibyendu Maiti, Bishwanath Goldar

The Abrogation of Article 370 and Its Aftermath in Ladakh's Border Regions

Meha Dixit

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Pixelated Pasts: Deepfakes as Instruments of Counter-memory in India

Muskaan

A Ghazal

Maaz bin Bilal

Last Lines

Letters

On Hindutva Consolidation in Manipur

Thongam Bipin

Digital Labour Governance and the e-Shram Portal

Bhupesh Gopal Chintamani

Engage-Articles

Digital Immortality: Maurice Blanchot's Right to Death in the Era of Artificial Intelligence

Sanjay Kaushal

The Dimension and Delineations of Glitch Art

Shibaji Ray

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 47, 22 Nov, 2025

Editorials

Muddled Politics, Electoral Washout

Gender Justice Dies by a Thousand Cuts in Maharashtra

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: UNITED STATES

Law and Society

Beyond Heteronormativity in Indian Family Law

Angad Singh Ahuja

Commentary

Caste and Agricultural Income Disparity in India

Sourindra Mohan Ghosh, Nivedita Sharma

Evictions, Extractivism, and the Crisis of Belonging in Assam

Parvin Sultana

Buried Rights and Grave Politics: The Supreme Court's Dilemma between Religious Freedom and Public Order

Nidah Kaiser

A Constituency without a Map: The Sangha and the Politics of Contemporary Sikkim

Durga P Chhetri, Mary Bal

A Specialised University for the Cooperative Sector : Can It Make a Difference?

H S Shylendra

Book Reviews

Putting Reason to Sleep

P Vijaya Kumar

Dalit Politics in Transition

Sazid Ali

Insight

Complex Systems and Public Health Information Systems: Insights from India's National Health Information Architecture

Sundeep Sahay, Amit Mishra, Paul Kattuman, Ole Hanseth, Vidya Sanap

Special Articles

Income Inequality among Agricultural Households in India

H R Sharma, Amit Basantaray, Shakir Hussain Malik

Climate Change, Agriculture and Monetary Policy Design in India

Ramgopal Kundurthi, Siva Reddy Kalluru

The Paradox of Agricultural Land Allocation: Impact on Household Expenditure and Economic Vulnerability in India

Azad P, Fahmida M V

Nature of Operation and Access to Finance: Evidence from Indian Agricultural Enterprises

Divya Choudhary, Renjith Ramachandran

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Reimagining Work through the Lens of Gender Justice

Abhiruchi Ranjan

Public Lessons, Private Costs

Amarbahadur Yadav

Engage-Articles

Teaching Writing as an Iterative Process: Reflections from the Classroom

Kumud Bhansali

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 48, 29 Nov, 2025

Editorials

Will Patents Soon Become a Chinese Monopoly?

Comment

Institutionalising Inequalities through the Labour Codes

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Restructuring Our Universities

Strategic Affairs

The New Fault Line: How Israel Is Splitting the American Right

Atul Bhardwaj

Commentary

The Great Betrayal: Security Council Resolution on Gaza

Anuradha Chenoy

Seeking Capitulation under the Smokescreen of Recognition

Sunil Tamminaina

Non-farm Activities in Rural India: Impact on Farm Input Use and Household Consumption Expenditure

Umanath Malaikarasan, R Paramasivam, P Alli, V Karthick

Kaziranga National Park and Kajir Ronghangpi: Reclaiming Karbi Narratives

Phulmoni Das, Robin Hazarika

Blood Donation in India: The Problem with Exclusion by Identity

Rishiraj Bhagawati, Aparna Mehrotra

Book Reviews

Land and Women's Liberation in the Global South

Twinkle Siwach

Village Transformation in Tamil Nadu

R V Ramanamurthy

Muddled Liberalism amid Market Fetish

Amir Ali

Perspectives
The Politics of Data
Surbhi Kesar

Taking Theory Seriously: Asking the What, Why, and How of Decolonisation
Monika, Sana Shah

Special Articles

Mapping Poverty across Social, Religious, and Economic Groups in India
Arvind Panagariya, Vishal More

Agricultural Diversification in India: Some Reflections and Current Discourse
Praveen Jha, Manish Kumar

Entitlement versus Exploitation: A Critical Examination of Bhikhari Thakur's Nai Bahar
Dhananjay Singh

Current Statistics

Current Statistics
Postscript
Bramayugam and Hygienic Anxieties of Caste
Annie Mariya Simon

'Balconing' : An Intersection of Morbidity and Language
Sruthi Suthesan, Rakhi L Lalwani

Delhi and Its Perpetual State of Impermanence
Bhavya Sinha

Last Lines
Letters
25 Years of Jharkhand: Who Gained, Who Lost?
The Hidden Cost of E20
Reshmi U P

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 49, 06 Dec 2025

Editorials

India's Growth Prospects

Comment

Recall of the Vanashakti Judgment

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Family Planning Programme: Paradigm Shift in Strategy

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: India and the Colonial Mode of Production: Comment

Alternative Standpoint

Between Rice-bags and Conscience: On Freedom of Religion and the Right to Be Allured

Nithin Jacob Thomas

Commentary

Vigilantism Trumps Justice: Uttar Pradesh Government's Withdrawal of Charges in Akhlaq's Lynching Case

Nidah Kaiser

India Needs More Data on Anaemia, Not Less

Sylvia Karpagam, Jammi N Rao, Akhila Vasani

The Gender Gap in Financial Well-being Measurement in India

Vineetha Mathew, Biju A V

Rethinking the Well-being of the Elderly Population in India

Sonu Pandey

Rajat Kanta Ray (1946–2025): The Last of the Mohicans

Animesh Gupta

Book Reviews

Interrogating Neo-liberal Reforms

Satyaki Roy

Gendering Dharma

Chandrabhan P Yadav

Insight

An Analysis of Trump's Tariff Policy

Nilanjan Banik, Pranjal Chandrakar

Review of Rural Affairs

Persistent Rural, Emergent 'Ruralities'

Surinder S Jodhka

Making of a Village: The Socio-symbolic Ordering of the Spaces

Akshay Sawant

Gharoghari Pudhari : The Transformation of Political Competition in Villages

Anisha George

Caste, Water, and the Political Ecology of Drought: Struggles for Equitable Development in Tamil Nadu

Asifa Zunaidha Feroz

New Collectives, Old Hierarchies? : Unfulfilled Promises of Farmer Producer Companies

Aishwarya Prakash

Limits of Mingling: Emerging New Forms of Interaction in Rural Bihar

Vandana Rai

Discussion

Recasting Mumbai's Slum Act and the Governance Challenges of the Urban Commons

Martin Kofi Kanyagui, P K Viswanathan

Current Statistics

Current Statistics

Letters

Undermining the Electorate

Vanshaj Azad

Climate Injustice in Darjeeling

Yalamber Dewan

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 50, 13 Dec 2025

Editorials

Exclusion by Design

Comment

The Supreme Court's Advisory Opinion on Presidential Reference

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago-Warli Social History: An Introduction

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Sardar Vallabhai Patel at 100

Commentary

One Year of the NPP in Sri Lanka : Realising the Anti-corruption 'Dividend'

Harindra B Dassanayake, Rajni Gamage

Why Are Global Framework Agreements Difficult to Implement in India?

Santanu Sarkar, Mei Chun Liu

Deporting Dignity: Deportations of the Undocumented Indian Migrants

Pooja Kotwal

Book Reviews

Circumstantial Communalist or Hibernating Hindutva : The Paradoxes of Lala Lajpat Rai

Pankaj Kumar

The Calling of Anthropology

Ritambhara Hebbar, Mahuya Bandyopadhyay

Insight

Urjit Patel Committee Report and Inflation Targeting : A 10-year Review

Kumaraswamy Virupakshan

Fraternity as a Constitutional Value

Kaleeswaram Raj, Thulasi K Raj

Special Articles

Climate Change, Weather Anomalies, and Agricultural Productivity in India

Shreekant Gupta, Laveesh Bhandari, Ramandeep, Monica Sharma

The Geography of Hunger in India: Trends and Patterns in Regional Disparities in Nutritional Deprivation

Vaidik Chakraborty, Udaya S Mishra

Between Agroecology and Landless Women: Beekeeping in the Puducherry Region

Frederic Landy, Umadevi K, Amuthavalluvan V

Discussion

The Nath Yogis of Bengal and Assam and Their Identity Assertion

Kunal Debnath

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Zone(s) of Interest

Sharati Roy

One of the first things I heard my mother

Akhil Katyal

Last Lines

Letters

An Erroneous Claim over Cooperative Policies

H S Shylendra

Catastrophic Pollution and Commoners' Hopelessness

Akshay Kumar, Marvi Slathia

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 51, 20 Dec 2025

Editorials

Urban Agglomerations

Politics of Opposition or Tilting at Windmills

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago-Exodus of Gulf Emigrants: Return Emigrants of Varkala Town in Kerala

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Women: 'From the Masses, to the Masses'

Law and Society

Interstitial Legislation and DNA Evidence

Shibam Talukdar

Commentary

Opacity by Design: The Politics of Data in India's Platform State

Avantika Tewari

Visible Bodies, Silent Frames : Navigating Caste in Indian Films

Swikrita Dowerah

Rigidity in Small Savings Rates : Implications for Monetary Policy Transmission

Arvind Kumar Jha, Satadru Das, Yuvraj Kashyap

Satish K Jain (1948–2025): He Lived Life on His Own Terms

Anjan Mukherji

Book Reviews

Cultural and Biological in Human Evolution

Sramana Majumdar

Towards a Humanistic and Inclusive Ecological Perspective

Ambika Aiyadurai

Perspectives

Informal Workers' Capabilities and Recognition of Prior Learning: Current Practice and Alternatives

Santosh Mehrotra, Anita Sharma, Vinay Swarup Mehrotra

The Prison of Caste : Sukanya Shantha Judgment and the Anti-discrimination Discourse
Disha Wadekar

Special Articles

Measuring Growth Where It Matters: Estimating Bottom-up District Domestic Product in India
Payal Seth, Samriddhi Prakash, Ashish Kumar

Dalit Entrepreneurship in Public Policy : What Does the Evidence Suggest?
Akhil Alha, K B Saxena

Decoding State Growth
Shishir Gupta, Rishita Sachdeva

Current Statistics

Current Statistics
Letters
Centralisation of Federalism
Rafique Khan

Reflections from Indonesia on the DEH Initiative
Abdullah Muhammad Al-Kamal

Engage-Articles

The Specificity of Domestic Work Requires a Sui Generis Legislation
Siddharth Joshi, Marina Joseph

Three Theses on the State of Political theory in India: On Method and Meaning
Sana Shah, Monika

Economic&Politicalweekly

Vol. 60, Issue No. 52, 27 Dec 2025

Editorials

Undoing the Right to Work

On Competing with China

From 25 Years Ago

From 25 Years Ago: Geopolitics of Plan Colombia

From 50 Years Ago

From 50 Years Ago: Kisan Unrest and the Congress in Uttar Pradesh, 1920-1922

Strategic Affairs

The US National Security Strategy 2025: The Desires and Subtexts of Empire

Anuradha Chenoy

H T Parekh Finance Column

The AI Promise and Financial Fragility

C P Chandrasekhar

Commentary

Towards a World Where Health Would Not Be a Commodity: The Cuban Example

Remy Herrera

Taking Stock of India's Industrial Development

M Suresh Babu

From Fixed Pricing to E-prescriptions: The West Bengal Clinical Establishments (Amendment) Act, 2025

Madhubanti Sadhya

Student Suicides in India: Data, Trends, and the Silent Cries for Help

Toolika Wadhwa, Namita Ranganathan

Book Reviews

'Drift' in the Foreign Policy of India

Guru Krishnasamy

Revisiting Gandhi or of Friendship

Rama Kant Agnihotri

Insight

Cash-in Empowerment: Evaluating Cash Transfer Schemes for Women across Indian States

Chandrika Singh

Special Articles

Management of Fiscal Policy under Government Guarantee Schemes: A Medium-term Perspective for Karnataka

M R Narayana

Layers in Milk: Gender, Caste, and Agency in a Women's Dairy Cooperative in Karnataka

R Vijayamba, Prajwal Nagesh

Taking Social Protection to Migrant Workers: Insights from a Pilot Project in Maharashtra

Mittali Sethi, Vikram Sinha, Nikita Kwatra

Current Statistics

Current Statistics

Postscript

Beyond Grand Narratives of the Sacred: A Postmodern Outlook in The Chosen

Sneha Ann Mathai, Daniel Gnanaraj S

I am told

Anannya Dasgupta

A Rain Drop and a Cloud

Anannya Dasgupta

Last Lines

Letters

A Response to Comments

Princy Jain, Binoy Goswami

Monopoly Capital in the Age of Digital Capitalism

Benito G Lyndon

UNIVERSITY NEWS

JANUARY 6-12, 2025 VOLUME 62 ISSUE NO. 54

CONTENTS

1. Table of Contents From the Desk of President, AIU... 5
- Vinay Kumar Pathak
2. Setting the Tone for AIU South Zone Vice Chancellors' Meet-2024-25 on 7
Rethinking Assessment and Evaluation
- Pankaj Mittal
3. A Comprehensive Roadmap to Institutional Accreditation: Ensuring Quality 12
And Continuous Improvement
- Yogeshchandra Sharma
4. Transforming Higher Education: Good Practices for Academic Excellence 17
and Innovation
-J Madegowda
5. Bloom's Taxonomy: A Review 28
- G Gopalakrishnan
6. Intertwining Bloom's Taxonomy and Six Thinking Hats in Online Class 31
Environment to Augment Student Engagement and Cognitive Gain
Rupali Ahluwalia, Nidhi Khurana. Taranpreet Kour Saluja and Vaishnavi Naghat
7. Assessment of Gender Differences in Creative Thinking among Students of 40
Professional and Non-professional Courses
Unnati Yadav and Reena Agarwal
8. National Credit Framework at a Glance: Why, What and How? 46
Minati Mohanty
9. A Case Study of the Successful Learners at a KGNUOU Regional Centre as an 50
Indicator of Student Enrolment, Retention and Multiple Exits

- JS Dorothy

10. Convocation Address 67

- Sri Ramachandra Institute of Higher Education and Research, Chennai

11. Campus News 70

12. AIU News 73

13. Theses of the Month (Social Sciences) 76

14. Advertisement 80

UNIVERSITY NEWS

JANUARY 13-19, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 2

CONTENTS

1. Fostering Collaborations for Transforming Higher Education by 2047 3

Murari Lal Gaur

2. Flip Side of Research Collaboration: Unholy Nexus Aimed at Fulfilling Vested Interests 7

Ramesh Pandita and Shivendra Singh

3. Ensuring Equitable and Inclusive Quality Education: Insights from National Education Policy-2020 15

Prasenjit Das and Raju Singha

4. One Nation One Subscription with Special Reference to Promote Education among Tribal Students 22

Praveena and K Jayaprakash

5. Empowering India with Cutting-edge Defense Technologies 26

Samir V Kamath

Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

JANUARY 20-26, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 3

CONTENTS

1. Nurturing Our Youth as Swavalambi Yuva to Realise the Vision of Viksit and Bharat: This Republic Day Resolution for the Next 25 Years 3
- Raj Kumar Mittal
2. Constitution of India: A Journey from Darkness to Light 7
- M S Kurhade

3. Students Services Centre for Physical Fitness and Emotional Well-being at 15
the Higher Educational Institutions
- **Ajit M Mulajkar and Gopal G Mghe**
4. Praxis of Multiple Intelligences in Elementary-level Visually Impaired 18
Students through Offline-Online Learning Resources
- **Sheriya Sareen and Sayantan Mandal**
5. Perfect Actualisation of the Parable of Narratives 29
- **Priya Srivastava and G P Pandey**
- Book Review

UNIVERSITY NEWS

JANUARY 27 - FEB 02, 2025   VOLUME 63   ISSUE NO. 4

CONTENTS

1. National Education Policy-2020: Challenges, Concerns, and A Possible
3
Way Out
Moumita Das and Suresh Garg
2. Evaluation, Assessment, and Eligibility of Students: A Rethink on 11
Justice to Learners!
JK Verma and Prem Kumar Kalra
3. Kerala Institutional Ranking Framework: Revolutionizing Higher Education 19
Rankings in Kerala and Beyond
Nikhil N K, Vijesh P V and Varsha Chopade
4. Integrating Indian Knowledge Systems into Management Curriculum 26

G P Sudhakar

5. A Heritage of Inclusiveness: The True Spirit of Bharat 34

Jagdeep Dhankhar

Convocation Address

6. Conversation with Professor Theo Farrell 37

Sistla Rama Devi Pani

UNIVERSITY NEWS

FEBRUARY 10- 16, 2025   VOLUME 63   ISSUE NO. 6

CONTENTS

1. Food Miles: A Potential Tool for Environmental Management 3
Asha Pandey and N P Melkania
2. Education as a Pathway to Imbibe Ancient Indian Values 11
M S Kurhade
3. Developing Experiential and Practical Learning Skills in Learners through 20
Teacher Education
S K Yadav and Saroj Yadav
4. ABC ID in the Context of the National Education Policy-2020 26
Taherali Bakir Slatewala
5. Crafting a Future of Innovation and Resilience 28
T G Sitharam
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

FEBRUARY 24 – MARCH 02, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 8

CONTENTS

1. Global Aspirations. Local Realities: Navigating the Challenges and Opportunities In India's Higher Education Internationalisation

J Madegowda

2. Indian Higher Education in the Global Ens: Policy Transformations and Challenges With Respect To Globalisation and Internationalisation

-Sona Dect and Prem Kumar Kalra

3. Globalisation and Internationalisation

Ajit & Motwani

4. Breaking Barriers: Redefining Inclusive Education through Global Collaboration

JK Verma Rupali Satsangi, Prem Sudhish, NS Kalsi, Prem Kalra and Prem Kumar Kalra

5. NCrF Revolution: Calls for Unified Collaboration among Higher Education Institutions

-Asheesh Srivastava

6. A Step towards Internationalisation of Higher Education in India

A Joseph Dorair

7. Technological Challenges and Opportunities in Internationalisation of University Education in India

Ashok G. Matan

8. Cultural and Social Sensitivity in Indian Classrooms. A Global Perspective

Vivek Nath Tripathi and Raj Sharan Shahi

9. Challenges and Opportunities in the Internationalisation of Higher Education

-Vidyupats and Rasmeet Kaur

10. Potential Strategies for Grooming Academic Leadership in Globally Competitive Scenario

-Francir C Peter

11. Demand for Internationalisation in the Indian Education System

-Dinesh Kumar

12. Vocational Education, Globalisation, and National Education Policy-2020: A Roadmap for G20 Open Universities

Ashok K Gaba

13. Adoption of Global Best Practices in Universities and Colleges. The Only Way to Bring Globalisation and Internationalisation to Indian Higher Education and Make it Globally Competitive

-BM Nark

UNIVERSITY NEWS

MARCH 03-09, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 9

CONTENTS

1. Enhancing Academic Excellence: An Analysis of UGC's Draft Regulations,
3
2025 in the Context of Global Policies
J Madegowda
2. Navigating Pathways: Policy and Research Imperatives in Artificial Intelligence 15
for Higher Education
**Sayantana Mandal, Sheriya Sareen, Sumit Sikdar, Joby Varghese and
Gaurav Bhaduri**
3. The Epidemic of Retracted Researches in Indian Higher Educational Institutions: 19
The Dark Side of Indian Academia
Ramulu Bhukya
4. Advancing Inclusive and Effective Online Learning: Addressing Challenges 31
and Maximizing Opportunities for Student Achievement
Ignes R Lalmuanpuui and Nitu Kaur
5. Disparity in the Fellowship of Indian Doctoral Students: A Damper for 39
Scientific Research?
Suresh Yenugu

UNIVERSITY NEWS

MARCH 10-16, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 10

CONTENTS

1. Transforming Indian Higher Education: 21st Century Reforms and Future Trends 3
Manas Ranjan Panigrahi, Mukesh K Sharma, and Sandeep Chaurasia
2. Socio-economic Inclusion of the Third Gender Community in Bihar: A 7
Sine-Qua-Non to Achieve the Goals of Viksit Bharat 2047
Mukta Mani and Siddharth Kumar
3. Ink and Impression: A Journey through Printing History 18
Suneel Kumar Bhat
4. The Pressure of Publish or Perish: A Critical Look at Academic Malpractices 22
Taherali Bakir Slatewala
5. Design as a Catalyst for Social Change 24
Droupadi Murmu
Convocation Address
6. Exploring Gender Dynamics: Key Concepts and Historical Perspectives in 32
Gender Studies
Manash Kumar

Student Column

7. Specifications for Objective Assessment of Qualitative Criteria 35

P Prema

Communication

UNIVERSITY NEWS

MARCH 17-23, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 11

CONTENTS

JIS University, Agarpara, Kolkata: A Profile 32

1. Equity, Diversity and Sustainability. The Overview of Interconnections 41

Upinder Dhar and Santosh Dhar

2. Equity, Diversity, and Sustainability 43

Sanjay Kumar Bahl

3. Equity, Diversity, and Sustainability in Higher Education: An Indian Context 45

Pramod K Verma

Catering to Equity, Inclusiveness and Diversity on Campuses: Policy and Action Frameworks 47

-Nazir A Ganai

4. Higher Education for Equitable and Sustainable Development 53

P Sharma

6. Equity, Diversity, and Sustainability in Open and Distance Learning under 56

NEP-2020 A Path to Inclusive Learning

-Sanjay Tiwari

7. Reimagining Indian Higher Education: A Neoeconomics Approach to Equity 63

Diversity, and Sustainability

Makam Mohan Goel

8. Incorporating Indian Knowledge Systems in Curriculum and Pedagogy : Bridging
67

Ancient Wisdom with Modern Education

Ram Kumar Singh

9. Indian Knowledge Systems and Higher Education: Exploring Bharatiya Pedagogy
72

-GP Sudhakar

10. Indian Knowledge System for the Modern Curriculum 77

Ankar Arun Kulkarni

11. Incorporating IKS from Mathematical Feats for Engineering and Technology 80
Curricula: A Curated Content-based Inspirational Pedagogical Proposition

Pratah K. Da

12. Integrating of Indian Knowledge System in Technical and Higher Education:
Challenges and Opportunities 85

Goutam Sutradhar

13. Developing Self Consciousness for Self Realization: Ancient Indian Approach 90

Gouranga Charan Nanda

14. Lokgyanpeeth for Smary Education as an Evolutionary Process towards
93

Renaissance

Chittaranjan Sarangi

15. Origin of Psychology: The Indian Roots 100

D Srinivat Kumar

16. Creating Green and Sustainable Campuses: A Vision for Indian Universities 112

Pramod Kumar Naik

17. Green and Sustainable Campuses for Promoting Sustainability 118

-Trilok Kumar Jain

18. Creating Green and Sustainable Campuses 120

-S Geethalakshmi

19. A Roadmap for Evenhandedness, Assortment, and Sustainability in Indian
126

Higher Education Blueprint for Next-Generation Universities

-Murari Lal Gaur

20. Crafting Sustainable Campuses for Generations Ahead The Green Blueprint 129

Uma Sekar

21. Environmental Health and Ecosystem Vitality: A Case Study 134

Neelima Gupta

22. Creating Green and Sustainable Campus: Tumkur University Case-in-point 140

M Venkateswarlu and Nahida Zam Zam

23. Universities as Catalysts for Sustainability: Gujarat Technological
University's Green Campus Approach 144

-Rajul K Gajar, Jignesh Aminb and Neelam Nathanic

24. Technology for a Change in Higher Education: A New Age Voyage
152

Vijayakumar Manavalan and Aswini Dutt Raghavendra

UNIVERSITY NEWS

MARCH 24- 30, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 12

CONTENTS

1. National Education Policy-2020: Quo Vadis?
3
H A Ranganath
2. Water and Water Resources Conservation in India: Challenges and Best Practices 5
NP Melkania and Asha Pandey
3. The Art of Good Listening: Some Strategies for Teachers 11
Ritu Dangwal
4. Unveiling the Rich Tapestry of Indian Knowledge Systems: A Comprehensive Exploration 18
Nazneen Khan, Manish Mishra, and Rashmi Soni
5. Sustainable Practices in the Light of National Education Policy-2020: An Analytical Study 24
Indu Bala and Manisha Rani
6. Fear of Failure: A Catalyst for Growth and Success 29
Jagdeep Dhankhar

UNIVERSITY NEWS

MARCH 31- April 06, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 13

CONTENTS

1. Green Narratives in Academic Gardens: Implementing Sustainability
in Universities 3
Rupali Satsangi, JK Verma, and Prem Kumar Kalra
2. Navigating Pathways: Policy and Research Imperatives in AI for
Higher Education 12
**Sayantana Mandal, Sheriya Sareen, Sumit Sikdar, Joby Varghese and
Gaurav Bhaduri**
3. Economic Perspectives on the Transformation of Higher Education 16
Atul Krishna Ghadge
4. Exploring SDG 15: Smart Medicinal Garden at Kristu Jayanti College,
Bengaluru, Karnataka 20
U Sivagamasundari
5. Embracing Holistic Approaches to Health 24
Droupadi Murmu
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

April 07-13, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 14

CONTENTS

1. New Data Privacy Law: Decoding the Indian Digital Personal Data
3
Protection Act
Gajendra Singh Chauhan
2. India's Pathbreaking Quantum Science and Technology: A Giant Leap to
11
Achieve Quantum Savvy 'Lab to Market'
T Senthil Siva Subramanian and Nobuyuki Shirahawa
3. Transforming the Landscape of Disability Rights in India through RPWD Act, 2016
14
Danveer Gautam and Kaushal Sharma
4. Changing Practices in Education for Children with Special Needs: From
19
Segregation to Inclusion
Narendra Kumar Jha and Swati Sanyal
5. Transforming India's Potential
26
Jagdeep Dhankhar
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

April 14- 20, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 15

CONTENTS

1. The Contribution of Dr BR Ambedkar to Higher Education and His Important Recommendations 3
Vidyapati and Rasmeet Kaur
2. Ranking and Scattering of Journals in University News -A Weekly Journal of Higher Education: A Quantitative Analysis 7
M Doraswamy
3. Leveraging Technology for Dialect Revitalization: A Library - Centered Framework 13
Jayashree Sriramulu Saroja and Shamala Nilesh Muzumdar
4. Beyond Anthropocentrism: Re-imagining Higher Education in the Era of Posthumanism 17
Shisira Bania
5. The Synergy of Self-reflection and AI: A New Paradigm for Teaching and Learning in Higher Education System in the Context of NEP-2020 22
Partha Sarkar and Pathloth Omkar
6. Teamwork and Continuous Learning: Hallmarks of Success 26
S Somanath
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

April 21- 27, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 16

CONTENTS

1. Path to India's Energy Independence: Challenges and Future Prospects 3
Asha Pandey and NP Melkania
2. The Evolution of Commerce: From Barter System to AI-Powered E-Commerce 9
and Open Network for Digital Commerce
Ajay Kumar Gupta
3. Binary Accreditation System of National Assessment and Accreditation Council: 18
Challenges, Opportunities, and Strategic Pathways for Quality Assurance
Nikhil N K, Vijesh P V and Shefeeque V
4. Three Visions of Artificial Intelligence: The Good, The Bad, and The Ugly 24
Aerum Khan, Kulsoom Reza and Sadiya Shaheen
5. Indian Agriculture: A Legacy of Innovation and Resilience 34
R Selvam
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

April 28- May 04, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 17

1. The Human Future of Education: Nurturing the Affective Domain in
an AI-driven World Building 3
Neeraj Saxena
2. Reimagining Design Curriculum for Industry 5.0 and Beyond 17
Rabinder Henry, Nilima Zade and Ashtosh Deshmukh
3. A Journey towards Outcome-based Education under National Education
Policy-2020 23
Dibyendu Bhattacharyya and Subrata Halder
4. Towards Inclusive Excellence: Strategies for Promoting Diversity and Equity 26
in Higher Education Institutions
Atul Krishna Ghadge
5. Journey towards Technology-led Transformations 32
K Sanjay Murthy
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

May 05 – 11, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 18

1. Science, Technology, Industrial Revolutions and the Future of Education 3
Srinivas K Saidapur
2. On Psychological Support to Ph.D. Scholars 8
Moumita Das and Suresh Garg
3. Navigating Data-driven Education for Holistic Expansion of Disciplines
and Subjects 11
S Prabu Shankar
4. Reimagining Higher Education in India: Opportunities and Challenges of
Learning with Artificial Intelligence 19
Ismail Thamarasseri
5. Self-discovery: The Catalyst for Personal Growth 26
Jagdeep Dhankhar
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

May 12 – 18, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 19

1. Tributes to Krishnaswamy Kasturirangan: Architect of Indian Education and Space Exploration for Viksit Bharat @2047-Part-1" 3
Sreelogna Dutta Banerjee and Jayanta Mete
2. Advancing Educational Excellence and Institutional Quality: A Unified Approach for Achieving the Sustainable Development Goals 15
Yogeshchandra Sharma
3. Challenges on Implementing Multilinguistic Approach in Higher Education Institutions 22
Soumen Ghosh and C Siva Sankar
4. Emerging Trends in Artificial Intelligence Applications to Education and Libraries 29
Anandam Durgaprasad
5. Call for Social Justice 34
Droupadi Murmu
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

May 19 – 25, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 20

1. Tributes to Krishnaswamy Kasturirangan: Architect of Indian Education and Space Exploration for Viksit Bharat@2047-Part-II" 3
Sreelogna Dutta Banerjee and Jayanta Mete
2. Use of Drone Technology for Farming: Avenues for Aspiring Students 11
T Senthil Siva Subramanian, K D Bhardwaj and S P Singh
3. Cyber Security and Data Privacy in Higher Education Institutions 17
P Sasikala
4. The Impact of 'One Nation One Subscription' on NLIST and Its Implication. 30
for Higher Education Institutions
Ajay M Kamble
5. The Emerging Era of Agentic AI: Redefining Roles in Data Analytics 32
Ashank Desai
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

May 26 – June 01, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 21

1. Multilingualism in Indian Schools: A Boon or Bane? 3
Sangeeta Chauhan
2. Concept Mapping Strategies for Effective Learning 10
S Prabu Shankar and A Rajkamal
3. A Critical Examination of Foreign Universities' Presence in the 16
Indian Market
Kandi Kamala
4. Higher Education 5.0 for Industry 5.0: A Human-centric Vision for 24
Future-ready Learning
Ismail Thamarasseri
5. A Call to Lifelong Learning and Resilience 30
Jagdeep Dhankhar
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

June 02 - 08, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 22

1. A Critical Review of the Binary Accreditation System by NAAC 3
Karunesh Saxena, Mukesh K Sharma and Neha Sabharwal
2. Progression in Enrolment of Women in Higher Education vs their 8
Underrepresentation in Engineering and Technology: A Study
Abrar Ahmad and Absar Ahmad
3. National Mission for Mentoring in the Context of National Education 15
Policy-2020
Jayantibhai V Patel
4. Internalising Indian Knowledge Systems in Higher Education 20
M Saravanan and Vivek Nagpal
5. Empowering Bharat: The Role of Youth in Shaping a Diverse Democracy 23
Jagdeep Dhankhar
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

June 09 - 15, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 23

1. India's Arthashastra Vs Economics of the West: A Recourse
for Sustainability 3
ADN Bajpai
2. Vocationalisation of Education 13
Poonam Jha, Md Amir Akhtar and Suresh Garg
3. The Role of Universities in Expeditious Implementation of the UN SDGS:
16
A Blueprint for Sustainability by 2030
Vuppala Lingaiah and A Suryanarayana
4. Impact of Open and Distance Learning System on Marginalised Learners: 21
A Case Study of IGNOU
Pravat Kumar Jena
5. Transforming India's Potential 30
Jagdeep Dhankhar
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

June 16- 22, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 24

1. Educational Programmes Audit for Effective Implementation of National Education Policy-2020 3
BL Gupta
2. Programmes of IGNOU Aligned with NEP-2020 for Certification of Clientele in Empowering Women 11
JS Dorothy, Praseetha Unnikrishnan, and Reshma Suresh
3. The National Education Policy-2020 and Its Role in Improving Employees' Performance in Academic Institutions 18
Rajesh Jain, Nidhi Srivastava and Manoj K Tiwari
4. Self-discovery: The Catalyst for Personal Growth 21
Jagdeep Dhankhar
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

June 30- July 30, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 26

1. Developing Academic Leadership for Transforming Higher Education
3
Institutions of India
Parimal Vyas and Kiran Pandya
2. Transforming Higher Education through Research 14
Amita Pandey Bhardwaj
3. Navigating the Liberal Higher Education Centres Amidst the 18
Academic Turbulences
Dhanappa Makanna Metri
4. Higher Education Reimagined: Rationale and Preparation for 24
Implementation of Fourth Year
Harkal Ananta Dnyanoba and Devdhe Geetanjali Rajendra
5. Empowering Future Healthcare Leaders 28
Surgeon Vice Admiral Arti Sarin
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

June 30- July 30, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 26

1. Digitisation of Higher Education and Global Gross Enrolment Ratio: 3
The Present Scenario
Bhuban C Mahapatra
2. Global Competencies: The Integrated Learning Model of the Dayalbagh 7
Educational Institute
Rupali Satsangi, JK Verma, and Prem Kumar Kalra
3. Shripad Krishna Belvalkar: An Outstanding Indologist of the 17
Last Century- Part-1"
K Paddayya
4. The Rise of the Gig Economy: Unlocking Opportunities for Graduates 23
MS Kurhade
5. Nurturing Future Business Leaders 34
Droupadi Murmu
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

July 14 - 30, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 28

1. *Bridging Gaps: Ensuring Equity and Diversity in Indian Higher*
3
Educational Institutions
Alok Kumar Chakrawal
2. Personalised Learning: A Boost to Learner Autonomy 10
Bidyut Chakraborty, Manoj Kumar Yadav and Chinmoy Kumar Ghosh
Shripad Krishna Belvalkar: An Outstanding Indologist of the Last 19
Century-Part-II
K Paddayya
Accreditation in Higher Education: A Comparative Analysis of
24
Two Key Studies
Amar Nath
3. Guiding Principles of Life: Commitment, Involvement, and Confidence
28
Polavarapu Mallikharjuna Prasad
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

July 28 - August 03, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 30

1. Citius, Altius, Fortius: Advancing Education, Research, Innovation and Entrepreneurship for Viksit Bharat@2047-Part-1 3
Ganapati D Yadav
2. Examination Reforms at Central University of Kashmir: From Rote 13
to Relevance
MS Bhat
3. Commerce with Conscience: Fusing Indian Knowledge Systems into Contemporary Educational Frameworks 15
Peeyush Kamal
4. The Exodus of Talent: Understanding Brain Drain from India 21
Sanjay Kumar and Sreetama Bhattacharjee
5. Essential Lessons for Lifelong Learning 23
Sanjay Malhotra
- Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

July 28 - August 03, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 30

1. Breaking the Silos: Reimagining Universities without Subjects for the AI Era 3
Neeraj Saxena
  2. Citius, Altius, Fortius: Advancing Education, Research, Innovation and Entrepreneurship for Viksit Bharat@2047-Part-II 18
Ganapati D Yadav
  3. Use of Digital Technology in the Libraries of Government Universities in Haryana: A Study 26
Jitender Kumar and Savita Mittal
  4. Forging Future Leaders in Technology 32
Jagdeep Dhankhar
- Convocation Address**
5. Reminiscences of Dr Jagdish Narain: The Man Who Gave a Permanent Habitat to the Association of Indian Universities 40
Sampson David
Communication

UNIVERSITY NEWS

September 1- 7, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 35

1. To Sir/Madam, with Respect 3
Hema V Raghavan
2. The Concept of 'Lord Ganesha' as Perceived through the Oriental Literature and Modern Science: An Attempted Synthesis 10
Anil Vishnu Moharir
3. Digital and Performance-based Assessments in Teacher Education 21
Kavita Rani and Kiran Lata Dangwal
4. Promotion of Indian Knowledge System through Teacher Education 29
SK Yadav and Saroj Bala Yadav
5. Science and Technology as Catalysts for Economic Development 33
Abhay Karandikar
Convocation Address

UNIVERSITY NEWS

1. Postdoctoral Fellows in HEIs: Importance, Implications and Way 3
H A Ranganath
2. Compliance to Capacity Building: Improving Organisational Health 6
in Indian Universities
Karanam Pushpanadham
3. Enterprise Risk Management in Higher Education System is Now a Must: 12
How to Go About?
D K Ghosh
4. Capacity Building for Teachers: Strategies, Challenges, and Implications 18
for Quality Education
Lissy Koshi
5. Women Entrepreneurship in India: Strategic Roadmap for Skill-based 20
Empowerment with Special Emphasis on Village-level Enterprises
Ojisha
6. Inspiring Icons and Future Leaders 23
CP Radhakrishnan
Convocation Address
7. Using Turnitin's AI Writing Puzzle to Develop an Academic AI Policy 30
Laura Young
- Communication

Lovely Professional University, Phagwara: A Profile

1. Indian Knowledge Systems: The Enduring Legacy 14
-Nalin K Shastree
2. From Shastra to Scholarship: Embedding Indian Knowledge Systems in University Curricula 20
-J Madegowda
3. Indian Knowledge Systems as Epistemic Capital: Its Role in Shaping Global Future: Heutagogy, AI, and Cognitive Elevation as Foundations of a Self-reliant Bharat 36
Neeraj Saxena and Sarika Agarwal
4. Inclusion of Scientifically and Perennially Relevant Teachings of Shrimad Bhagwad Gita in Curriculum for Pan-global Mankind 46
-Anil Fishna Moharir
5. Integrating Indian Knowledge Systems in ODL: Insights from Krishna Kanta Handiqui State Open University, Guwahat 51
-Rajendra Prasad Das and Indrani Kalita
6. Roots and Routes of Knowledge Comparative Insights into Faculty Development Programmes for Traditional Knowledge 57
Dhananjay Jotke, Sonal Chabra and Indrajeet Dutta
7. Incorporating IKS from Mathematical Feats for Engineering and Technology Curricula: A Curated Content-based Inspirational Pedagogical Proposition 64
Prunuh K. Dan
8. Relevance of Indian Knowledge Systems and Values in the Perspective of National Education Policy-2020 69
Gouranga Charan Nanda

9. Ego	76
Chittaranjan Sadangi	
10. Challenges and Solutions of Indian Knowledge Systems in Higher Education	83
Minganlal S Malia	
11. Sanskrit and Mental Well-being: The Songs of the Neurons	86
Shubhankar Mishra	
12. A Gita-guided Neconomics Approach to Integrating Traditional Wisdom in Holistic Education	88
Madan Mohan Goel	
13. Chutulbstan in the Indian Knowledge Systems and Its Contemporary Relevance	93
-Amita Pandey Mundeg	
14. Indian Knowledge Systems and Artificial Intelligence in Education Epistemic and Pedagogical Inquiry, Pedagogical Convergence, Cognitive Augmentation, Future Trajectories and Ethical Paradigma	98
Vinod Kumar Kanvaria	
15. Internalising Indian Knowledge Systems in Higher Education	104
-M Saravanan and Fivek Nagpal	
16. Social Thought and Sociology in the Indian Knowledge Systems	107
-Lalit Kumar	
17. Heritage of Brass Worker in the Indian Knowledge Systems	118
-Munaima Iqbal and Kartar Singh	
18. Integrating Traditional Indian Knowledge Systems in Teacher Education	123
Jayantilal Patel	
19. Teachers as Torchbearers of Indian Knowledge Tradition De. Sarvepalli Radhakristinan's Vision and the Path to a Developed India	126
-Vidvapati and Rasmeet Kaur	
20. The Third Eye: Complementing Global Knowledge with the Indigenous	129

Perspective of Indian Knowledge Systems

Chandresh Kumar Chhatlani

21. Reimagining the Womb: Tapovan Research Centre and the Garshanukar 135

-Dharmanak Kaidva

22. Inculcation of Indigenous Knowledge Systems through Teaching 137

Pedagogies in Teacher Training Programme

-Bindu Dua and Eesha Sharma

23. Integrating the Indian Knowledge Systems in Library and Information Science: 142

Enhancing Cultural Preservation, Ethical Practices, and Inclusive Knowledge

Management

Ravi Kumar Chegoni

24. Bridging Tradition and Modernity: Tamil Literature in The Context of

151

Indian Knowledge Systems

K Praveena and K. Jayaprakash

Convocation Address

National Institute of Design, Ahmedabad 156

UNIVERSITY NEWS

December 22- 28, 2025 VOLUME 63 ISSUE NO. 51

1. Creating Green and Sustainable Campuses 13
-Nazir A Ganiti
2. Navkul: Reimagining Indian Higher Education for the AI Era through Gurukul Principles 21
-Neeraj Saxena
3. Independent Plant Domestication and Early Agriculture in India: Reimagining Sustainability Models from the Past 34
Satish S Naik
4. ISS University, Noida: Where Legacy Meets Innovation and Sustainable Growth 44
-HR Mahadevaniims
5. Harnessing the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act to Accelerate 2030 Agenda 51
Anshumali Pandey
6. Advancing Sustainable Development through Inclusive and Resilient Rural Transformation Cultivating Sustainability in Higher Education Institutions: 55
60
A Needonomics Framework for Responsible Citizenship
Madan Mohan Goel
7. Beyond Grants Building a Sustainable, Industry-integrated Research Ecosystem for HEIs 63
-Trilok Kumar Jain
8. Higher Education Not Only Has to Survive Today, But Also Get Ready for 66

the Challenges of Tomorrow

HA Ranganath

9. Swadeshi and Techno-economic Self-reliance 68

Bhagwati Prakash Sharma and Jaya Sharma

10. AI-enabled Indian Knowledge Systems for Sustainable Urban Futures:
From Evidence-based Planning to Practice-oriented Education 78

Sarika Agarwal

11. Sustainable Environmental Regeneration of Indian Central Himalaya
Think Beyond Science and Technology" 86

NP Melkania, Asha Pandey, Lalau Bicht and Shivangi Tripath

12. Redefining Research Quality. Enhancing Institutional Metrics and Academic
Excellence for Sustainable Higher Education 91

Mahesh Manohar Bhanushali and Guruprasad Murthy

13. NIRF SDG Rankings: Do They Effectively Enhance Institutions Contribution
to Sustainability Goals? 94

-MBhaskara Roo

14. Rebuilding Research Culture in Colleges for Promoting Sustainable Development 99

-Arvind 5 Luhar

15. The Architecture of Trust A Comprehensive Analysis of How Urban Planning
Undermines the Social Cohesion and SDG 11 Goal. 105

-Shubhangi Sepulkar and Satyendra Patnaik

16. Navigating the Future Workforce. New Age Employability Skills for
108

a Sustainable Career

-Wiju Dharmapalan

17. Extension-based Service-learning Approaches to Higher Education	112
Shwetha Raxquinha and Roshan Monteiro	
18. Generative AI in the Digital Campus Era: Opportunities for Smarter and Sustainable Universities	119
-Noushad Husain	
19. Transforming Higher Education for Disabilities in India: Pathways to Ensuring Equity, Inclusivity, and Sustainable Financing	130
-Md Arraul Hoque und Shyamrundar Bairagya	
20. Creditisation and Recognition of Learning Forms for Sustainable Development and Lifelong Learning	135
Archana Pandey	
21. The Roles of Library and Information Services in Achieving Sustainable Development Goals in India	142
Suneel Kumar Bhat	
22. The Transformative Impact of Artificial Intelligence on Educational Landscapes: Applications, Challenges and Future Directions	148
Sagar B Londhe	
23. Integration of the Indian Knowledge Systems and Sustainable Development	150
Ravule Krishnaich and Sakshi	
24. Empowering Higher Education through Digital Innovation: A Comprehensive Technology Integration Initiative	153
Manash Kumar	
25. Sustainable Farming Practices through Solar-powered Pest Management	159

Sushil Pradip Baral

26. Intergenerational Bonds and Sustainable Futures: The Role of Families
in Education and Resilience 168

-Paramesh Roy

27. Promoting Sustainability and Social Responsibility in Higher
Education Institutions 170

Sahanwan Rak بالم

Convocation Address

OP Jindal Global University, Sonipat, Haryana

नियतकालिक - अर्थसंवाद (त्रैमासिक)

जानेवारी-फेब्रुवारी-मार्च २०२५

खंड - ४८

अंक ०४

अनुक्रमणिका

१. शाश्वत विकसित भारत : समकालीन संदर्भ आणि भावी दिशा...!!
- अनिलकुमार कृष्णराव वावरे .. २८१
  २. आर्थिक पाहणी अहवाल २०२४-२५ : एक चिकित्सा...
- राहुल शं. म्होपरे, गणेश आ. टेकळे .. २९१
  ३. भारतातील लिंग अंदाजपत्रकाचा विश्लेषणात्मक अभ्यास
- शालिनी उत्तमराव कदम .. ३०१
  ४. छत्रपती शिवाजी महाराजांची करप्रणाली न्याय, विकास आणि संरक्षणाची परंपरा
- अतुल कृष्णा घाडगे, अजय कमलाकर दिक्षित .. ३१०
  ५. धाराशिव जिल्ह्यातील जमीन वापराच्या पद्धतींचा भूत, वर्तमान, आणि भविष्यकालीन तुलनात्मक अभ्यास
- अतुल जी. राजगुरू, दादा रा. ननवरे .. ३१८
  ६. आर्थिक सुधारणा काळातील जलव्यवस्थापन
- सुनिता विजय रणाते .. ३३२
  ७. नवीन आर्थिक सुधारणा आणि भारताच्या अभिनव अर्थव्यवस्थेचा उदय : रोमरच्या अंतर्जात वाढ यंत्रणेचा अभ्यास
- राजेश हरिचंद्र भोईट .. ३४२
  ८. वर्धा जिल्ह्यातील निम्न आणि मध्यम वर्गातील कुटुंबाची बचत आणि गुंतवणुकीचा राहणीमानावर होणारा परिणाम
- योगेश पतिंगे, अमोल पाटील .. ३५०
- मराठी अर्थशास्त्र परिषद ४७ वे वार्षिक अधिवेशन : २०२४-२५ कार्यवाहांचा अहवाल मारोती वि. तेगमपुरे ३६१

*****

नियतकालिक - अर्थसंवाद (त्रैमासिक)

एप्रिल-मे-जून २०२५

खंड - ४९

अंक ०१

अनुक्रमणिका

१. सन २०२७-२८ पर्यंत महाराष्ट्राच्या एक ट्रिलियन डॉलर राज्य अर्थव्यवस्थेच्या उद्दिष्ट कालावधीच्या (अ) संभाव्यतेवर संक्षिप्त टिपण		
-	ज्ञानदेव तळुले, सुभाष कोंबडे	३
२. भारताच्या आर्थिक वृद्धीतील अस्थैर्य वास्तव आणि निष्पत्ती		
-	प्रशांत ज्ञा. हरमकर	१७
३. कृषी व्यवसायाचे सोनेरी भविष्य: कृषी जोखीम व्यवस्थापन		
-	विजय अ. पवार	२७
४. भारतीय आर्थिक सुधारणांचे पितामह: डॉ. मनमोहन सिंग..!		
-	गजानन चंद्रकांत खामकर, मारुती बाबुराव राठोड	३४
५. भारतीय श्रमदलातील लिंगभाव असमानतेचे चिकित्सक अध्ययन		
-	कुंडलिक भिमराव चौगुले	४३
६. NEP - २०२० ची प्रभावी अंमलबजावणी -	सोनल सुभाषराव डगवार	५१
७. महाराष्ट्राच्या ग्रामीण विकासात नाबार्डने केलेल्या कामगिरीचा अभ्यास		
-	जयश्री पंढरीनाथ जाधव, निलेश भगवान महाजन	५८
८. शेतमजुरांचा तुटवडा समस्या व उपयोजनात्मक अध्ययन		
-	वसंत नानाराव पतंगे	६५
९. शोधनिबंध लेखकांसाठी मार्गदर्शक टिपण.. डॉ. मनमोहन सिंग यांचे अर्थशास्त्रीय योगदान		
-	किशोर सुतार	७२
१०. शोधनिबंध लेखकांसाठी मार्गदर्शक टिपण.. जोखीम आणि परताव्याचे आर्थिक सिद्धांत		
-	सुभाष सावंत	७७
११. शोधनिबंध लेखकांसाठी मार्गदर्शक टिपण.. महाराष्ट्रातील व्यसनाधिनतेचे सामाजिक व आर्थिक पैलू.		
-	मारोती तेगमपुरे	८३

*****

नियतकालिक - अर्थसंवाद (त्रैमासिक)

जुलै-ऑगस्ट-सप्टेंबर २०२५

खंड - ४९

अंक ०२

अनुक्रमणिका

१. ब्रिटिश भारतीय अर्थशास्त्रज्ञ लॉर्ड मेघनाद देसाई यांचे समग्र जीवन व अर्थशास्त्रीय विचार		
-	राजू घनश्याम श्रीरामे	९१
२. भारतीय महिलांचा श्रमशक्तीतील सहभागाचा आर्थिक-सामाजिक अभ्यास		
-	राजेंद्र यशवंत शिंदे, स्नेहा संतोष व्यास	१०४
३. महाराष्ट्रात शेतमजूर कल्याणकारी मंडळाची निर्मिती काळाची गरज - चंद्रकांत रा. जाधव		११२
४. लंपी या साथीच्या रोगाचा दूधउत्पादक शेतकऱ्यांवर झालेल्या परिणामाचा अभ्यास -		
विशेष संदर्भ सांगली जिल्हा -	हणमंत शहाजी सावंत	१२६
५. वाणिज्य शिक्षणाद्वारे पदवीधर विद्यार्थ्यांच्या रोजगारक्षमतेवर आणि उद्योजकीय कौशल्यावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे विश्लेषण -	विशाल रामरावजी काळे, योगेश पतींगे	१३४
६. कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि रोजगाराचे बदलते स्वरूप - विजय कुंभार		१४९
७. काका महाराष्ट्रातील व्यावसायिक पिकांचे क्षेत्र, उत्पादन आणि उत्पादकता यांची कामगिरी		
-	अमृत. म. चव्हाण, राहुल शं. म्होपरे	१५९
८. डॉ. मनमोहन सिंग यांची अर्थनीती: समाजवादी-मिश्र अर्थव्यवस्था ते बाजारकेंद्रित-भांडवलशाही		
-	विशाल चंद्रशेखर बेलुरे	१६८
९. पुस्तक परिचय : 'अर्था-अर्थी जागतिकीकरणानंतरचे पेच'. अनिलकुमार वावरे		१७४

*****

JOURNAL - THE LITERARY CRITERION (ANNUAL)

2025

CONTENTS

1. Literature, Literary Forms and the Novel: The place of The Shadow Lines - Rajnath	01
2. Poetry of Ruskin Bond: Initial Impressions - C. N. Srinath	21
3. Easterine Kire's Spirit Nights: A Striving towards Light -- Ragini Ramachandra	27
4. Heart Lamp - an Attempt at a Fair Response - C. N. Srinath	39
5. Review Article - Ragini Ramachandra	42
6. Book Reviews	49
- Mohan Ramanan	
- C. N. Srinath	
- Uma Ram	
- Basavaraj Naikar	
- Kanwar Dinesh Singh	
- Tej N Dhar	
- CR Visweswara Rao	

*****

वागर्थ

जनवरी 2025 वर्ष 31 अंक 350

1. इस अंक में

भारतीय ज्ञान परंपरा स्वच्छंदता की आवाजें : संपादकीय 5

2. कहानियां

कब्रिस्तान की रखवाली नीरज न 13

जल्लाद : सिद्धार्थ बाजपेयी 19

आसमान में सुराख धनेश दत्त पांडेय 25

मोहन बाबू का स्कूटर परिधि शर्मा 38

लालटेन वाली स्त्री (कन्नड़ कहानी) के. वी. तिरुमलेश (अनुवाद: डी. एन. श्रीनाथ) 44

3. कविताएं

प्रदीप मिश्र/दिवाकर / कृष्ण नीरज / प्रेम प्रकाश/सुभाष वसिष्ठ/अखिलेश श्रीवास्तव 49

'चमन' कल्पना मनोरमा /सुनील कुमार शर्मा/चंद्रेश्वर/सत्यव्रत रजक

असमिया कविताएं : उत्पल डेका

(अनुवाद : दिनकर कुमार)

मेधाबोट (ए आई) की कविताएं

(टिप्पणी और अनुवाद अवधेश प्रसाद सिंह)

4. परिचर्चा

67

विजयदेव नारायण साही और नई कविता आंदोलन :

नंदकिशोर आचार्य/गोपेश्वर सिंह/सदानंद साही /विनोद तिवारी/अनुज लुगुन/शिव कुमार यादव

(प्रस्तुति : जगन्नाथ दुबे)

5. आलेख

भारतेन्दु हरिश्चंद्र की शिक्षा नीति : बिजय कुमार रबिदास 92

6. विश्वदृष्टि

अमेरिकी कविताएं : मिमि जर्मन 99

(अनुवाद : बालकृष्ण काबरा 'ऐतेश')

7. समीक्षा संवाद

उत्तर – औपनिवेशिक यथार्थ से संवाद करती कविताएं : आदित्य गिरि 102

(विष्णू नगर और अरुण कमल की पुस्तकें)

8. सोशल मीडिया

108

9. विविध

पाठक संसद/किताबें 110

10. लघुकथा

भूख : शशि बायंवाला 36

11. बतरस

ऑरोरा बोरिवाल्स : धरती के बफीले शिखर पर परी-नाच : कुसुम खेमानी 113

12. देश-देशांतर

भवानी प्रसाद मिश्र/मिमि जर्मन (अमेरिका)

13. मल्टी मीडिया

रघुवीर सहाय की 'हँसो, हँसो, जल्दी, हँसो' कविता

बाचन : विवेक सिंह

वागर्थ

फरवरी 2025 वर्ष 31 अंक 351

1. इस अंक में 5

निराला के दलित और अंधेरे का ताला संपादकीय

2. कहानियां

झूठ की चादर उर्मिला शिरीष 12

चोलाधारी जयनंदन 17

लछमा क्रांति नौटियाल 22

पानी परदेशीराम वर्मा 28

शर्लक (मलयालम) एम.टी. वासुदेवन नायर

(अनुबाद सुमित्त पी.ची.)

35

3. कविताएं

श्रीप्रकाश शुक्ल / सत्येंद्र कुमार रघुवंशी / संजय राय / सबिता एकांशी/बिर्ख खडका

डुबसेली/सुदर्शन वशिष्ठ/आंशी अग्निहोत्री/सिद्धार्थ बाजपेयी / हबीब कैफी

/ अनामिका सिंह/ज्योति रीता/ ट्रिक्ल सिंह तोमर/योगेंद्र पांडेय

45

आंडाल की कविताएं (भावानुवाद: सुभाष राय)

63

4. परिचर्चा

भारतीय भाषाओं के सामने चुनौतियां : उदय नारायण सिंह/गणेश एन. देवी/रणेंद्र/कविता

रस्तोगी /अरिमर्दन कुमार त्रिपाठी/परमान सिंह

(प्रस्तुति : अनुपम श्रीवास्तव) 66

5. साक्षात्कार

एम.टी. वासुदेवन नायर से एन.पी. हाफिस मुहम्मद की बातचीत 96

6. डायरी

सिर्फ एक मानवीय जीवन : जयशंकर 102

7. विश्वदृष्टि

एक विशाल कछुआ (स्पेनी कहानी) होरासियो क्विरोगा 107
(अनुवाद शाईसता प्रवीण)

8. पुस्तक –पत्रिका

पुस्तकों और पत्रिकाओं पर नया संकट पल्लव 111

9. सोशल मीडिया

114

10. विविध

पाठक संसद/किताबें / 117

11. लघुकथा

नेत्रहीन गोविंद भारद्वाज /तुषारापात: राधेश्याम भारतीय

12. यात्रा

एक अनोखा शहर : वैन्कूवर कुसुम खेमानी 120

13. देश-देशांतर

आंडाल/लुइस ग्लुक (अमेरिका)

14. मल्टी मीडिया

धर्मवीर भारती और प्रेम

वागर्थ

मार्च 2025 वर्ष 31 अंक 352

1. इस अंक में	5
इतिहास में लोकप्रियतावाद संपादकीय	
2. कहानियां	
मुआवजा : नरेश कौशिक	13
शालोम ब्रू : अनुजीत इकबाल	19
एक सौ बयासी साल की कैद रजनी शर्मा बस्तरिया	27
रहस्य : विनीता शुक्ला	37
सुरमई : रीता गुप्ता	43
प्रवासी (बांग्ला कहानी): सीमा जाना (अनुवाद : संजय राय)	50
3. कविताएं	
प्रतिभा चौहान / शांति नायर/रुचि भल्ला / सावित्री बड़ाईक श्रद्धा सुनील/जया पाठक श्रीनिवासन/	55
गरिमा सक्सेना ज्योति मिश्रा/पल्लवी शर्मा/उपमा ऋचा / अनुपमा तिवाड़ी कंचन जायसवाल/कंचन सिंह ओडिया कविता : एली महंती (अनुवाद : राधू मिश्र)	71
4. परिचर्चा	
सोशल मीडिया और घृणा की भाषा : प्रियदर्शन/ वी यादव/बोधिसत्व/राहुल सिंह/नीतिशा खलखो /	74
संजीव चंदन (प्रस्तुति : आदित्य गिरी)	
5. आलेख	
अज्ञेय पर एम.एन.राय का प्रभाव : विजय लक्ष्मी राय खासी लोक कथाओं में मानवीय मूल्य : अनिता पंडा	100

6. विश्वदृष्टि

बिखरा सपना (अफगानी कहानी) परंद (हिंदी प्रस्तुति बालकृष्ण काबरा 'ऐतेश') 104

अमेरिकी कविताएं। डोरोथी लास्की (हिंदी अनुवाद: मंजु श्रीवास्तव)

7. सोशल मीडिया

110

8. विविध

113

पाठक संसद/किताबें

9. लघुकथा

कड़वी घूंट सारिका भूषण / एंग्री बर्ड यशोधरा भटनागर

10. बतरस

पुरुष-सती (कहानी): कुसुम खेमानी 116

11. देश-देशांतर

सुकीर्थरानी (तमिल) / आर.एल. बार्थ (वियतनाम)

12. मल्टी मीडिया

कमला दास कविता चित्रपाठ वाचन इतु सिंह

वागर्थ

अप्रैल 2025 वर्ष 31 अंक 353

1. इस अंक में
2. संपादकीय - हिंदी पर घमासान 5
3. श्रद्धांजलि
हिम्मत शाह कविता में स्मरण रोजेंद्र शर्मा 12
4. कहानियां
राजा ननकू, रानी गनी और आदमखोर अनुरोध शर्मा 14
कोख : रामदेव शुक्ल 29
सतयुग आ चुका था : विष्णु नागर 35
अम्मा का बक्सा तीर्थराज शर्मा 38
स्त्रियां कभी बीमार नहीं पड़तीं महावीर राजी 44
डर (मराठी): उत्तम कांबले (अनुवाद किशोर दिवसे) 48
5. कविताएं
कुलदीप सिंह भाटी/प्रकाश मनु/सिद्धेश्वर सिंह /अमरेंद्र कुमार शर्मा/जसवीर त्यागी /
शिरोमणि महतो /श्रद्धा सुनील/संजीव प्रभाकर / अभिनव राजेश /राजकुमार बघेल /
अजय कुमार पांडेय /दिव्या श्री/देव लाल गुर्जर/गोविंद अनुज / भगत सिंह सोनी 54
मराठी कविताएं : प्रकाश किनगावकर
(अनुवाद : तेजपाल चौधरी) 69
6. परिचर्चा
मनोरंजन उद्योग और भारतीय जनमानस : सुधीश पचौरी
/ विजय शर्मा/धनंजय चोपड़ा/मृत्युंजय श्रीवास्तव /अजय ब्रह्मात्मज / (प्रस्तुति दीप अमन) 71

7. आलेख

समकालीन कविता : कुछ नोट्स : प्रदीप जिलवाने 89

8. विश्वदृष्टि

यूक्रेन: तीन स्त्रियां ओलेसा खोभेचुक (हिंदी प्रस्तुति बालकृष्ण काबरा 'ऐतेश') 93

9. समीक्षा संवाद

तीन कहानी संकलन : नई राहें आदित्य कुमार गिरि 98

10. सोशल मीडिया

109

11. विविध

पाठक संसद/किताबें 111

12. लघुकथा

एंटीक : अमृता पांडेय /आत्मग्लानि: गाबिंद भारद्वाज

13. बतरस

जलावृत्त में तैरती अमृत बूंदें - कुंभ : कुसुम खेमानी 114

14. देश-देशांतर

स्माकांत रथ (ओडिया) / माया एंजेला (अमेरिकी)

15. मल्टी मीडिया

केदारनाथ अग्रवाल कविता चित्रपाठ

स्वर : सुशील कान्ति

वागर्थ

मई 2025 वर्ष 31 अंक 354

1. इस अंक में

आर्टिफिशियल इंटेलिजेसका : ध्वंज का उत्सव : संपादकीय 5

2. कहानियां

शनीचरी, शायराबानो और सुजातो किस्ती

शोभनाथ शुक्ल 12

गुदना: अर्चना येथा 26

काले क्रास (पंजाबी): मनमोहन बाषा

(अनुवाद: अमरीक सिंह दीप) 32

नमक का पुतला (डोगरी) छत्रपाल

(अनुवाद: कृष्ण शर्मा) 37

धर्मरक्षा (ओड़िया): गौरहरि दास

(अनुवाद प्रदीप कुमार राय) 40

3. कविताएं

विनय सौरभ/सौम्य मालवीय / अविनाश भारती/पवन कुमार/नरेंद्र पुंडरीक/राजहंस सेठ/चंद्रेश्वर/ 50

देवेन्द्र आर्य/ऋषभ पांडेय/प्रफुल्ल रंजन / मनीष कुमार भारती ओम नागर (राजस्थानी) /

लुत्फा हानुम सेलिमा बेगम (असमिया) पदम क्षेत्री (नेपाली) प्रवीण पंड्या (गुजराती)

4. परिचर्चा

साठोत्तरी साहित्य की खोई आवाजें राजेश जोशी /हरीश त्रिवेदी/जितेंद्र भाटिया / विजय कुमार 77

राजेंद्र कुमार/रविभूषण (प्रस्तुति: मधु सिंह)	
5. विश्वदृष्टि	
जापानी कविताएं: शुनतारो तानीकावा (अनुवाद: कृष्ण कुमार रत्नू)	104
अमेरिकी कविताएं : रॉबर्ट फ्रॉस्ट - (अनुवाद : अनुपमा ऋतु)	107
6. समीक्षा संवाद	
स्मृतियों के संजय जायसवाल	
(विनोद दास, पूर्ण भारद्वाज की पुस्तकें)	108
7. सोशल मीडिया	114
8. विविध	
पाठक संसद	116
9. लघुकथा	
सच और झूठ : चेतनादित्य आलोक / इंजेक्शन : अरुण अर्णव खरे	
10. भारतीय भाषा परिषद	
स्वर्ण जयंती पर विशेष	118
11. देश-देशांतर	
महेंद्र जोशी (गुजराती)/परिषद की गतिविधियां	
12. मल्टी मीडिया	
दिनकर की कविता / वाचन : अनुपम श्रीवास्तव	

वागर्थ

जून 2025 वर्ष 31 अंक 355

1. इस अंक में

देशप्रेम क्या है : संपादकीय 5

2. कहानियां

ठग का मौसेरा भाई ठग : सत्यनारायण पटेल 13

वैष्णव जन तो तेने कहिए : कमलेश 18

गाढ़े दिन : हंसा दीप 29

एकाकीपन : देवांशु पाल 34

केरलमित्र अशोक शाह 40

3. कविताएं

लाल्टू/शैरिल शर्मा/जावेद आलम खान / कौशल किशोर / कीर्ति नारायण मिश्र/महादेव टोप्पो / 46

सुधांशु कुमार मालवीय / राम बहादुर चौधरी 'चंदन' / गुड़िया तबस्सुम / केवल गोस्वामी

/जनार्दन/प्रकृति प्रांजल / मनोज चौहान

4. परिचर्चा

राष्ट्रीय काव्यधारा में क्रांतिकारी देशप्रेम अवधेश प्रधान / देवेन्द्र चौबे/प्रभाकर सिंह/वैभव सिंह 64

(प्रस्तुति : जीतेश्वरी)

5. आलेख

साठोत्तरी साहित्य का दौर रविभूषण 84

कोरकू जनजाति का मौखिक इतिहास विवेक कुमार / महेंद्र कुमार जायसवाल 89

6. विश्वदृष्टि

भूख का कलाकार : फ्रांत्स काफ़्का 92

(जर्मन से अनुवाद : शिप्रा चतुर्वेदी)

अमेरिकी कविताएं : सारा के

(अनुवाद : बालकृष्ण काबरा 'एतेश') 100

7. समीक्षा संवाद

समय के यथार्थ के साथ जिरह करनेवाली कविताएं : रमेश अनुपम (शैलजा पाठक, अंकिता आनंद, 103

पार्वती तिकी, मृदुला सिंह की पुस्तकें)

8. सोशल मीडिया

111

9. विविध

पाठक संसद/सांस्कृतिक समाचार/किताबें

114

10. लघुकथा

दरवाजा दीवारें और छत संतोष सुपोकर / सेवा: गीता चौबे

11. बतरस

मोत्ज़ार्ट-क्राफ़्का का प्राग चेकोस्लोवाकिया (यात्रा) : कुसुम खेमानी

118

12. देश-देशांतर

जयंत महापात्र (उडिया) / सारा के (अमेरिका)

13. मल्टी मिडिया

कात्यायनी की कविता / वाचन पूनम चंद्रलेखा

वागर्थ

जुलाई 2025 वर्ष 31 अंक 356

1. इस अंक में

क्या भक्ति एक अधूरी रह गई क्रांति है : संपादकीय 5

2. कहानियां

सुखो देवी : प्रिया राणा 13

बेबी सूट शंकर 18

अतीत में अटका हुआ आदमी राकेश भारतीय 23

हरे दुपट्टे वाली रणीराम गढ़वाली 33

अरबी के उस्ताद और गोभी मंचूरियन (कन्नड़):

बानू मुश्ताक (अंग्रेजी अनुवाद दीपा भास्थी)

(अंग्रेजी से हिंदी अनुवाद उपमा ऋचा) 39

3. कविताएं

दीप्ति कुशवाह/मनीषा झा/ राजेंद्र कुमार / धनंजय शर्मा नंदा पांडे/कमल किशोर पिपलवा

/देवेश पथ सारिया कुमार विनोद/शिवकुमार पराग/राजेश कुमार अनिल विभाकर / 49

मणिपुरी कविताएं : कोइजम शांतिबाला

(हिंदी अनुवाद : लोइजम रोमी देवी) 63

4. परिचर्चा

सिद्ध-नाथ साहित्य का महत्व : सदानंद साही/माधव हाड़ा अनिल कुमार राय/गोपाल प्रधान 65

/ दिनेश कुशवाह (प्रस्तुति : आदित्य कुमार गिरि)

5. पुस्तक डायरी

नीला कॉर्नफ्लावर : अनामिका	87
6. विश्वदृष्टि	
मेरी क्रिसमस (जापानी कहानी) : ओसामु दाजाई (जापानी से अनुवाद : अनुश्री)	94
7. समीक्षा संवाद	
नई सदी के नए कवि आनंद गुप्ता (निशांत, स्मिता सिन्हा, सपना भट्ट, निर्मला तोदी, संजीव कौशल, गौरव पांडेय की पुस्तकें)	100
8. सोशल मीडिया	113
9. विविध	
पाठक संसद /किताबें	116
10. लघुकथा	
अंतिम इच्छा गाबिंद भारद्वाज	
11. बतरस	
नया मोड़ (कहानी): कुसुम खेमानी	118
12. देश-देशांतर	
केदारनाथ सिंह / चेस्लाव मिलोज (पोलिश)	
13. मल्टी मीडिया	
धूमिल की कविता / वाचन : विवेक सिंह	

वागर्थ

अगस्त 2025 वर्ष 31 अंक 357

1. इस अंक में

हम भारतीय क्यों हैं? संपादकीय 5

2. कहानियां

इबारात : हरियश राय 12

कीर्तन: गोविंद उपाध्याय 19

गिंडोले आशीष दशोत्तर 26

प्रेम (लंबी कहानी): हुस्न तबस्सुम निहां 34

3. कविताएं

मनीष यादव/विनोद प्रकाश गुप्त 'शलभ' / प्रवीण पारीक 'अंशु' / श्रीधर करुणानिधि/गोलेंद्र पटेल 50

/ रमेश यादव राजेंद्र नागदेव/सारिका भूषण / अखिलेश श्रीवास्तव चमन प्रांशु वर्मा/ रमेशचंद्र पंत

मराठी कविता: प्रशांत असनारे

(अनुवाद: सुधीर ओखदे) 68

4. संवाद

भारतीयता और मेरी रचनात्मक अंतर्दृष्टि एस. रामाकृष्णन ज्ञान प्रकाश विवेक/वर्षा अडालजा/ 70

नलिनी बेरा/गिन्नारापु आदिनारायणा/मुईद रशीदी / विहाग वैभव / पापरी वर्मन

(प्रस्तुति: सुशील कान्ति)

5. विश्वदृष्टि

चिनार का पेड़ चोई-इन-हो (कोरियाई कहानी) 97

(अंग्रेजी से अनुवाद: विजय कुमार यादव)

6. समीक्षा संवाद

उपन्यास : यथार्थ और संभावना के बीच : सरोज सिंह 104

(भगवानदास मोरवाल, प्रदीप गर्ग और कुणाल सिंह की पुस्तकें)

7. सोशल मीडिया 111

8. विविध

पाठक संसद/ किताबे

113

9. लघुकथा

एक नई लकीर : पवन शर्मा

10. बतरस

हिटलर का देस अहिंसा के मार्ग पर : (जर्मनी यात्रा) : कुसुम खेमानी 116

11. देश-देशांतर

प्रशांत असनारे (मराठी)

12. मल्टी मीडिया

धुमील की कविता देश प्रेम मेरे लिए

वाचन : सुशील कान्ती

वागर्थ

सितंबर 2025 वर्ष 31 अंक 358

1. इस अंक में

हिंदी संस्कृति की जमीन संपादकीय 5

2. कहानियां

करी पर दर्ज तारीखें : सूर्यनाथ सिंह 12

रेड वेलवेट क्लब : प्रियंका ओम 24

मुस्तफा का पहला रोजा: अनुपमा ऋतु 32

भारत भाग्य विधाता (राजस्थानी) नृसिंह राजपुरोहित

(अनुवाद: नीरज दइया) 38

पुआल की आग (नेपाली) : गुरुप्रसाद मैनाली

(अनुवाद : निमा लामा) 44

3. कविताएं

कुमार विश्वबंधु/प्रतिभा चौहान / सुभाष राय /सुशील स्वतंत्र/अर्चना लार्क/चंद्रबिंद/ 50

अनिरुद्ध सिन्हा/गोविंद सेन / अनामिका अनु/ऋषभ तिवारी तथागत/निवेदिता पाठक/

राजीव कुमार तिवारी

बांग्ला कविता : नीरेंद्रनाथ चक्रवर्ती 62

(अनुवाद : सुरेश शॉ)

4. परिचर्चा

हिंदी में भाषा प्रदूषण का संकट : रविकांत/जवरीमल्ल पारख/अवधेश प्रधान/अवधेश प्रसाद सिंह 65

/अजय तिवारी/मृत्युंजय श्रीवास्तव / अच्युतानंद मिश्र

(प्रस्तुति : सूर्यदेव राय)

5. विश्वदृष्टि

नॉर्वे की कविताएं : रॉल्फ जेकोब्सन 96

(अनुवाद : राजेश झा)

6. समीक्षा संवाद

हिंदी कविता : कितने आकाश : संजय जायसवाल (विजय बहादुर सिंह, मदन कश्यप, 98

सावित्री बड़ाईक, सं, शंकरानंद और देवेन्द्र चौबे की पुस्तकें)

7. सोशल मीडिया

112

8. विविध

पाठक संसद/सांस्कृतिक समाचार/किताबें 116

9. लघुकथा

अविश्वास : रविशंकर सिंह

10. बत्तरस

भाषा : हमारी अस्मिता : कुसुम खेमानी

120

11. देश-देशांतर

राजेंद्र भंडारी (नेपाली) / रॉल्फ जेकोब्सन (नॉर्वे)

12. मल्टी मीडिया

भगवत रावत की कविता - हमने चलती चक्की देखी

वाचन : अनुपमा ऋतु

वागर्थ

अक्टूबर 2025 वर्ष 31 अंक 359

1. इस अंक में

अनिश्चितता के दौर में संपादकीय 5

2. कहानियां

पापा की प्रोफाइल : अनुजीत इकबाल 12

पिता कौन : रेखा राजवंशी 20

फूलडूंगरी पहाड़े शेखर मल्लिक 25

लिफाफे उर्मिला शिरीष 27

परिंदों के देश की यात्रा (पंजाबी) जसबीर भुल्लर

(अनुवाद: नीलम गोयल) 42

3. कविताएं

महेश आलोक / नितेश व्यास / महाराज कृष्ण संतोषी / हरगोविंद पुरी / खुशींद अकरम / 51

फूलचंद गुप्ता / रंजना श्रीवास्तव/नीरज नीर/मनीषा कुमारी/दीपक भारती / उमेश पंकज /

अजय टोपवार / शिवानंद सिंह 'सहयोगी' / कुंवर रवींद्र सिंह/सत्यशील राम त्रिपाठी

संस्कृत कविताएं : प्रवीण पंड्या 69

4. जन्मशती चर्चा

मोहन राकेश : आधुनिकता का संकट कीर्ति जैन / हृषिकेश सुलभ / रामगोपाल बागला / 70

सेवा राम त्रिपाठी / विनय शर्मा/चेतना जालान

(प्रस्तुति : मृत्युंजय श्रीवास्तव)

5. आलेख

मोहन राकेश के नाटक में नगरबोध : चंदन कुमार 96

6. विश्वदृष्टि

मेरा आदमी : रोसा मोंतेर्रो (स्पेनी कहानी) 101

अनुवाद : अश्विनी कुमार)

7. समीक्षा संवाद

समकालीन कहानी के तीन स्वर आदित्य कुमार गिरि (हरिवंश राय, अनिल यादव और 104
धनेश दत्त पांडेय के कहानी संग्रह)

8. सोशल मीडिया

112

9. विविध

पाठक संसद/सांस्कृतिक गतिविधियां / किताबें 115

10. लघुकथा

रास्ते की मटरगश्ती (असमिया) मणिका देवी (अनुवाद : दिनकर कुमार)

11. बतरस

मोहन राकेश के पात्र आधुनिक समय की प्रवृत्तियों के प्रतिरूप हैं: कुसुम खेमानी 119

12. देश-देशांतर

सुब्रह्मण्य भारती (तमिल) / हरमन हेस (जर्मन)

13. मल्टी मीडिया

भवानीप्रसाद मिश्र की कविता सन्नाटा वाचन : अनुपमा ऋतु

वागर्थ

नवंबर 2025 वर्ष 31 अंक 360

1. इस अंक में

पत्रकारिता का सूर्यग्रहण संपादकीय 5

2. कहानियां

दस्तूर : जनार्दन 12

परोपकार हृषदेव 20

तटों के बीच ज्वार अर्चना पैन्थूली 30

आदमजाद (उर्दू) अली सरदार जाफरी

(अनुबाद जातिद खान / इशरत ग्वालियरी) 39

मंत्रणा (ओड़िया) विजय नायक

(अनुवाद : राजेंद्र प्रसाद मिश्र) 42

3. कविताएं

उत्तम पीयूष यश मालवीय / पन्ना त्रिवेदी / कुमार लव/अशोक अंजुम/ऋतु त्यागी/ 46

जयप्रकाश मानस / मनोज साहू निडर /शीला पांडे

मलयालम कविताएं : अनुवाद शांति नायर 62

4. परिचर्चा

पत्रकारिता से मीडिया बनने की यात्रा अशोक वाजपेयी /वैभव सिंह/रामशरण जोशी 65

/ आलोक मेहता / प्रियदर्शन/किशन कालजयी / (प्रस्तुति : संजय जायसवाल)

5. पुण्यतिथि स्मरण

विभूतिभूषण बंद्योपाध्याय : पुलिस की गिरफ्त में : मृत्युंजय कुमार सिंह 94

6. विश्वदृष्टि

साहित्य के नोबेल विजेता : लास्लो क्रास्नाहोरकाई : 97

(अनुवाद और प्रस्तुति: उपमा ऋचा)

7. समीक्षा संवाद

संस्मरण : जिंदगी अपनी इस शकल से गुजरी : आदित्य विक्रम सिंह (अब्दुल बिस्मिल्लाह, 103

लीलाधर मंडलोई और मधु कांकरिया की पुस्तकें)

8. सोशल मीडिया

114

9. विविध

पाठक संसद/किताबें

116

10. लघुकथा

इलाज का धंधा : कैलाश केशरी

11. बतरस

सिनेमा : साहित्य का संवाहक कुसुम खेमानी

119

12. देश-देशांतर

टी.पी. राजीवन (मलयालम) / फातेना अबू मुस्तफा (गजा)

13. मल्टी मीडिया

अज्ञेय के स्वर में उनकी कविता हां दोस्त का चित्रपाठ

वागर्थ

दिसंबर 2025 वर्ष 31 अंक 361

1. इस अंक में

आधुनिक पुनर्जागरण की प्रस्तावना संपादकीय 5

2. कहानियां

तुम्हारी मां जैसी सुभाष चंद्र कुशवाहा 13

रेत का टीला पूनम सिंह 21

एक कप कॉफी और बारिश की बूंदें धनंजय चोपड़ा 29

पलायन (गुजराती)। वर्षा अडालजा

(अनुवाद रजनीकांत एस शाह)

34

कल्पनातीत सत्यकथा (मराठी): पृथ्वीराज तौर

(अनुवाद सुनील बाबुराव कुलकर्णी) 43

3. कविताएं

पंकज कुमार/ज्ञान प्रकाश विवेक / मनीष कुमार मिश्रा/दिविक रमेश/सवित्री बड़ाईक

/अनुराधा ओस /दिव्या श्री/सौरभ राय 46

ओड़िया कविताएं : जयद्रथ सुना/असमियां कविताएं : रुमी लस्कर ब' रा /तेलुगु कविताएं

मर्सी मारग्रेट बोड़ा

59

4. परिचर्चा

उत्तर-आधुनिकता : युग और युगांत सुधीश पचौरी/ह त्रिवेदी/अजय तिवारी/अच्युतानंद मिश्र 66

/अमल सिंह 'भिक्षुक' (प्रस्तुति : मधु सिंह)

5. लेख

इतिहासकार अपने दरवाजे से किसी भी तथ्य को लौटा नहीं 87

सकता : हितेंद्र पटेल

6. जन्मशती स्मरण

कृष्णा सोबती के लेखन में विभाजन का दर्द : 92

श्रद्धांजलि सिंह

7. विश्वदृष्टि

हस्का का निर्णय (अफगानी कहानी) राना जुरमाती 97

(हिंदी अनुवाद: बात्नकृष्ण काबरा 'ऐतेश')

8. समीक्षा संवाद

संस्मरण का सौंदर्य : मृत्युंजय श्रीवास्तव (रामचंद्र गुहा और अरुंधती राय की पुस्तकें) 105

9. सोशल मीडिया

111

10. विविध

पाठक संसद/किताबें 114

11. लघुकथा

अन्य की चिंता: पूनम पांडे

12. बतरस

साहित्य : विरासत और समीचीनता कुसुम खेमानी 118

13. देश-देशांतर

मर्सी मार्गिट बोड़ा (तेलुगु) / सफिया एल्हिलो (अफ्रीकी)

14. मल्टी मीडिया

रघुवीर सहाय की कविता 'मेरा जीवन' का चित्रपाठ वाचन : सूर्यदेव राय

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

जानेवारी २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४४६

अनुक्रम

१) संपादकीय: ३६ व्या वर्षात पदार्पण - प्रसाद कुलकर्णी	५
२) डॉ. मनमोहन सिंग परिवर्तनाचे शिल्पकार - प्रा. व्ही. बी. ककडे	१२
३) आंतरराष्ट्रीय कीर्तीचे अर्थशास्त्रज्ञ आणि विकास धोरणकर्ते : डॉ. मनमोहन सिंग - प्रा. डॉ. पी. एस कांबळे	१९
४) 'शो-मन' ची जन्मशताब्दी - प्रसाद माधव कुलकर्णी	२३
५) नातेसंबंधातील दुःखाच्या कहाण्या विणणारा लेखक व. ह. पिटके - प्रा. डॉ. रफीक सूरज	३०
६) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर	३७
७) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त बदल (भाग ७) - जोसेफ जे. डोक, अनुवाद दशरथ पारेकर	४२
८) अर्थ अन्वयार्थ - संजीव चांदोरकर	५४
९) प्रबोधन प्रकाशन सूची- २०२४	६३
१०) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन- जानेवारी २०००	७०
११) कविता : बर्नर्ड लोपेझ, सरला माहेश्वरी, खलील जिब्रान मिथिलेश रॉय (अनुवाद भरत यादव)	७२
१२) प्रबोधिनी वार्ता	७५

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४४

७

अनुक्रम

- १) संपादकीय : कॉम्रेड कृष्णा मेणसे: प्रगल्भ कृतिशील नेतृत्व /
श्रमशक्तीचे सत्वशोषण/केंद्रीय अर्थसंकल्प - प्रसाद माधव कुलकर्णी ५
- २) माणसात देव पाहिलेला कॉम्रेड - कृष्णा शहापूरकर १५
- ३) कॉम्रेड कृष्णा मेणसे २३
- ४) विकसित भारताकडे जाताना सामाजिक चेहरा दुर्लक्षिणारे केंद्रीय
अंदाजपत्रक २०२५-२६ - प्रा. डॉ.पी. एस. कांबळे २९
- ५) अर्थ आणि अन्वयार्थ - संजीव चांदोरकर.. ३४
- ६) कुंभमेळ्याचे स्तोम कशाला ? - प्राचार्य आनंद मेणसे ३९
- ७) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त लंडनमधील दिवस (१) .....
- डॉ. दशरथ पारेकर ४५
- ८) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - डॉ. अशोक चौसाळकर ५६
- ९) पंचवीस वर्षांचे प्रबोधन- फेब्रुवारी २००० ६२
- १०) प्रबोधिनी वार्ता ६४

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

मार्च २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४४

८

अनुक्रम

१) संपादकीय : डॉ. तारा भवाळकर यांच्या व्यापक भाषणाचा संक्षेपयत्न /डॉ. अशोक राणा यांचे विचार / डॉ. आंबेडकर समता, समानता, समाजवाद	५
२) डॉ. अशोक चौसाळकर : एक कर्मयोगी सरोज देशपांडे	२५
३) हिरवे जग ते काचवेल व्हाया झोंबी आनंद यादव - रफीक सूरज ...	३०
४) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त लेखक: जोसेफ जे. डोक अनुवाद : दशरथ पारेकर	३८
५) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - डॉ. अशोक चौसाळकर	४६
६) अर्थ-अन्वायर्थ - संजीव चांदोरकर	५१
७) पंचवीस वर्षापूर्वीचे प्रबोधन मार्च २००० ६०	
८) कविता : राजहंस सेठ, मनमित सोनी (मराठी अनुवाद : भरत यादव)	६२
९) प्रबोधिनी वार्ता	६४

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

एप्रिल २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४४

९

अनुक्रम

- १) संपादकीय : सुवर्ण महोत्सवी वाटचालीत किमान एक कोटी रुपयाचा निधी उभा करुया /
महाराष्ट्र भूषण राम सुतार / सर्वोच्च न्यायालयाचे अभिव्यक्ती निर्देश /
मणिपूरला सर्वोच्च न्यायाधीशांच्या शिष्टमंडळाचे शांतता प्रयत्न - प्रसाद कुलकर्णी ५
- २) एक समाजवादी जग शक्य आहे - डॉ. अशोक ढवळे १८
- ३) 'शिवाजी विद्यापीठ' नावामागचा इतिहास - प्रा. डॉ. भालबा विभुते २३
- ४) ज्ञानपीठ विजेते विनोद कुमार शुक्ल - प्रसाद माधव कुलकर्णी ३१
- ५) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर ३७
- ६) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त लेखक: जोसेफ जे. डोक, अनुवाद दशरथ पारेकर ४३
- ७) वाचकांशी एकरूप झालेला युगंधर : साहित्यिक : शिवाजी सावंत - प्रा. डॉ. रफीक सूरज ५३
- ८) कविता : काश्मीरमधील स्थितीच्या दाहक अनुभवाची जळजळीत कविता- (मराठी अनुवाद - भरत यादव) ६०
- ९) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन ६३
- १०) प्रबोधिनी वार्ता ६४

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

मे २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४

५०

अनुक्रम

- १) संपादकीय : ४५० बा अंक / निष्पार्याबर दहशतवादी हल्ला / जातनिहाय जनगणना / ०५
रेवडी संस्कृती आणि आर्थिक दुर्गती / प्रतिज्ञा, प्रास्ताविका, मूलभूत कर्तव्ये
आणि आपण / नोमोफोबिया होऊ देऊ नका
- प्रसाद कुलकर्णी
- २) विकासाची पासष्टी - प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर १८
- ३) काश्मिरी माणसाचं मन आणि वास्तव - डॉ. वसंत भोसले २२
- ४) इतिहासकार डॉ.अ. रा. कुलकर्णी यांची जन्मशताब्दी - प्रसाद माधव कुलकर्णी २७
- ५) एन.डी. सरांच्याकडून महर्षी शिंदे समजून घेताना - प्रसाद माधव कुलकर्णी ३०
- ६) मानवी मनाचे दर्शन घडवणारा कथालेखक : शंकर पाटील - प्रा. डॉ. रफिक सूरज ३५
- ७) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त - नाताळमध्ये जनजागृती (११)
डॉ. दशरथ पारेकर ४३
- ८) राष्ट्रबांधणीतील मुस्लिमांचे योगदान - प्रसाद माधव कुलकर्णी ५२
- ९) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर ६१
- १०) अर्थ अन्वयार्थ संजीव चांदोरकर ६७
- ११) फुले - प्रसाद माधव कुलकर्णी ७५
- १२) संत बहिणाबाई यांचे ३२५ वे स्मृतीवर्ष - प्रसाद माधव कुलकर्णी ८०
- १३) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन - मे २००० ८४
- १४) प्रबोधिनी वार्ता ८७

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

जून २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४

५१

अनुक्रम

- १) संपादकीय : संसद नव्हे संविधान श्रेष्ठ / उष्णतेचा वाढता धोका : CEEW अहवाल / भारताची अर्थव्यवस्था आकाराने चौथ्या स्थानी / कॉ. लहानू कोम आदर्श लोकप्रतिनिधी
- प्रसाद माधव कुलकर्णी ०५
- २) डॉ. जयंत नारळीकर विज्ञाननिष्ठा रुजवण्यासाठी अथक कार्यरत असलेले थोर वैज्ञानिक प्रबोधक
- प्रसाद माधव कुलकर्णी १६
- ३) कृष्णामाईचे पाणी पेटणार - प्राचार्य आनंद मेणसे २२
- ४) गावाकडच्या मातीची ओढ असणारा लेखक : चंद्रकुमार नलगे - डॉ. रफिक सूरज २८
- ५) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त - डॉ. दशरथ पारेकर ३६
- ६) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर. ४६
- ७) संतकृपा झाली ! इमारत फळा आली!
व्होल्टेअर : क्रांतीचे विचार पेरणारा थोर प्रबोधक - प्रसाद माधव कुलकर्णी ५२
- ८) अर्थ अन्वयार्थ - संजीव चांदोरकर ६०
- ९) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन.. जून २००० ६८
- १०) प्रबोधिनी वार्ता ६९

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

जुलै २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४

५२

अनुक्रम

१) संपादकीय: भाषिक लादलेपण नाकारलेच पाहिजे - प्रसाद माधव कुलकर्णी	०५
२) अरण्यऋषी मारुती चितमपल्ली - प्रसाद माधव कुलकर्णी	१५
३) व्यवस्थेला आव्हान देणारी लेखिका बानू मुश्ताक - डॉ. सुनीलकुमार सरनाईक.	२१
४) शक्तिपीठ महामार्गास शेतकऱ्यांचा विरोध का? तुम्ही आम्ही गप्प का? - डॉ. वसंत भोसले	२४
५) नामवेद सांगणारे संत नामदेव - प्रसाद माधव कुलकर्णी	२८
६) आंतरराष्ट्रीय राजकारण- डॉ. अशोक चौसाळकर	३९
७) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त - डॉ. दशरथ पारेकर	४५
८) हिंदी-हिंदू हिंदुस्तान- प्राचार्य आनंद मेणसे	५९
९) मराठी कन्नड भाषा सेतू : पंडित आवळीकर - डॉ. रफिक सूरज	६५
१०) अर्थ अन्वयार्थ - संजीव चांदोरकर	७२
११) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन : जुलै २०००	७९
१२) प्रबोधिनी वार्ता.	८१

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

ऑगस्ट २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४

५३

अनुक्रम

- १) संपादकीय : जनसुरक्षा विधेयक नक्षलवादाप्रमाणे फॅसिझम आणि नाझीझमचाही धोका मोठा आहे /
राष्ट्रीय सहकार धोरण २०२५ - प्रसाद माधव कुलकर्णी ०५
- २) जनचळवळी दडपण्यासाठीच हे सामाजिक सुरक्षा विधेयक - प्राचार्य आनंद मेणसे १७
- ३) दारिद्र्य घटीचे वास्तव - प्रा. डॉ. विजय ककडे २३
- ४) ४९ शताब्दी पुण्यस्मरण : देशबंधू चित्तरंजन दास (१८७० ते १९२५)
- प्रा.डॉ. अवनीश पाटील, कोल्हापूर २८
- ५) लिंगभाव समतेच्या खडतर प्रवासातील क्रांतिशलाका रमाबाई आंबेडकर - प्रा. भारती पाटील ३२
- ६) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा.डॉ. अशोक चौसाळकर ४४
- ७) गांधी : दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त - डॉ. दशरथ पारेकर ५०
- ८) त्या फुलांच्या गंधकोषी घमघमणारी काव्यकुपी : सूर्यकांत खांडेकर - डॉ. रफिक सूरज ६२
- ९) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन : ऑगस्ट २०००. ७०
- १०) प्रबोधिनी वार्ता ७२

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

सप्टेंबर २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४

५४

अनुक्रम

- १) संपादकीय : मराठा आरक्षण आंदोलन / अमेरिकेचे पन्नास टक्के आयात शुल्क /
१३० वी घटनादुरुस्ती विधेयक / हे पक्ष कोणते ? या देणग्या कोणत्या?
- प्रसाद माधव कुलकर्णी ०५
- २) हमीद दलवाई आणि मुस्लीम समाजसुधारणा - डॉ. सलीम पठाण १४
- ३) मराठा आरक्षण: यशवंतनीती हेच उत्तर - डॉ. वसंत भोसले ४२
- ५) केंद्र-राज्य संबंध - प्राचार्य आनंद मेणसे ५०
- ६) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा.डॉ. अशोक चौसाळकर ५८
- ७) गांधी: दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त - डॉ. दशरथ पारेकर ६६
- ८) रामकृष्ण गोपाळ भांडारकर यांची समाजसुधारणेची दृष्टी - डॉ. अवनीश पाटील ७६
- ९) मराठी साहित्यातील साचलेपण ढवळून टाकणारा : समीक्षक : म. द. हातकणंगलेकर
- प्रा. डॉ. रफिक सूरज ८३
- १०) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन: सप्टेंबर २००० ८९
- ११) प्रबोधिनी वार्ता ९०

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

ऑक्टोबर-नोव्हेंबर २०२५ दिवाळी अंक वर्ष ३६ वे अंक ४

५५ -४५६

अनुक्रम

१) संपादकीय - पानिपतकार विश्वास पाटील/पद्मविभूषण साहित्यिक डॉ. एस. एल. भैरप्पा/ स्थानिक स्वराज्य संस्था निवडणूक -	प्रसाद माधव कुलकर्णी	५
२) संत ज्ञानेश्वरांचे ७५० वे जन्मवर्ष - प्रसाद कुलकर्णी		१५
३) अरूपाचे रूप, विरूपाचे ठायी - प्रा. डॉ. हिमांशू स्मार्त		२६
४) भारतातील कम्युनिस्ट चळवळीची शंभर वर्षे - डॉ. अशोक चौसाळकर		३१
५) राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाची शंभर वर्षे - प्राचार्य आनंद मेणसे		३९
६) एक अग्निदिव्य - प्रा. डॉ. अरुण भोसले		४७
७) गांधी : दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त (प्लेगचे दिवस १५) - डॉ. दशरथ पारेकर		५१
८) आणीबाणीचे नवीन प्रारूप - सरोज देशपांडे		५९
९) अंधार फार झाला पणती जपून ठेवा ज्येष्ठ साहित्यिक : डॉ. सुनीलकुमार लवटे यांची मुलाखत - डॉ. रफिक सूरज		६५
कथा		
१०) मला आई हवी - प्रा. सुनंदा पाटील...		९०
११) भक्ताला फोन आला देवाचा - जगदीश काबरे		१०१
१२) बॅकलॉग - प्रा. किसनराव कुराडे		१११
१३) कविता : सुनीता झाडे, सायमन मार्टिन, प्रमोदकुमार आणेराव. भीमराव धुळूबुळू, नरहर कुलकर्णी, महेश कराडकर, उज्वला जाधव	१२२	
१४) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन ऑक्टो नोव्हेंबर २०००		१२७
१५) प्रबोधिनी वार्ता		१२८

नियतकालिक - प्रबोधन प्रकाशन ज्योती

सप्टेंबर २०२५ वर्ष ३६ वे अंक ४

५७

अनुक्रम

१) संपादकीय : सभासदत्वाचे नूतनीकरण करून नववर्षाचा प्रारंभ करा /नवी श्रमसंहिता/संचार साथी		
सक्तीची माघार / बंदे मातरम ची दीडशे वर्षे -	प्रसाद माधव कुलकर्णी	५
२) बिहारच्या जनतेची पुन्हा एकदा फसवणूक - डॉ. वसंत भोसले		१३
३) बदलते राजकारण, जनमानस आणि संविधान - प्रसाद कुलकर्णी		१९
४) ज्ञान तपस्वी तत्वचिंतक योद्धा प्राचार्य विश्वास सायनाकर - प्रा. डॉ. राम घुले		२५
५) ग्रामीण जगण्यातील कण्हणे आणि कुंडके : शंकर खंडू पाटील रफिक सुरज		२९
६) आंतरराष्ट्रीय राजकारण - प्रा. डॉ. अशोक चौसाळकर		३५
७) गांधी : दक्षिण आफ्रिकेतील भारतीय देशभक्त - डॉ. दशरथ पारेकर		४३
८) भक्ताला फोन देवाचा - जगदीश काबरे		५५
९) अर्थ अन्वयार्थ - संजीव चांदोरकर		५७
१०) कविता : कुसुमाग्रज, द. बा. धामणस्कर		६४
११) पंचवीस वर्षांपूर्वीचे प्रबोधन : डिसेंबर २०००		६५
१२) प्रबोधिनी वार्ता		६६

*****

नियतकालिक - जडण-घडण

जानेवारी २०२५ वर्ष १८ वे अंक १२

अनुक्रम

१. डी. गुकेश आणि यशाचे मंत्र - डॉ. रघुनाथ माशेलकर	४
२. पद्मविभूषण उस्ताद झाकीर हुसेन - डॉ. नितीन द. आरेकर	८
३. हास्यरेषांची 'मोहीनी' - चारुहास पंडित	१५
४. 'ग्यानबाची राज्यघटना' लिहिताना.... - अॅड. सौरभ अ. देशपांडे	२०
५. या गैरहजेरीचं करायचं तरी काय? डॉ. विजय पांढरीपांडे	२३.
६. सकारात्मक पालकत्व - सौ. कल्याणी प्र. नखाते	२५
७. नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण - डॉ. बी. एम. हिर्डेकर	३१
८. पैशाचे झाड - प्रसाद घारे	३५
९. स्वयंअध्ययनाचं तंत्र-मंत्र - नरेंद्र भावे	३७
१०. शालेय जीवनातील स्फूर्तीगीते - सुनील नाटेकर	४०
११. एक दिवस निवासी शिबीरातील.. - शिवराज पिंपुडे	४१
१२. शिक्षणाचे वारसदार - डॉ. यशवंत सुरोशे	४६
१३. 'सुपरमॉम' मेरी कोम - डॉ. मिलिंद ढमढेरे	४९
१४. जिवंत प्रशिक्षण - रेणू दांडेकर	५२

नियतकालिक - जडण-घडण

फेब्रुवारी २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०१

अनुक्रम

१. मराठी अभिजात कशी - हरी नरके	०५
२. आता पुढे काय होणार - आनंद काटीकर	१०
३. अभिजात दर्जा मिळाला, पुढे काय ? - प्रा. डॉ. विठ्ठल	१२
४. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी	१४
५. शिक्षणाविषयीचे पु. लं. चं पत्र	१८
६. शिक्षणात परीक्षेला किती महत्त्व द्यायचं? - डॉ. विजय पांढरीपांडे	२०
७. नापास व्यवस्थेचे बळी - स्मिता देशपांडे	२२
८. भारतीय प्रजासत्ताक @ ७५	२५
९. मनाने तरुण - रेणू दांडेकर	२६
१०. माशेलकरां समवेत माशेलमध्ये - डॉ. सागर देशपांडे	३१
११. ध्येयाच्या दिशेने - अविनाश धर्माधिकारी	३६
१२. श्रवण आणि वाचन - नरेंद्र भावे	४२
१३. विश्वनाथन आनंद - बुद्धिबळाचा - युगकर्ता। - मिलिंद ढमढेरे	४७
१४. निवृत्तीनंतरची सेवा - यशवंत सुरोशे	५०
१५. नॅक ऐवजी एन. ई. पी.	५४

नियतकालिक - जडण-घडण

मार्च २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०२

अनुक्रम

१. न्यायमूर्ती नाना	- डॉ. सागर देशपांडे	०४
२. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी समग्र वाङ्मय : एक दृष्टिक्षेप - प्रा. डॉ. सुनीलकुमार लवटे		०८
३. लक्ष्यभेद... - अविनाश धर्माधिकारी		११
४. आण्णासाहेब रावसाहेब शिंदे बंधूंचं श्रीरामपूर - डॉ. सागर देशपांडे		१६
५. वाचन कौशल्य आणि लेखन कौशल्य - नरेंद्र भावे		२०
६. लक्ष्यवेधक अभिनव बिंद्रा! - डॉ. मिलिंद ढमढेरे		२५
७. मेट्रो ते मंत्रालय 'मेट्रो वुमन' अश्विनी भिडे यांचा प्रेरणादायी प्रवास.. - डॉ. सागर देशपांडे		३०
८. नाणेघाट आणि ब्राह्मी लिपीची ओळख - डॉ. यशवंत सुरोशे		४७
९. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी		५१
१०. शिक्षणवार्ता		५४

नियतकालिक - जडण-घडण

एप्रिल २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०३

अनुक्रम

१. लोकभाषा आणि लोकसंस्कृती डॉ. तारा भवाळकर ०५
२. 'ग्रंथलुब्ध' डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर के. द. वडजीकर ११
३. कार्यकर्ता अधिकारी अविनाश धर्माधिकारी १४
४. डॉ. स्वर्णलता भिशीकर एक राष्ट्रसमर्पित आध्यात्मिक शिक्षणचैतन्य ! विवेक गिरिधारी १८
५. लेखन आणि टीपण कौशल्य नरेंद्र भावे २३
६. आणि ग्रंथोपजीविये ! स्मिता देशपांडे ३१
७. भारताची सुवर्णकन्या पी. टी. उषा !! डॉ. मिलिंद ढमढेरे ३५
८. भक्ती शक्तीचा वारसा सासवड डॉ. सागर देशपांडे ३८
९. खाद्यजत्रेतून रुजले संस्कार डॉ. यशवंत सुरोशे ४२
१०. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी प्रतिनिधी ४६
११. प्रतिसाद ५२

नियतकालिक - जडण-घडण

मे २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०४

अनुक्रम

१. भारतीय ज्ञानपीठ पुरस्कार सन्मानित 'सत्त्व' आणि 'स्वत्व' जपणारे हिंदी साहित्यिक विनोद कुमार शुक्ल	डॉ. सुनीलकुमार लवटे ०५	
२. कशासाठी... मजेसाठी नको सुट्टी सजेसाठी! स्मिता देशपांडे - ०		९
३. प्रेरणा स्वयंसिद्ध होण्याची!	कांचनताई परुळेकर	१३
४. 'त्या फुलांच्या गंधकोषी सांग तू आहेस का?'	जयश्री जयशंकर दानवे	१८
५. शाळा नोंदीचं आणखी एक रजिस्टर हवं!	डॉ. यशवंत सुरोशे	३१
६. जत : दुष्काळी पण इतिहास समृद्ध !	डॉ. सागर देशपांडे	३३
७. प्रशासनात पदार्पण करताना	अविनाश धर्माधिकारी	३५
८. उजळणीसाठी.....	नरेंद्र भावे	३९
९. लिअंडर पेस किमयागार टेनिसपटू !!!	डॉ. मिलिंद ढमढेरे	४३
१०. डॉ. भास्कर कांबळे यांचा महत्त्वपूर्ण ग्रंथ 'अविनाशी बीज'	हर्ष अनिरुद्ध जोशी	४६
११. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी		४९

नियतकालिक - जडण-घडण

जून २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०५

अनुक्रम

१. मोठा हो आणि जयंत नारळीकर हो! - डॉ. रघुनाथ माशेलकर ०५
२. शालेय शिक्षण महाराष्ट्राची केवळ प्रयोगशाळा व्हायला नको. - डॉ. सागर देशपांडे ०७
३. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० धोरण चांगलं मात्र अंमलबजावणी विस्कळीत - डॉ. अनंत बा. मराठे १०
४. विद्यार्थ्यांच्या मूल्यमापनातील बदल...अजय महादेव काळे १३
५. एनईपीची अंमलबजावणी - नरेंद्र भावे १८
६. 'भारताला विश्वगुरू बनवू शकेल असे नवीन शैक्षणिक धोरण' - सौ. स्नेहा संदीप भागवत २२
७. मराठी विज्ञानकथा समृद्ध करणारे शास्त्रज्ञ-साहित्यिक डॉ. जयंत नारळीकर - स्मिता देशपांडे २४
८. हरगिला आर्मीच्या सेनापती - स्मिता देशपांडे २८
९. भारतीय ज्ञान परंपरा आणि नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण...ना. चंद्रकांतदादा पाटील ३०
१०. कार्यकर्ता अधिकारी - अविनाश धर्माधिकारी ३५
११. शाळा भेट उपक्रमाचा फार्स न व्हावा - डॉ. यशवंत सुरोशे ४०
१२. सलाम तिच्या जिद्दीला !! - डॉ. मिलिंद ढमढेरे ४३
१३. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी

नियतकालिक - जडण-घडण

जुलै २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०६

अनुक्रम

१. अवास्तव गोंधळात गोंधळ	- महेंद्र गणपुले	५
२. वाचनाचं बीज पेरलं पाहिजे -	विजय कुवळेकर	९
३. तापमानवाढ पर्यावरणीय आणीबाणी -	श्री. द. महाजन	१६
४. जावे त्यांच्या गावा (कऱ्हाड प्रीतीसंगम) -	डॉ. सागर देशपांडे	२०
५. आय.टी.आय.चं खासगीकरण होणार?	- स्मिता देशपांडे	२२
६. या शिक्षणाचं करायचं काय ?	- डॉ. श्याम जोशी	२४
७. केडर आणि अनेकविध अनुभव -	अविनाश धर्माधिकारी	३३
८. स्मरणशक्ती वाढवण्यासाठी -	नरेंद्र भावे	३७
९. अनमोलरत्ने (पंकज अडवाणी) -	डॉ. मिलिंद ढमढेरे	४०
१०. वाचन संस्कृती आणि प्रबोधन -	भारती सावंत	४३
११. प्रश्न सोडवणारी माणसं -	डॉ. यशवंत सुरोश	४५
१२. नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार विद्यार्थी व पालकांचे मूल्यमापन : एक नवीन दिशा - मंगेश जाधव		४७
१३. दैनंदिनी		५०

नियतकालिक - जडण-घडण

ऑगस्ट २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०७

अनुक्रम

काय, कधी, कसे, किती शिकवायचे? हेच खरे प्रश्न ?? - डॉ. विजय पांढरीपांडे	७
संस्कृत : मृतभाषा नव्हे, प्राचीन नित्यनूतन भाषा ! - स्मिता देशपांडे	९
लोकसंगीताची जादू - डॉ. सरोजिनी बाबर	१५
मराठी, माध्यम आणि महाराष्ट्र - प्रा. श्री. डी. महाजन	२१
कोकणची सांस्कृतिक राजधानी - डॉ. सागर देशपांडे	३०
सत्त्वशील आणि कडक अधिकारी - अविनाश धर्माधिकारी	३५
शिक्षण नीतीबोध - श्याम जोशी	३८
भारतीय बॅडमिंटनमधील 'प्रकाश' युग - डॉ. मिलिंद ढमढेरे	४१
निरीक्षण कौशल्य आणि वेळेचं व्यवस्थापन - नरेंद्र भावे	४४
नमन माझे त्या गुरुंना - डॉ. यशवंत सुरोशे	४८
साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी	५०

नियतकालिक - जडण-घडण

सप्टेंबर २०२५ वर्ष १९ वे अंक ०८

अनुक्रम

१. पालकत्व समजून घेताना....	डॉ. शिरीषा साठे	५
२. श्रीनिवास खळे	जयश्री दानवे	१२
३. दूरदृष्टी आणि समन्वयाच्या अभावामुळे दर्जेदार शिक्षणात अडथळे	डॉ. यशवंत सुरोशे	१७
४. विज्ञानमहर्षीचा प्रेरणादायी आलेख	डॉ. जी. डी. यादव	२३
५. काळाची आव्हाने स्वीकारणारे, समर्थ सामाजिक व्यक्तित्व श्री. व्ही. टी. पाटील	वि. स. खांडेकर	३१
६. मंत्रालय ॲटॅचमेंट आणि प्रत्यक्ष कार्यानुभव	अविनाश धर्माधिकारी	३४
७. झुंबडस्पर्धा	डॉ. श्याम जोशी	३८
८. नियोजन कौशल्य	नरेंद्र भावे	४४
९. जिम्नॉस्टिक्सची मुलखावेगळी खेळाडू :दीपा कर्माकर	डॉ. मिलिंद ढमढेरे	४८
१०. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी सप्टेंबर	५१	

नियतकालिक - जडण-घडण

ऑक्टोबर-नोव्हेंबर २०२५ दिवाळी अंक

वर्ष १९ वे अंक ०९-१०

अनुक्रम

१. भारतीय ज्ञानप्रणाली - भूमिका		११
२. भारतीय ज्ञानप्रणाली	अविनाश धर्माधिकारी	१३
३. प्राचीन भारतीय विकसित विज्ञान-तंत्रज्ञान विचार	डॉ. विजय भटकर	३६
४. भारतीय संस्कृतीचं व्यवच्छेदक लक्षण : मंदिरं आणि मूर्तिशास्त्र	डॉ. गो. बं. देगलूरकर	४०
५. प्राचीन भारतीय अर्थविचार	दीपक करंजीकर	४५
६. प्राचीन राजकीय विचारधारा आणि नीतिमत्ता	डॉ. आसावरी बापट	५९
७. बालकांचा खेळ नसे हा, लघुरूप असे हे संस्कृतीचे	डॉ. दीपाली पाटवदकर	६६
८. प्राचीन भारतीय शिक्षणपरंपरा	विनिता हिरेमठ	७४
९. भारत : जगातला पहिला ज्ञानाधिष्ठित समाज	अभिजीत जोग	८३
१०. प्राचीन भारतातील गणितातील विकास	प्रा. डॉ. रवींद्र कुलकर्णी	८९
११. भारतीय ज्ञानप्रणाली आणि बौद्धिक संपदा हक्काची		
यशस्वी लढाई	डॉ. रघुनाथ माशेलकर	९३
१२. भारतीय संविधान गौरव	मुख्यमंत्री ना. देवेंद्र फडणवीस	१०२
१३. नगाधिराज हिमालय	प्रा. श्री. द. महाजन	१२०
१४. विकसित भारताचे स्वप्न साकारण्याची पर्यायी रणनीती	विवेक सावंत	१३६
१५. अहिल्यामाता होळकर	सुमित्रा महाजन	१४६
१६. रात्रंदिन आम्हा युद्धाचा प्रसंग.....	स्मिता देशपांडे	१५८
१७. लयतत्त्वाचा स्वरशिल्पी	अपर्णा संत	१७०

१८. ए का की सम्राज्ञी सुरैया	विजय कुवळेकर	१७४
१९. रिवांच	शिवराज पिंपुडे	१८१
२०. आठवणीतील रहिमतपूर	डॉ. राजेंद्र शेंडे	१९४
२१. इतिहासाचार्य राजवाडे - प्रतिभेचं तांडव	डॉ. सागर देशपांडे	२०६
२२. संग्रहित ज्ञानाचं पुण्यक्षेत्र	विकास कपोले	२१२
२३. अरण्यऋषीच्या सहवासात	प्रा. सुहास बारटक्के २१७	
२४. आगळी वेगळी दिवाळी	डॉ. सुरेश सावंत २२२	
२५. जो को-पायलटवरी विसंबला	सुरेश वांदिले	२२८
२६. रघुचा समजूतदारपणा	एकनाथ आव्हाड	२३१

नियतकालिक - जडण-घडण

डिसेंबर २०२५ वर्ष १९ वे अंक ११

अनुक्रम

१. राष्ट्रभक्तीचा ऊर्जास्रोत 'वंदे मातरम्' -	मिलिंद प्रभाकर सबनीस	५
२. टी.ई.टी. शिक्षकांची (सत्त्व) परीक्षा -	स्मिता देशपांडे	११
३. शं करोति इति शंकरः।	'मृत्युंजय' कार शिवाजी सावंत	१६
४. .... आणि स्वतंत्र कारभार सांभाळायला निघालो ! -	अविनाश धर्माधिकारी	१९
५. पाल्यशिक्षण ते स्वयंअध्ययन -	डॉ. श्याम जोशी २२	
६. खासगी शिकवणीवर्गाची गरज का भासते? -	डॉ. यशवंत सुरोशे	३२
७. तरुणांनो नव्या बदलासाठी सतत तयार हवं! -	विजय पांढरीपांडे	३५
८. वेळेचं नियोजन आणि अभ्यासाचं टाईमटेबल -	नरेंद्र भावे	३७
९. ऑलिंपिक पदकावर अचूक ठोसा मारणारा विजेदर !!	- डॉ. मिलिंद ढमढेरे	४२
१०. साहित्यिकांची स्मरण दैनंदिनी	५०	

*****

नियतकालिक - शिक्षण संक्रमण
जानेवारी २०२५ वर्ष १३ वे अंक ०७
अनुक्रम

1. नवे पंख! नवे आकाश !	- प्रा. प्रवीण दवणे	५
2. परीक्षेला सामोरे जाताना भाग १	- अनिल गुंजाळ	९
3. क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले	- प्रा. डॉ. गणेश राऊत	१३
4. मानवी मेंदूच्या कार्यावर आधारित तंत्रज्ञान	- विवेक भालेराव	१८
5. बालकांचे हक्क व संरक्षण	- सत्यपाल लाडगावकर	२४
6. योद्धा सन्यासी	- दत्ता कोहिनकर (पाटील)	२९
7. भारतीयांचे मुकुटमणी : सुभाषचंद्र बोस	- डॉ. दिलीप गरुड	३२
8. मनाचिये गुंती	- नामदेव तळपे	४०
9. कर्णबधिरत्वाबद्दल जनजागृती	- वनिता लादे	४२
10. आदय पत्रकार : बाळशास्त्री जांभेकर	- अविनाश हळबे	४५

नियतकालिक - शिक्षण संक्रमण
फेब्रुवारी २०२५ वर्ष १३ वे अंक ०८
अनुक्रम

1. परीक्षेशी मैत्री शक्य आहे ! -	डॉ. श्रुती पानसे	०५
2. परीक्षेला सामोरे जाताना: भाग २ -	अनिल गुंजाळ	०९
3. संवेदनांचा शिक्षक -	प्रा.प्रवीण दवणे	१५
4. मराठी प्रमाणलेखनातील बारकावे -	सलील वाघमारे	१९
5. Need of Counselor in School: Part 2 -	Sarika Patil	२५
6. संतबोधातील वैविध्य -	अविनाश हळबे	२८
7. प्रार्थना : आत्मशुद्धि का साधन -	विकास शेटे	३५
8. शोध सूक्ष्म आर.एन.ए.चा ! -	विवेक भालेराव	३९
9. महाराष्ट्रीय ज्ञानकोशकार : श्रीधर व्यंकटेश केतकर -	प्रा. डॉ. गणेश राऊत	४६

नियतकालिक - शिक्षण संक्रमण
मार्च २०२५ वर्ष १३ वे अंक ०९
अनुक्रम

1. स्नेहसंमेलन : कलावंत घडवणारा उपक्रम - प्रा. प्रवीण दवणे ०५
2. राष्ट्रीय शिक्षण अभ्यासक्रम आराखडा आदिती ते प्रसार : - डॉ. नगिना माळी ०९
3. कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि जैवरासायनिक संशोधन - विवेक भालेराव १४
4. पर्यटन शिक्षणाचा स्रोत - सुवर्णा देशपांडे १९
5. आझाद हूँ आझाद रहूँगा ॥ - जगदीश बियाणी २२
6. विनोबांचा जीवन विचार - डॉ. गणेश राऊत २६
7. ओपन-डे आणि तक्रारी - प्रा. किरण लोपीस ३७
8. वृक्षमाता थिमक्का - अविनाश हळबे ३९
9. महिला आणि नेतृत्व एक नवा आयाम - अश्विनी दीक्षित ४३
10. निश्चयाचे बळ - नामदेव तळपे ४७

शिक्षण संक्रमण
एप्रिल २०२५ वर्ष १३ वे अंक १०
अनुक्रम

1. उत्तरपत्रिका तपासताना..!	- प्रा. प्रवीण दवणे ५	
2. सकारात्मक निकाल आणि आनंददायी करियर	- अनिल गुंजाळ	९
3. विनोबांची भूदान चळवळ	- डॉ. गणेश राऊत १३	
4. शिक्षणप्रेमी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	- अश्विनी दीक्षित	१९
5. उत्तम आरोग्याचे धनी व्हा !	- प्रा. सुनील अडसुळे २२	
6. कादंबिनी गांगुली	- डॉ. कविता जाधव २६	
7. Influences of Social Media on English Language	- Dr. Sujitkumar Tete ३२	
8. मुलांनो, स्वतःतल्या क्षमता ओळखा...	- प्रा. तात्यासाहेब काटकर ३४	
9. वाचाल तर वाचाल	- भागवत एम. ए. ३७	
10. लाभले आम्हांस भाग्य बोलतो मराठी...	- माधव डाके ४०	
11. स्त्रीमुक्ती आणि महर्षी कर्वे	- अविनाश ब. हळबे ४५	

शिक्षण संक्रमण
जुलै २०२५ वर्ष १४ वे अंक ०१
अनुक्रम

1. डॉ. जयंत नारळीकर... साध्या जगण्याची गोष्ट! - कल्याणी गाडगीळ ५
2. विद्यार्थी व अध्यापकाचा स्वागत ऋतू ! - प्रा. प्रवीण दवणे ९
3. उपयोजन गणिताचे ! - विवेक भालेराव १३
4. Personality Development Through Reading - तृप्ती राऊत १९
5. चर्चा प्रज्ञावंतांशी समृद्ध करणारा शिक्षण संवाद - उमेश घेवरीकर २२
6. मूल्यशिक्षण आणि सामाजिक बांधिलकी - प्रा. प्रशांत बुंदे २७
7. दहा दिवस दप्तरमुक्त शाळा - प्रा. नितीन मालाणी ३०
8. छात्र विकास के लिए चित्रकारिता - रेखा भदाणे ३३
9. ज्येष्ठ खगोलशास्त्र डॉ. जयंत नारळीकर - स्वाती देसाई ३६
10. संगीत जीवनाचा श्वास - डॉ. संदीपान जगदाळे ३९
11. कर्णबधिर पालकांचे सक्षमीकरण - दीपा वाघोदे ४२
12. दृष्यकला विश्वातील कारकीर्द - मल्लिकार्जुन सिंदगी ४६
13. सूक्ष्मजीव नसते तर... - अनिता नवाळे ४८

शिक्षण संक्रमण
ऑगस्ट २०२५ वर्ष १४ वे अंक ०२
अनुक्रम

वर्ग नावाच्या मैफलीतील कलावंत ! - प्रा. प्रवीण दवणे	०५
ऑगस्ट क्रांतिदिन आणि स्थानिक इतिहास	- गणेश राऊत १०
विनोबांचे आचार्यकुल - डॉ. दिलीप गरुड	१४
महाराष्ट्राचे लाडके व्यक्तिमत्त्व पु. ल. देशपांडे :	- अविनाश ब. हळबे १८
क्रांतिसिंह नाना पाटील	- संभाजी सदामते २३
Believe... Learn...Grow -	Trupti Raut २७
मुलांना गुणांच्या मृगजळात अडकवू नका...	- तात्यासाहेब काटकर ३०
जीवनातील प्रेरणास्रोत धडपड	- अश्विनी दीक्षित ३२
रात्रंदिन आम्हां युद्धाचा प्रसंग ।	- प्रा. नामदेव तळपे ३५
पर्यावरण : सध्याची स्थिती आणि आपली भूमिका	- चंद्रभान पाटील ३९
सामाजिक भान जागवणारे उपक्रम	- प्रकाश पाटील ४५
शालेय निवडणूक - उज्ज्वला ढमढेरे	४८

शिक्षण संक्रमण
सप्टेंबर २०२५ वर्ष १४ वे अंक ०३
अनुक्रम

1. शिक्षकांस अनावृत पत्र	-अनिल गुंजाळ	०५
2. पुस्तकांनी मला काय दिले?	-उत्तम तळवार	०८
3. अन्नं बहु कुर्वीत तद् व्रतम् *	-डॉदिलीप गरुड . १२	
4. ज्ञानतपस्वीचा जीवनप्रवास	-डॉसुभाष राठोड . १५	
5. परीक्षांचे वास्तव व पालकांच्या अपेक्षा *	-प्राप्रशांत बुंदे .	२३
6. असे घडते केव्हा केव्हा *	-डॉ .सुनील विभुते २५	
7. समाजमाध्यमे आणि विद्यार्थी	-किरण चव्हाण	२७
8. गुरुरूपी शिक्षकाची भूमिका *	-मेघा पाटील	३०
9. हवामानबदलाचे परिणाम *	-भूषण टेंभुर्णे	३३
10. अभिवादन व स्मरण एक नवोपक्रम	-सत्यपाल लाडगावकर	३६
11. मूल्यशिक्षणाचे महत्त्व *	- प्रिया टेंभुर्णे	४०
12. सर्वेक्षणाच्या निमित्ताने	-प्रारश्मी सूर्यवंशी . ४४	
13. का व कसे वाचावे *?	-उज्ज्वला पिंगळे	४७

शिक्षण संक्रमण
ऑक्टोबर २०२५ वर्ष १४ वे अंक ०४
अनुक्रम

1. शिक्षक आणि आचार्य * -प्राप्रवीण दवणे . ०५
2. *मुलांसाठी गोष्टी, वाचन व खेळ -डॉदिलीप गरुड . ०९
3. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज * -अविनाश बहळबे . १३
4. : रौप्य महोत्सव *'चंद्रा' दुर्बिणीचा ! -विवेक भालेराव १८
5. हरित ग्राहक दिन * -मेघा पाटील २३
6. वाचनसंस्कृती * -प्रासुभाष राठोड .डॉ . २६
7. मिसळ भाषा * -स्नेहलता दातार ३०
8. कृत्रिम बुद्धिमत्तेची उपयुक्तता * -राम पाटील ३३
9. आजच्या शिक्षकाची बदलती भूमिका * -सुलक्षणा भरगंडे ३६
10. *Positive Behaviour Support (PBS) -Dr. Sanjay Naidu ३९
- ! हा खेळ भावनांचा
11. भावना ते रसविचार असा)प्रवास (-जयश्री काटीकर ४१

शिक्षण संक्रमण
नोव्हेंबर २०२५ वर्ष १४ वे अंक ०५
अनुक्रम

1. कुणीच नसतं बँक बेंचर्स ! - प्राप्रवीण दवणे . ०५
2. गणित विषयासाठी उपयुक्त अध्यापनपद्धती - सुभाष नागरसे १०
3. पाठ्यपुस्तकांतून शिक्षण - डॉदिलीप गरुड . १४
4. पन्हाळा ते विशालगड अद्भुत प्रवास - संदीप तापकीर १८
5. सरदार पटेल आणि अखंड भारत - परिमल नळकांडे २१
6. कृत्रिम बुद्धिमत्तामानवी शिक्षकाची भूमिका : - रूपेश मांडवेकर २६
7. लोकसहभागातून मोफत वाचनालय - संजय सर्जेराव ३०
8. शरीर आणि आरोग्य - उर्मिला पवार ३४
9. IISF एक अविस्मरणीय अनुभव - शिल्पा भागवत ३६
10. विद्यार्थिविकास व 'पालक शिक्षक संवाद :'- - राजेंद्र शिवणगेकर ३८
11. उम्मीद - डॉ वैशाली जहागीरदार . ४०
12. मला आवडलेले व्यक्तिमत्त्व - अनिता नवाळे ४४
13. 'क्रिकेट' मधील नवा 'विजय' - संदीप रोकडे ४७

शिक्षण संक्रमण
डिसेंबर २०२५ वर्ष १४ वे अंक ०६
अनुक्रम

1. परीक्षालय *? नव्हे, उपक्रमालय !	-प्राप्रवीण दवणे . ०५
2. निदान त्रिगुणात्मक शिक्षण *	-प्रानागेश मोने . १०
3. *ई सिगारेटचे संकट शाळेच्या दारी-	-विकास राणे १६
4. मोबाईल *, ए आणि आपण .आय.	-किरण चव्हाण १९
5. रसायनशास्त्र व कृत्रिम बुद्धिमत्ता *	-प्रागायत्री श्रोत्रिय . २३
6. एक चिंता : मुलांमधील क्रोध व चिडचिडेपणा *	-माधव डाके २७
7. अभ्यासक्रमातीत बदलते प् *रवाह	-मेघा पाटील ३१
8. क्वांटम विश्वाचे तीन महारथी : अदृश्य ऊर्जेचे अधिपती *	-रमेश बंडगर ३५
9. राष्ट्रीय शिक्षा नीति में भारतीय भाषा एवं बोली भाषा का महत्त्व *	-डॉदिनानाथ पाटील . ३९
10. चाचणी परीक्षेचे महत्त्व *	-अनिल गुंजाळ ४३
11. *Technique of Writing	-तृप्ती राऊत ४७
12. एक आगळा उपक्रम :पुस्तकभेट *	-डॉसुचिता पाटेकर . ४९

शेतीप्रगती

जानेवारी २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) शेतकऱ्यांच्या प्रयोगशीलतेला हवा सलाम !! - रावसाहेब पुजारी कोल्हापूर
- 2) शाश्वत आणि कमी खर्चाच्या तंत्रज्ञानासाठी आयुष्य खर्ची - प्रताप चिपळूणकर, कोल्हापूर
- 3) विलायती भाजीपाल्याची शेतीच आयुष्याच्या प्रगतीचा मुख्य मार्ग - सुनील धनपाल पाटील, कोल्हापूर
- 4) डिजिटल गो संगोपन आणि मिलिकिंग पार्लर – आकाश मोटके –पाटील,कोल्हापूर
- 5) बीज संकलन संवर्धन करणाऱ्या बीजमाता हो. भारती नागेश स्वामी,सातारा
- 6) दहा एकरावर निर्यातक्षम डाळिंब – शरद गुलाबराव पाटील,सांगली
- 7) सलग 30 वर्षे शेवग्याच्या शेतीचे प्रयोग - साबर्योडा सिटगोंडा पाटील,कोलापूर
- 8) एकरी शंभर टन ऊस उत्पादनाचे यश - अशोक आप्पासो चौगुले,कोलापूर
- 9) वकील ते बांबू मॅन एक रोचक प्रवास - अरविंद गणपतराव कल्याणकर,कोलापूर
- 10) फळपिकांची कालावधीत भरघोस उत्पन्न - संग्रामसिंह विश्वासराव देसाई,कोलापूर
- 11) खिलार गाईच्या डोहाळे आणि बारशे – अजित शिवाजी शिरगावकर,कोलापूर
- 12) महिला द्योजक घडविणारा अवलिया - डॉ. शुभाष पाटील,इचलकरंजी
- 13) कृषी पर्यटन, सेंद्रिय शेतीचा कोकण पॅटर्न – डॉ.शैलेश शिंदे-देसाई,रत्नागिरी
- 14) पुस्तक परिचय
- 15) पुरस्कार विजेत्यांचा परिचय

शेतीप्रगती

फेब्रुवारी २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) शेतकऱ्यांच्या पाठीवर हात ठेवून लढ म्हणण्याची गरज : देशमुख रावसाहेब पुजारी, कोल्हापूर
- 2) हवामान बदलामुळे 'हिरवा दुष्काळ' चे जगभर सावट गडद - प्रा. डॉ. वसंतराव जुगळे, सांगली
- 3) जुने ते सोने व नवे ते हवे - प्रताप चिपळूणकर, कोल्हापूर
- 4) मातीशी नाळ जोडणारा संडे फार्मर संजय ठिगळे
- 5) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे आदर्श जैवविविधता संवर्धन धोरण - डॉ. मधुकर विठोबा जाधव, हलकर्णी
- 6) वाळवी आणि हुमनीचे नियंत्रण - विवेक पाटील, सांगली
- 7) गरिबांचे अंजीर उंबर! - डॉ. व्ही. एन. शिंदे, कोल्हापूर

शेतीप्रगती

मार्च २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) जी.एम.ओ. पिके आणि बियाणे बाजार – 2025 - प्रा. डॉ. वसंतराव जुगळे, सांगली
- 2) शेतीतल्या पर्यावरणीय समस्या - रावसाहेब पुजारी, कोल्हापूर
- 3) तृणधान्ये आणि डाळी खाण्याचे घटते प्रमाण - श्री. आनंद श्री. केतकर, जयसिंगपूर
- 4) एवढे सगळे अनर्थ एका जमीन - सतीश देशमुख, पुणे
- 5) अधिग्रहण कायद्याने झाले...
- 6) शेतीमध्ये सूक्ष्मजीवांचे आभाळाएवढे मोठे काम - प्रताप चिपळूणकर, कोल्हापूर
- 7) शिवाजी विद्यापीठामध्ये होतोय मोत्यांची शेतीचा यशस्वी प्रयोग - आलोक जत्राटकर, कोल्हापूर
- 8) कहाणी 42 किलो वजनी केळीच्या घडाची - विवेक पाटील, सांगली
- 9) बियाणांची गुणवत्ता वाढविणारे कोल्ड प्लाझ्मा तंत्रज्ञान - अमृता शेलार, पुणे

शेतीप्रगती

एप्रिल २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) कृत्रिम बुद्धिमतेद्वारे भरघोस ऊस उत्पादन - श्री. अजित चौगुले, पुणे
- 2) सांगोला (जि. सोलापूर) येथे होत असलेल्या महाराष्ट्र सिंचन सहयोग परिषदेच्या 21 व्या परिषदेच्या निमित्ताने परिषदेचे अध्यक्ष, पर्यावरण तज्ज्ञ, प्रशाक, शेतकरी, सेवाभावी संस्थांचे प्रतिनिधी आणि कृषी शास्त्रज्ञांच्या भूमिका मांडणारा विशेषांक अधिवेशनानिमित्त...
- 3) पाटबंधारे आणि शेतकरी हितासाठी महाराष्ट्र सिंचन सहयोगचे कार्य - डॉ. दि. मा. मोरे, पुणे .१४
- 4) शाश्वत भूजलासाठी... - डॉ. व्ही. एन. शिंदे, कोल्हापूर.. १६
- 5) चला करू या वर्षा जलसंचयन - मुकुंदराव पाटील, मुंबई .१९
- 6) शेतकऱ्यांसाठी महाराष्ट्र सिंचन सहयो - प्रताप चिपळूणकर, कोल्हापूर .२२
- 7) अमर्यादित पाणी तुम्बाइचे पिकावरील घातक परिणाम - डॉ.बी.पी.पाटील,कोल्हापूर...२४
- 8) नेहमीचे सदरे शेतीच्या समस्या,कृषी तंत्रज्ञान,बांधावरची झाडे व कृषी पुस्तके

शेतीप्रगती

मे २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) प्रभाव एल निनोचा आणि एल निनाचाही – प्रा.डॉ.वसंतराव जुरळे,सांगली
- 2) कोसळधाराचा आशादायी105 टक्के अंदाज – रावसाहेब पुजारी,कोल्हापूर
- 3) जादा पासाला सामोरे जाताना – श्री.आनंद श्री.केतकर,जयसिंगपूर
- 4) खरीप हंगामाची तयारी, जमिनीची पूर्वमशागत – प्रताप चिपूणळकर,कोल्हापूर
- 5) महाराष्ट्र सिंचन सहयोगच्या सांगोला परिषदेचे फलित – डॉ.दि.मा.मोरे,पुणे
- 6) अवर्षण, उन्हाळी हंगाम आणि पिकांना पाण्याचा ताण – डॉ.बी.पी.पाटील,कोल्हापूर
- 7) एकात्मिक दुग्धव्यवसाय ग्रामविकासाचा पाया – डॉ.शांताराम गायकवाड,फलटण
- 8) याशिवाय नेहमीची सदरे - भावणारी झाडे, नवी पुस्तके, बिझनेस महाराजे

शेतीप्रगती

जून २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) बंपर खरीपाची शेतकऱ्यांना आशा
- 2) रोपवाटिका, नर्सरी बहल्या
- 3) कृषि निविष्ठा खरेदी करताना काय काळजी घ्याल
- 4) बदलत्या हवामनाचे शेतीला फटके
- 5) पेरणीपूर्व मशागती- काही प्रश्न - काही भूमिका - रावसाहेब पुजारी, कोल्हापूर..... ८
- 6) विशेष मुलाखत
- 7) जैव इंधन भारताच्या विकासाचं नवं भवितव्य -नंद अवधानी, पुणे..... १६
- 8) शेतीमालाचे दर आणि शेतकऱ्यांच्या अपेक्षा - -प्रताप चिपळूणकर, कोल्हापूर..... २०
- 9) भाताच्या पुढील पिढीच्या जाती - आनंद केतकर, जयसिंगपूर २२
- 10) ऊस पिकावरील चाबुक काणी स्वरूप, समस्या आणि त्यावरील उपचार
  - a. -डॉ. बी. पी. पाटील,
कोल्हापूर..... २५
- 11) शाश्वत शेती, बहुगुणी शेती - -डॉ. गुरुनाथ थोन्टे, लातूर..... २८
- 12) वंशवृद्धी एकात्मिक दुग्धव्यक्यातून ग्रामविकास -डॉ. शांताराम गायकवाड, फलटण..... ३०
- 13) भावणारी झाडं रुबाबदार कथाई - डॉ. व्ही. एन. शिंदे, कोल्हापूर..... ३२

शेतीप्रगती

जुलै २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) माझी नर्सरी माझी रोपवाटिका - रावसाहेब पुजारी,कोल्हापूर ..... 8 ते 37
  - 2) सन 2025 मधील पावसाळा - प्रताप चिपळूणकर कोल्हापूर.....38
  - 3) भावणारी झाडे लेखमाला तिरफळ ! - डॉ. व्ही.एन. शिंदे कोल्हापूर.....40
  - 4) नवी पुस्तके.
- प्रा. सुभाष दगडे पुणे.....42

शेतीप्रगती

ऑगस्ट २०२५

अनुक्रमणिका

1) साखर उद्योग नियंत्रणमुक्तीकरणाचे नवे क्षितिज - डॉ. वसंतराव जुगळे, सांगली.....	८
2) साखर उद्योगामधील कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञान - बी.वी. ठोंबरे, रांजणी- उस्मानाबाद.....	१२
3) तज्ज्ञांच्या दृष्टिकोनातून ऊस शेती	
4) ऊस उत्पादनातील नव्या समस्या - डॉ. सुधीर भोंगळे, मुंबई.....	१६
5) ऊस शेती एक नवा विचार - प्राचार्य डॉ. राजेंद्र कुंभार, जयसिंगपूर.....	१८
6) ऊस शेतीसाठी उत्तम बेणे मळा निर्मिती - डॉ. बी. पी. पाटील, कसबा बावडा.....	२०
7) ऊस शेतीतील एआय वापर क्रांतीकारक पाऊल - संजीव माने, आष्टा.....	२२
8) हेक्टरी 125 टन ऊस उत्पादन अभियान - नामदेव परीट, कोल्हापूर.....	२४
9) कृषी विद्यापीठ शिफारशीत उसाचे नवीन वाण - अनामिक.....	२६
10) पूर परिस्थितीत उस पिकाचे नियोजन - डॉ. अशोककुमार पिसाळ, कोल्हापूर.....	२८
11) ऊस पिकासाठी सिलीकॉनचा वापर करताना - डॉ. शिवाजीराव थोरात, पुणे.....	30
12) साखर कारखानदारांच्या भूमिका	
13) दत्त पॅटर्नची शेतकरी हिताची पंचसुत्री - गणपतराव पाटील, शिरोळ	३२
14) शेतकऱ्यांसाठी जवाहरच्या विविध योजना - प्रकाशअण्णा आवडे, हुपरी.....	३५
15) शेतकरी हितासह परिसर विकास महत्वाचा - माधवराव घाटगे, टाकळीवाडी,.....	३८
16) एकरी 22 ते 168 टन ऊस उत्पादनाचा प्रवास - कृषिरत्न संजीव माने, आष्टा.....	४०
17) ऊस शेतीतील अडचणी आणि त्यावरील मात - प्रताप रघुनाथ चिपळूणकर, नागदेववाडी.....	४२
18) सलग 18 वर्षे बेणे विविध वाण मळ्यावर काम- सुमतीनाथ शेटी, अब्दुललाट.....	४४
19) देशाभरातील 27 वाणांचे एकत्रित संकलन - राहुल भोकरे, कसेब डिग्रज.....	४६
20) ऊस शेतीतील अनोख्या प्रयोगाने विक्रम - अमोल आ. लकेकर, दुधारी.....	४८
21) माझे ऊस शेतीतील प्रयोग - काल आणि आज - सुरेश कबाडे, कारंदवाडी.....	५०
22) ऊस मळ्यातच तयार करा ऊसाची नर्सरी - पंकज चव्हाण, बेलवडे.....	५२
23) इतर नियमित सदरे	
24) नारळावरील गेंड्या किडीची समस्या.....	५४
25) शाश्वत शेतीचा समृद्ध वारसा.....	५६

26) कातरबोणं कादंबरी प्रकाशनाचा वृतांत.....	५८
27) बांधावरची झाड – औषधी भोकर.....	६०
28) नवी पुस्तके – पुस्तक परिचय.....	६२

शेतीप्रगती

नोव्हेंबर २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) अडथळ्यांची शर्यत पार करीत हंगामाचे चक्र सुरू रावसाहेब पुजारी, कोल्हापूर
- 2) कर्नाटकात ऊस दर आंदोलनाची धग कायम - अशोक परीट, निपाणी
- 3) साखर उद्योगाच्या वाढत्या वाणांचे विदारक चित्र – दयानंद लिपारे, इचलकरंजी.
- 4) 2025 चा पावसाळा : बिघडलेले निसर्गचक्र – प्रताप रघुनाथ चिपळूणकर, कोल्हापूर
- 5) शेती गतिमान करा – आनंद श्री.केतकर, जयसिंगपूर
- 6) डॉ.दत्तात्रय वने : शेतकरी, निसर्गाशी मेळ साधणारा अवलिया - विकास पांढरे, मुंबई
- 7) शाश्वत शेतीसाठी लिबिंगचा सिद्धांत - मा. डॉ. आकाश म्हेत्रे, सांगली
- 8) भ्रष्ट व्यवस्थेमुळे शेतकरी कडेलोटाच्या टोकावर - प्रा. डॉ. राजन गवस, गारगोटी
- 9) भावांनो, आता खेड्यांकडे चला- सौ. भारती सावंत, नवी मुंबई
- 10) भावणारी झाडे : अंजन - डॉ. व्ही. एन. शिंदे, कोल्हापूर.
- 11) याशिवाय संपादकीय, विशेष नोंद, नवी पुस्तके आदि वाचनीय सदरे

शेतीप्रगती

डिसेंबर २०२५

अं-त-रं-ग

- 1) अतिवृष्टीत वाहून गेले डब्लल इंजिन सरकार...! - वसंतराव भोसले, कोल्हापूर
- 2) शक्तीपीठ महामार्गातील वादाची नवी वाटा वळणे - दयानंद लिपारे, इचलकरंजी
- 3) मातीचे आरोग्य पुनर्संचयित करण्यासाठी - प्रा. डॉ. वसंतराव जुगळे, सांगली
- 4) आपल्या पिकाला समतोल आहार घा - प्रताप रघुनाथ चिपळूणकर, कोल्हापूर.
- 5) वेलदोड्याच्या प्रत्येक पाना-फुलावर का लक्ष ठेवावं लागतं? - आनंद श्री. केतकर, जयसिंगपूर
- 6) जगात भारताचा रुपया कमकुवत का? - रावसाहेब पुजारी, कोल्हापूर
- 7) बळीराजा सुखी भव - सी. भारती सावंत, नवी मुंबई
- 8) कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञान कोणाच्या हिताचे ? - डॉ गुरुनाथ थोन्टे, लातूर
- 9) भावणारी झाडे : काजरा ! - डॉ. व्ही. एन. शिंदे, कोल्हापूर
श्रद्धांजली...
- 10) पन्नालाल सुराणा नावाचे विद्यापीठ - सुभाष थुमे, गडहिंग्लज
- 11) याशिवाय संपादकीय, विशेष नोंद आदि वाचनीय सदरे

साप्ताहिक साधना

१ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ७७ वे अंक २५

अनुक्रम

1. वाल्मीकच्या पापात वाटेकरी कोण ? – संपादकीय 4
2. आंबेडकरांनी दिलेला धोक्याचा इशारा - रामचंद्र गुहा 7
3. गांधीसंबंधी काही विचारविमर्श - जॉर्ज ऑरवेल 10
4. मोहन हिराबाई हिरालाल : सह-योगी मित्र - मिलिंद बोकील 16
5. दिलीप माजगावकर : सर्जनशील गोतावळ्याचे धनी - प्रशांत दीक्षित 22
6. युद्धाचा फायदा कोणाला ? - समीना दलवाई 28
7. वनसंवर्धन आणि स्त्रिया - वर्षा गजेंद्रगडकर 32
8. सत्तरच्या दशकातील अस्वस्थ तरुणाईचा प्रतिनिधी - अनिल जायभाये 36
9. एका कादंबरीची शताब्दी - चंद्रकांत भोंजाळ 41
10. 57 वर्षांच्या मैत्रीतून साकारलेला गुलकंद - डॉ. अनिल जोशी 44

साप्ताहिक साधना

८ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ७७ वे अंक २६

अनुक्रम

1. इसापच्या कथा लहानांसाठी आहेत की मोठ्यांसाठी ? - नरहर कुरुंदकर 4
2. बीजिंगमधला ऋतूचा सोहळा - सानिया कर्णिक 7
(बीजिंग येथील विद्यापीठात चिनी भाषेचे पदव्युत्तर शिक्षण घेत असलेल्या या युवतीने, 'बीजिंगचे दिवस' या विषयावर साधनासाठी लिहिलेला हा चौथा लेख.)
3. विजय गोखलेलिखित चीनविषयक चार पुस्तके - अभय दातार 13
(चीनमधील भारताचे माजी राजदूत विजय गोखले यांनी चीनच्या संदर्भात चार इंग्रजी पुस्तके मागील पाच वर्षांत लिहिली आहेत. त्यांच्यावर दृष्टिक्षेप टाकणारा राज्यशास्त्राच्या अभ्यासकाने लिहिलेला लेख.)
4. साधना बालकुमार व युवा दिवाळी अंक वाचकांचा फीडबॅक सव्हे : 2024 - विनोद शिरसाठ 19
(बालकुमार दिवाळी अंक व युवा दिवाळी अंक हे साधना साप्ताहिकाचे गेल्या दीड दशकातील महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे. या दोन्ही अंकांच्या संदर्भात वाचकांचा फीडबॅक सव्हे डिसेंबर 2024 मध्ये घेण्यात आला होता, त्याचा हा रिपोर्ट.)
5. मुंबई व पुणे येथील अंध विद्यार्थ्यांचे महाविद्यालयीन शिक्षण - प्रतिक राऊत 35
(मुंबई व पुणे येथील अंध विद्यार्थ्यांचे महाविद्यालयीन शिक्षण' या विषयावर एप्रिल ते सप्टेंबर 2024 या काळात अभ्यास-संशोधन करून केलेले हे लेखन आहे. प्रतिकला अनिल अवचट अभ्यासवृत्ती देण्यात आली होती, त्यातून आकाराला आलेला हा लेख.)

साप्ताहिक साधना

१५ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ७७ वे अंक २७

अनुक्रम

1. भारताचे नवे (1952-53) अंदाजपत्रक - सदानंद वर्दे 5
2. एका महान पण संकटग्रस्त शहराचा उत्कृष्ट इतिहास - रामचंद्र गुहा 9
3. बर्लिनची भिंत, साम्यवाद आणि भांडवलशाही - समीना दलवाई 12
4. न्या. रानडे यांचे तीन ग्रंथ कोणते काम करतील ? - सुहास पळशीकर 16
5. संविधान जागर पुस्तक मालिका कशासाठी ? - लक्ष्मीकांत देशमुख 20
6. आचार्यांचे अंतरंग समजून घेण्यासाठी उपयुक्त - तारा भवाळकर 25
7. जेफ्री हिंटन : सत्तराव्या वर्षी रातोरात स्टार - भूषण निगळे 31
8. शेवटचा दिस गोड व्हावा - डॉ. प्रसन्न दाभोळकर 36
9. मोहरम : मराठवाडी बोलीच्या ताकदीवर गाव उभे करणारी कथा - प्रा. फ. म. शहाजिंदे 40

साप्ताहिक साधना

२२ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ७७ वे अंक २८

अनुक्रम

1. केजरीवाल हारे नहीं, हराया गया ? – संपादकीय 5
2. 'ग्लोबल व्हिलेज'मध्ये राहत असल्याचा फील येतो 9
सानिया कर्णिक । संवादक : गौरी देशपांडे (युवक दिनानिमित्त 'दोन युवतींचा संवाद' या कार्यक्रमात घेतलेली मुलाखत)
3. 'अॅक्टर न दिसता, कॅरेक्टर दिसावं' असं मला वाटतं 19
- गौरी देशपांडे । संवादक : सानिया कर्णिक (युवक दिनानिमित्त 'दोन युवतींचा संवाद' या कार्यक्रमात घेतलेली मुलाखत)
4. मी लोकपरंपरेत जगलेली बाई आहे - तारा भवाळकर । संवादक : सुनीलकुमार लवटे 27
(अ.भा.म.सा. संमेलनाच्या अध्यक्षाची मुलाखत)
5. मी कुठल्याही सिस्टीममध्ये बसणारी साहित्यिक नाही 35
- तारा भवाळकर । संवादक : सुनीलकुमार लवटे (अ.भा.म.सा. संमेलनाच्या अध्यक्षाची मुलाखत)

साप्ताहिक साधना

१५ मार्च २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ३१

अनुक्रम

1. दोन अंक : चार लेख आणि चार मुलाखती – संपादकीय 6
2. यांगत्से नदीच्या पलीकडे : नानचिंग, सुचौ - सानिया कर्णिक 7
3. आता रशियन राष्ट्रवाद प्रखर झालेला आहे ! - संजय देशपांडे 15
(संवादक : अतुल देऊळगावकर)
4. नागरीकरण आणि शहरीकरण - सुलक्षणा महाजन 25
(संवादक : अभय टिळक)
5. महाराष्ट्रातील बालविवाह : जमिनी हक्कित काय आहे ? - हेरंब कुलकर्णी 35

साप्ताहिक साधना

२९ मार्च २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ३३

अनुक्रम

1. तीन लेख आणि तीन मुलाखती – संपादकीय 4
2. भारताविषयीच्या दोन परस्परविरोधी कल्पना - रामचंद्र गुहा 5
3. आम्ही समाजाचे कृतज्ञ आहोत - सुनीलकुमार लवटे 9
4. विद्यमान शासनाचे आर्थिक धोरण आपणास कोठे नेत आहे ? - प्रमोद बापट 16
5. विकसित भारत व संघराज्य व्यवस्था - संतोष दास्ताने 21
6. व्हायोलिन हे व्हर्सटाइल (मनमिळाऊ) वाद्य आहे ! - अनुप कुलथे 29
7. मी अनुभवलेला सोव्हिएत रशिया - संजय देशपांडे 37

साप्ताहिक साधना

५ एप्रिल २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ३४

अनुक्रम

1. कुणाल कामरावर हल्ला करण्याचे खरे कारण ? – संपादकीय 6
2. आस्तिकता आणि सकारात्मकतेचा समन्वयी साहित्यिक - सुनीलकुमार लवटे 9
3. 'राम बापट' नावाचा मुक्तछंद - रेखा इनामदार-साने 12
4. डॉक्टर होण्यापूर्वीचा शशिकांत - अतुल देऊळगावकर 18
5. शहरांच्या विस्तारातील समस्या व त्यावरील उपाययोजना - विद्याधर देशपांडे 24
6. माझ्या बायांची पहिली मीटिंग - वनश्री बनकर 30
7. आडनिड्या वयाच्या बालविश्वाचे वस्तुनिष्ठ विश्लेषण - केशव साठ्ये 35
8. साहित्यविश्वात कंपनी निर्माण करू शकणारी कादंबरी - दिलीप लाठी 38
9. प्रतिसाद - बाळकृष्ण शिंदे, संजय लडगे, श्रीनिवास कलंत्री, 41
डॉ. संजय रत्नपारखी, Nilakantha Rath

साप्ताहिक साधना

३ मे २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ३८

अनुक्रम

1. निधर्मी आले तिसऱ्या क्रमांकावर – संपादकीय 4
2. मेरा नकाब कहाँ है! - वनश्री वनकर 7
3. निधर्मी होण्याच्या दिशेने घेऊन जाणारे पुस्तक - विनोद शिरसाठ 10
4. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर : राजकारणातील विचारवंत - अशोक गोपाळ 14
5. नवे दिग्दर्शक, नव्या जाणिवा - डॉ. जब्बार पटेल 20
6. व्यवसाय करणं हे ट्रेडमिलवरच्या व्यायामासारखं आहे ! - दीपक गद्रे (संवादक : भानू काळे) 28
7. ओसामा बिन लादेन, अल कायदा आणि दहशतवादाचे बदलते स्वरूप - राजन हर्षे 36

साप्ताहिक साधना

२४ मे २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ४१

अनुक्रम

1. साप तर मारायचाय, पण काठी तुटायची भीती ! संपादकीय 4
2. आता तरी भारताने खडबडून जागे व्हावे - रामचंद्र गुहा 7
3. भारताच्या लष्करी व राजकीय धोरणांत मोठा बदल ? - दिवाकर देशपांडे 10
4. मोदींनी राजधर्माचे पालन करण्याची संधी गमावली - अरुण शौरी 14
5. राष्ट्राचे खरे सामर्थ्य कशात आहे ? - यशवंतराव चव्हाण 21
6. पॅरिस - समीना दलवाई 26
7. वाह ! ताज ! - दत्ता दामोदर नायक 30
8. फॉर्म नंबर 17 - वनश्री वनकर 34
9. त्या चिमुकल्या बालिका 'आई' - हिनाकौसर खान 38
10. 'इज्जिहाद' - आश्वासक संवाद ! - प्रमोद मुजुमदार 42
11. जातींची समस्या नेहरूंनाही पुरेशी कळली नाही, परिणाम... - नीळकंठ रथ 45

साप्ताहिक साधना

७ जून २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ४३

अनुक्रम

1. परीक्षण लेख स्पर्धा कशी झाली ? – संपादकीय 4
2. अमेरिकी विद्यापीठांचं माझ्यावरचं ऋण - रामचंद्र गुहा 7
3. डॉ. जयंत नारळीकर : मानवतावादी वैज्ञानिक - दीपक घारे 11
4. मराठी विज्ञानकथांच्या सुवर्णयुगाचा कर्ता - स्मिता पोतनीस 15
5. विज्ञानविश्वाचे द्रष्टे प्रेषित डॉ. जयंत नारळीकर - असीम अमोल चाफळकर 19
6. सरपंचीण बाई - वनश्री वनकर 23
7. विशेष विभाग - (साधना साप्ताहिकाने आयोजित केलेल्या 'परिचय नव्हे, परीक्षण' 27
या स्पर्धेतून निवडलेले लेखन.)
8. उत्तम पाच लेख - जयदीप कर्णिक, जावेद शाह, भागवत शिंदे, सिद्धार्थ नाईक, भूषण निगळे 28
9. चांगले पाच लेख - सरिता फडके, सीमा शेलार, सूरज महाजन, उमेश घेवरीकर, अनिता भालेकर 38
चिकित्सक टीकात्मक प्रतिक्रिया - बाबुराव मुदगल, रवींद्र कुलकर्णी, प्रकाश वामने, 43
विश्वास वसेकर, मेधा रानडे, प्रमोद बापट, नचिकेत वडाळकर, सुयोग बेंद्रे, गौरव गाटे,
शंकर विभुते, किरण डोंगरदिवे
10. एका शब्दाचे व्याकरणीय स्पष्टीकरण - आरती सुमित 46

साप्ताहिक साधना

१२ जुलै २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ४८

अनुक्रम

1. एक मुलाखत आणि तीन लेख – संपादकीय 6
2. आमोद सुनासी आले - अनिल गोरे 7
(कॉनराड लॉरेन्झ या नोबेल विजेत्या संशोधकाने दाखविले की, बदकाची पिल्ले अंड्यातून बाहेर आल्यावर समोर दिसलेल्या जिवाला आपली आई मानतात. ती बदक नसली तरी.)
3. चितमपल्ली वाचता वाचता - इंद्रजित भालेराव 13
(चितमपल्ली यांचं सगळ्यात महत्त्वाचं पुस्तक 'चकवाचांदण' हे मौज प्रकाशनानं काढलं असलं, तरी त्यांचं सुरुवातीचं महत्त्वाचं उत्कट लेखन काही 'मौज', 'सत्यकथे'त आलेलं नाही.)
4. कुसुमाग्रजांच्या काव्यातील हिंसा आणि परात्मवाद : एक व्यापक चिंतन - राजन हर्षे 23
(कुसुमाग्रज वाचताना मी हिंसा आणि परात्मवाद या दोन वास्तवतांचा कसा अनुभवत घेत गेलो याचे वर्णन, कुसुमाग्रजांच्या सुप्रसिद्ध 'विशाखा' या काव्यसंग्रहातील काही कवितांना मध्यवर्ती स्थान देऊन अधिक व्यापक स्तरावर करित आहे.)
5. 'एआय'मुळे बदलत असलेली 'आयटी' - चिन्मय गवाणकर 33
(आपण इंजिनिअरिंग म्हटलं की आयटी आणि कोडिंग याच्या पलीकडे जातच नाही. या बाकीच्या क्षेत्रांत विनोद खोसला, एलन मस्क, पीटर डायमंडीससारखे जगातले मोठे भांडवलशहा कोट्यवधींची गुंतवणूक करत आहेत.)

साप्ताहिक साधना

२६ जुलै २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ५०

अनुक्रम

1. जनसुरक्षा कायदा असंविधानिक ठरणार ? – संपादकीय 4
2. जनसुरक्षा कायदा: एका भयपटाची पटकथा ? - प्रतापसिंह साळुके 7
3. राजकीय नेतृत्वाची एक पिढी गारद झाली - सुनील पाटील 12
4. लपलेले शिलालेख - अनिल गोरे 18
5. पशुवैद्यकीय व्यवसायातील विदारक आठवणी - डॉ. राम नेने 23
6. 'आत्मकथा' मधून दिसणारे मधु लिमये - अमरेंद्र धनेश्वर 28
7. स्त्रियांची शाश्वत शेती - वर्षा गजेंद्रगडकर 33
8. आधुनिक चीनच्या एका शिल्पकाराची जीवनकथा - अभय दातार 37
9. गुरुपौर्णिमा - रामदास भटकळ 41
10. प्रतिसाद - संतोष दास्ताने, किशोर काकडे 44

साप्ताहिक साधना

२ ऑगस्ट २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ५१

अनुक्रम

1. ना घर का, ना घाट का – संपादकीय 6
2. काश्मिरीना न्याय कधी मिळणार ? - रामचंद्र गुहा 7
3. जम्मू-काश्मीरला पूर्ण राज्याचा दर्जा तत्काळ द्या ! - गोपाल पिलै 11
4. 15 ऑगस्टचा जिक्र - अंबरीश मिश्र 17
5. आताच्या राष्ट्रवादापुढचे खरे आव्हान - सुहास पळशीकर 22
6. युक्रेनची व्हिक्टोरिया अमेलिना - संजीवनी खेर 27
7. स्वामीजींच्या पुस्तकाला नवी प्रस्तावना - न. गो. राजूरकर 31
8. तर्कतीर्थावरील चर्चासत्रात केलेले भाषण - विनोद शिरसाठ 37
9. प्रतिसाद - वनश्री वनकर, अॅड. लखनसिंह कटरे, प्रा. नरेश आंबिलकर, 42
योगेश भोसे, ल. म. कडू

साप्ताहिक साधना

९ ऑगस्ट २०२५ वर्ष ७७ वे अंक ५२

अनुक्रम

1. नव्या 'श्यामची आई'लाही राष्ट्रीय पुरस्कार - संपादकीय 4

2. प्रवाहासाठी प्रवाहाविरुद्ध - विनोद शिरसाठ 5

(2013 ते 23 या दहा वर्षांत साधना साप्ताहिकात चारशे संपादकीय लेख प्रसिद्ध झाले, त्यातील निवडक 100 संपादकीय लेखांचे पुस्तक येत्या 20 ऑगस्टला प्रकाशित होत आहे. त्या पुस्तकाला लिहिलेली प्रस्तावना.)

3. राग, ताल, बंदिश हीच आपली ताकद - सृजन देशपांडे 13

(वडील सत्यशील देशपांडे यांच्याकडून शास्त्रीय संगीताचा वारसा मिळालेला, कुमार गंधर्व यांच्यावर अभ्यास-संशोधन करित असलेला आणि अमेरिकेत शास्त्रीय संगीताचे अध्यापन करित असलेल्या युवा संगीतकाराची मुलाखत.)

4. विजयानंद आख्यान अनिल गोरे 23

(बिजू पटनायक यांनी विमानाचे पायलट असताना, 'चले जाव' चळवळीत भाग घेतला होता. त्याच काळात त्यांना इंडोनेशिया, रशिया, चीन, म्यानमार येथे कठीण मोहिमा पार पाडाव्या लागल्या, त्याची हकिगत आणि त्यासोबत प्रेमकहाणी.)

5. जयंत नारळीकर यांची वैज्ञानिक कामगिरी आणि आयुका - नरेश दधीच 35

(खगोलशास्त्रज्ञ जयंत नारळीकर यांची भारतभर ओळख झाली ती फ्रेड हॉयल यांच्यासोबत मांडलेल्या सिद्धान्तामुळे. तो सिद्धान्त काय होता, त्याचे पुढे काय झाले हे सांगत नारळीकरांचे संशोधनाच्या क्षेत्रातील योगदान अधोरेखित करणारा लेख.)

साप्ताहिक साधना

२३ ऑगस्ट २०२५ वर्ष ७८ वे अंक २

अनुक्रम

1. 'भूमिका' अंकाची पार्श्वभूमी – संपादकीय 4
2. धाडसाचा कबुलीजबाब - क्षितिज पटवर्धन 7
3. अस्वस्थ वर्तमानाचे खोदकाम... - चंद्रकांत कुलकर्णी 15
4. बदलणारं पात्र फक्त विवेकचं आहे - सचिन खेडेकर 23
5. मी नाही... या नाटकानंच माझी निवड केली ! - समिधा गुरु 31
6. 'करीत रहा गड्या, जीव आसूपावतर !' - सुयश झुंजूरके 35
7. Gen Z च्या पलीकडली 'कुहू!' - जाई खांडेकर 39
8. 'शांताबाई' साकारताना... जयश्री जगताप 41
9. 'गुंड्यामामा' हा विचारयात्रेतील बौद्धिक थांबा आहे ! - अतुल महाजन 43
10. मान्यवरांच्या प्रतिक्रिया 45

कुमार केतकर, निळू दामले, निखिल वागळे, संदीप मेहता, अच्युत गोडबोले, सीमा भानू, देविदास तुळजापूरकर, दत्ता पाटील, वसंत वसंत लिमये, अतुल कुलकर्णी, सचिन गोस्वामी, नीरजा, श्रेयस राजे, किशोर कदम, परेश रावल

साप्ताहिक साधना

६ सप्टेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक ४

अनुक्रम

1. 2029 साठी एक कलमी कार्यक्रम काय असला पाहिजे ? – संपादकीय 6
2. लोकशाहीत लपलेली लबाडी - अनिल गोरे 9
3. शरच्चंद्र 150 प्रारंभाच्या निमित्ताने - सुप्रिया सहस्रबुद्धे 15
4. मराठी शाळा हीच मराठीची प्रतिष्ठा (पूर्वार्ध) - नितीन कोत्तापल्ले 21
5. विद्यानिकेतनमधील दोन अनुभव - अरुणा कुलकर्णी 27
6. 'शोले'ची पन्नाशी - अंबरीश मिश्र 32
7. शरीर - समीना दलवाई 35
8. गोदी मीडियाची पहिली पावले ? - दत्तप्रसाद दाभोळकर 38
9. वाद-संवाद - अवधूत डोंगरे, हरिहर आ. सारंग 41

साप्ताहिक साधना

१३ सप्टेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक ५

अनुक्रम

1. तुंबलेल्या पाण्याने वाट काढली! - संपादकीय 6
2. नेपाळच्या आधुनिकीकरणाची कथा - रामचंद्र गुहा 9
3. कोल्हापुरी चपलेचे जातीय अर्थशास्त्र - नीरज हातेकर 12
4. जसूबेन - अंबरीश मिश्र 17
5. मराठी शाळा हीच मराठीची प्रतिष्ठा (उत्तरार्ध) - नितीन कोत्तापल्ले 22
6. स्वामीजींची वैचारिक परंपरा - अनंत भालेराव 28
7. एका 'अद्भुत' ग्रंथनिर्मितीची गोष्ट - शिवानी घोंगडे 33
8. दुःखाच्या मुळाशी जाण्याची कला साधलेला राजा - प्रमोद मुनघाटे 37
9. प्रतिसाद - Pallavi More, डॉ. सुहास जमदाडे, अॅड. देविदास वडगांवकर, 41
प्रा. डॉ. प्रल्हाद जायभाये, सुरेश माटे

साप्ताहिक साधना

२० सप्टेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक ६

अनुक्रम

1. जातनिहाय आरक्षण: 25 वर्षांसाठी पंचसूत्री – संपादकीय 6
2. गुलाबी जाकीट आणि अजितदादांची टगेगिरी - रमेश जाधव 9
3. लक्ष्यवेधी ऊर्जय इलेक्ट्रिकल्स - अनिल गोरे 15
4. मुकुंद टाकसाळे यांचे विनोदी लेखन पहिल्यांदाच वाचताना - राजन हर्षे 21
5. एक शैक्षणिक प्रकल्प - स्वामी रामानंद तीर्थ 27
6. अमिताभ पावडेंचे जाणे - राम काळे 32
7. जेव्हा मी आडनाव बदलले... - विजय नगरकर 36
8. प्रतिसाद - संजय लडगे, अॅड. लखनसिंह कटरे, निर्भय अनंत पाटील, संतोष निवृत्तीराव लिमकर, 39
प्रा. सुरेखा दंडारे-वसेकर, जी. डी. पारेख.
9. आवाहन : - गडचिरोलीतील गांधीजींची 'नई तालीम' 43

साप्ताहिक साधना

२७ सप्टेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक ७

अनुक्रम

1. मराठा आरक्षणाकडून मराठवाडा प्रश्नांकडे? – संपादकीय 6
2. उत्तराखंड: विकास की विध्वंस ? - रामचंद्र गुहा 9
3. सिर्फ अहसास है यह रूह से महसूस करो... - अंबरीश मिश्र 12
4. इतिहासात गुरफटलेला पोलंड - दत्ता दामोदर नायक 16
5. परिसर जलसमृद्ध करणाऱ्या स्त्रिया - वर्षा गजेंद्रगडकर 20
6. एका बालविकास महर्षीची ओळख - विवेक सावंत 24
7. श्रीपाद भालचंद्र जोशी : अश्वत्थामा की अस्वस्थात्मा ? - सुनीलकुमार लवटे 28
8. 'हृद्य' व्यक्तिमत्त्वांचा बहुरंगी कॅलिडोस्कोप - केशव साठ्ये 31
9. बहुविध विचारांचा तळमळीचा समाजशिक्षक - प्रदीप तत्सत 34
10. चर्चामंथन - राम जगताप, प्रकाश बाळ 36
11. प्रतिसाद - सुबोध जावडेकर, ऋषिकेश गावडे, प्रमोद बापट, 40
बाळकृष्ण शिंदे, हरिहर आ. सारंग, जयदीप कर्णिक, Sajid Inamdar,
JNU, New Delhi,- डॉ. संतोष दास्ताने

साप्ताहिक साधना

४ ऑक्टोबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक ८

अनुक्रम

1. विटी दांडू,	5
2. ईदगाह	13
3. कजाकी	23
4. चोरी	30
5. माझी मातृभूमी	37

साप्ताहिक साधना

११ ऑक्टोबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक ९

अनुक्रम

1. आणि मग 'भोजपुरी'तून कैफियत मांडू लागले... नेहा सिंह राठौर (कवी व कार्यकर्ती) 46
ट्रस्ट बांनी प्रा. लि. - संवादक : हिनाकौसर खान
2. अभिनय करताना गाणं ही माझी खरी अभिव्यक्ती शर्वरी देशपांडे (अभिनेत्री व गायिका) 16
संवादक : विनय हर्डीकर व ऋचा मुळे
3. म्हसवड ते म्हसवड व्हाया जॉर्ज वॉशिंग्टन युनिव्हर्सिटी करण सिन्हा (समाजकार्य) 25
संवादक : रिमा अमरापूरकर
4. आणि मग मातीच्या आरोग्यासाठी लढू लागलो सिद्धेश साकोरे (शेती) 37
संवादक : धनंजय सानप
5. पोट्यात आग असेल तरच उद्योजकता निवडा अजिंक्य कुलकर्णी (उद्योजक) 46
संवादक : विनायक पाचलग

साप्ताहिक साधना

१५ नोव्हेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक १४

अनुक्रम

1. एक मुलाखत, एक भाषण, दोन लेख संपादकीय 4
2. रा.स्व.संघ 100: काल, आज, उद्या - विनोद शिरसाठ 5
(भारत हे हिंदू राष्ट्र बनलेलाही पुढे कधी बनण्याची शक्यता मला दिसत नाही आजही संघाच्या दिवसांच्या प्रभावापेक्षा काँग्रेसचा किंवा मध्यम मार्गी उदारमतवादी विचारांचा प्रभाव या देशात जास्त आहे.)
3. जलजीवन मिशन प्रकल्प वाऱ्यावर? - अशोक अळवणी 13
(इतक्या मोठ्या, महत्त्वाकांक्षी खर्चीक प्रकल्पाची हाताळणी, आवश्यक त्या काटेकोर नियोजनातून, अनुभवातून शिकून, सर्वांगीण विचार डोळ्यांपुढे ठेवून करण्यात शासन यंत्रणा साफ अपयशी तरती आहे.)
4. महाराष्ट्र अस्वस्थ का आहे? - नीरज हातेकर 21
(खेड्यांकडे व शहरांकडे पाहण्याचे योग्य धोरण आपल्याकडे नाही, ते आवश्यक आहे. काय असतील त्या धोरणाची मूलतः महिल्यांदा, 'शहरीकरण म्हणजे काहीतरी बाईट ही धारणा सोडून दिली पाहिजे.)
5. आपण भांडवलशाहीच्या नव्या टप्प्यावर आहोत! - अरुण कुमार 31
(भारताने आपल्या प्रचंड मोठ्या परिधावरील समाज-घटकाच्या गरजांवर आधारित विकासाची स्वतंत्र व्यूहरचना २ आखल्यामुळे जागतिक भांडवलशाहीचा आपल्याला फटका बसला.)
6. प्रतिसाद - दत्तप्रसाद दाभोळकर, प्रकाश वसंतराव दांडेकर नामदेव माळी, धनंजय शिवाजी त्रिमुखे 43

साप्ताहिक साधना

२२ नोव्हेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक १५

अनुक्रम

1. महाराष्ट्राची पुनरावृत्ती बिहारमध्येही ! – संपादकीय 6
2. मार्टिन ल्यूथर किंग आणि जवाहरलाल नेहरू - रामचंद्र गुहा 7
3. चाले हे शरीर कोणाचिये सत्ते - अंबरिश मिश्र 10
4. मम दानी : नाम तो सुना होगा ! - युवराज मोहिते 13
5. झोरान ममदानीचा विजय का झाला ? - पराग जगताप 16
6. नरेश दधीच : सुसंस्कृत शास्त्रज्ञ - अनिल गोरे 19
7. चक दे इंडिया !... पडद्यामागचा हिरो... आशिष निनगुरकर 23
8. बीजसंवर्धन आणि स्त्रिया - वर्षा गजेंद्रगडकर 27
9. सेनापती बापट साहित्य संमेलनातील अध्यक्षीय भाषण (पूर्वार्ध) - इंद्रजित भालेराव 31
10. भांडवलशाहीचे विभिन्न टप्पे आणि भारतापुढील आव्हाने - गजानन खात 37
11. बांधावरची झाडे : निसर्ग-हृदयाची संगती - विनोद कांबळे 42

साप्ताहिक साधना

२९ नोव्हेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक १६

अनुक्रम

1. नितीश कुमार यांचे (व्यक्त न झालेले) मनोगत – संपादकीय 6
2. अकृषी विद्यापीठांमध्ये पदव्युत्तर शिक्षणाचे संकट - सुनील पाटील 10
3. समानता - सुहास पळशीकर 14
4. सेनापती बापट साहित्य संमेलनातील अध्यक्षीय भाषण (उत्तरार्ध) - इंद्रजित भालेराव 19
5. वाराणशीची देवदिवाळी - दत्ता दामोदर नायक 25
6. खलिस्तानच्या कारस्थानाबाबत सारे काही... - आ. श्री. केतकर 29
7. 'ओळखीची अनोळखी अक्षरे'च्या निमित्ताने... – नीरजा 33
8. 'सत्य असत्याशी मन केले ग्वाही' पुस्तकाची प्रस्तावना - लक्ष्मीकांत देशमुख 37
9. आनंद कभी मरते नहीं - अच्युत गोडबोले 40
10. कुटुंब - समीना दलवाई 43

साप्ताहिक साधना

६ डिसेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक १७

अनुक्रम

1. आता साधना प्रकाशनाला फीडबॅक द्या- संपादकीय 8
2. टेंबाची टीम ! दक्षिण आफ्रिकी क्रिकेट संघाची कौतुकास्पद कामगिरी - रामचंद्र गुहा 9
3. दिलीपकुमार आणि युसूफसाब - अंबरीश मिश्र 12
4. सामाजिक न्याय आणि आधारभूत कृती - सुहास पळशीकर 16
5. आंतर अग्नि - अनिल गोरे 21
6. प्रबोधनकार ठाकरे पुरस्कार स्वीकारताना केलेले भाषण - विनोद शिरसाठ 27
7. हे कसले अर्थमंत्री, हे तर अनर्थमंत्री ! - मकरंद दीक्षित 32
8. लैंगिकता, लैंगिक व्यवसाय - समीना दलवाई 35
9. बालकारणी मोठ्यांसाठी -झन्यातलं आकाश - हेमा होनवाड 38
10. प्रतिसाद - हरिहर आ. सारंग, डॉ. प्रसन्न देशपांडे, सुरज भोसले 41

साप्ताहिक साधना

१३ डिसेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक १८

अनुक्रम

1. पनाही, कोटणीस, नारळीकर, आणीबाणी, ग्रामीण महाराष्ट्र - संपादकीय 6
2. हा निव्वळ एक अपघात होता... - मीना कर्णिक 7
3. डॉक्टर कोटणीसांची अमर कहाणी : चिनी कवितेतून सांगताना... - सानिया कर्णिक 13
4. जयंत नारळीकरांच्या सहवासातील माझ्या आठवणी - कल्याणी मनोहर अभ्यंकर (गाडगीळ) 21
5. आणीबाणी : कालची, आजची, उद्याची - विनोद शिरसाठ 29
6. महाराष्ट्र स्वस्थ आणि समृद्ध कसा होईल ? - मिलिंद बोकील 37

साप्ताहिक साधना

२० डिसेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक १९

अनुक्रम

1. भारतातील एकमेव : गोव्याचा ओपिनियन पोल -संदेश प्रभुदेसाय 12
2. काय आहे गोव्याचा समान नागरी कायदा ? - आल्बेर्टिना आल्मेदा 16
3. आदिसंस्कृतीचा वारसा जपणारा गोव्याचा आदिवासी - मधु सगुण गावडे घोडकिरेकर 21
4. अग्निदिव्यातून वाचलेल्या कोंकणी भाषेचे संघर्षमय चरित्र - उदय भेंब्रे 25
5. खाजन : गोव्याच्या संस्कृतीचा अविभाज्य भाग - संगीता सोनक 31
6. गोव्यातील जमिनीचं राजकारण आणि व्यापार - क्लियोफात आल्मेदा कुतिन्हो 35
7. गोव्यातील विद्यार्थी चळवळ - मोहनदास लोलयेकर 38
8. सलोख्याने नांदणारा माझा गोवा - दामोदर मावजो 43
9. गोव्यातील शेतीमधील परिवर्तन - मिगेल ब्रागान्झा 49
10. कलंकापासून सामर्थ्याकडे, मौनातून अभिव्यक्तीकडे - प्राची प्रभू 52
11. चानये, चानये मोव कर (गोव्याची खाद्यसंस्कृती) - दत्ता दामोदर नायक 56
12. नाट्यसंगीताचा बुलंद गोमंतस्वर - जनार्दन वेल्लेकर 60
13. मातृप्रधान संस्कृतीशी नाते सांगणारा 'धालो' - जयंती नायक 64
14. ऑपेरातून विकसित झालेला नाट्यप्रकार : तियात्र - राफायल फॅर्नांडीस 68
15. कोंकणी स्वरलयीतून झंकारणारे बॉलीवुड संगीत - शकुंतला भरणे 73
16. कोंकणी सिनेमा : 'उदक' कुठे मुरतंय ? - लक्ष्मीकांत शेटगावकर 79
17. गोव्यातील दृश्यकलेचं विश्व - सुबोध केरकर 82
18. लोकचळवळीतून साकारलेले 'स्वातंत्र्यप्रेमी' गोव्याचे पर्यटन - कार्लोस नॉयल द सौझा 86
19. गोंयपण - थोडे टिकलेले, थोडे हरवलेले - भानू काळे 90
20. देव बरें करूं - गिरीश कुबेर 94

साप्ताहिक साधना

२७ डिसेंबर २०२५ वर्ष ७८ वे अंक २०

अनुक्रम

1. भाऊ गेले आणि बाबाही ! – संपादकीय 6
2. नागरिकत्वाची मूल्यं शिकवणारे आईवडील - रामचंद्र गुहा 7
3. डॉ. बाबा आढाव आता आपल्यात नाहीत, पुढे काय ? - सुरेश खैरनार 10
4. अटलजी - अंबरीश मिश्र 13
5. कौटुंबिक नात्यांमधल्या गुंतागुंतीच्या गोष्टी - मीना कर्णिक 17
6. त्यांना नेहरू का नकोत ? - राजा कांदळकर 23
7. ताठ कण्याची - रेखा इनामदार साने 29
8. अनोख्या मैत्रीचा अंत.. - महेश अशोक कर्पे 35
9. आदिवासींच्या सेवेत रमलेली निस्सीम प्रेमकहाणी - जी. पी. माळी 38
10. प्रतिसाद - नीळकंठ रथ, सुरेश खैरनार 41
11. गोव्यातील प्रकाशन समारंभाचा वृत्तांत 43

साप्ताहिक सकाळ

३ जानेवारी २०२५

वर्ष ३८

अंक १२

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय – आम्ल मनीचे घालवण्यासाठी	६
२	वाचक लिहितात	८
३	सुगंधाचे शास्त्र - डॉ. जयंत गाडगीळ	१०
४	अत्तर आख्यान - विश्वजीत राळे	१३
५	अरब जगतातील सुगंध – मृणाल तुळपुळे	१९
६	कधी, काय आणि कसे वापरायचे? - स्वप्ना साने	२२
७	सुगंधी 'यशो' गाथा - अंबादास देवरे	२६
८	अजब गंध, गजब सुगंध - श्रुती भागवत	२८
९	सुगंधी व्यवसायाचा जगभर दरवळ - प्राची गावस्कर	३०
१०	दरवळ आठवणींचा - इरावती बारसोडे	३३
११	द ओल्फॅक्टरी कर्स - राधिका परांजपे खाडिलकर	३६
१२	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	३८
१३	punchतंत्र – निखिल विद्यासागर	३९
१४	भवताल वेध – परंपरा सोडणारे ऊर्जास्रोत – मधुबन पिंगळे	४०
१५	फोटो फिचर – स्थलांतरित सौंदर्य - ओंकार जोशी	४२
१६	निसररंग – सुगरणीचा झुलता महाल ! – भूषण तळवलकर	४६
१७	कॉन्स्पिरसी फाइल्स - चांद्रवारी : 'पुराव्यांची बनवाबनवी - रवि आमले	५०
१८	क्रीडांगण - विश्वकरंडक वर्ष। - किशोर पेटकर	५३
१९	आरोग्य - हिवाळ्यात घ्या त्वचेची काळजी.... - डॉ. धनश्री भिडे	५४
२०	अनुभव - कृष्णाकाठच्या मनसोक्त गप्पा.... अनिल मानसिंग सोळुंके	५६
२१	भ्रमंती - राम मंदिर आणि बरंच काही... - रश्मी अनिरुद्ध कापशीकर	५९
२२	ललित -वाट बिकट मोठी... - प्रभाकर बोकील	६२
२३	विशेष- लडाखमध्ये पहिला भूऔष्णिक उपक्रम - डी. श्रीकांत कार्लेकर	६५

२४	फैशन कॉर्नर - लेसची फॅशन - सोनिया उपासनी	६८
२५	पुस्तक परिचय - पार्किन्सन्सवर बोलू काही - प्रा. डी. श्रुती श्री. वहगयाळकर	७०
२६	चविष्ट खिरी - मीनाक्षी काटकर	७२
२७	फूडपॉईंट – हेल्दी स्मुदीज - प्रतिनिधी	७५
२८	चॅरिटी धर्माची की पंचापुरती?	७७
२९	विश्वाचेआर्त - डॉ.सदानंद मोरे	७७
३०	अर्थविशेष – सुलतानढवा - भूषण महाजन	८०
३१	ग्रहमान – २७ डिसेंबर २०२५ ते २ जानेवारी २०२६ – अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१० जानेवारी २०२५

वर्ष ३८

अंक १३

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - प्रदूषणाच्या भीषण झळा...	६
२	विशेष - हे असे आहे तरी पण ! - अरुण म्हात्रे	८
३	हिवाळ्याचे हितगूज - डॉ. हेमंत बा. अय्या	१०
४	सेल, स्कोल आणि स्टेटस - स्नेहल बाकरे	१५
५	पुस्तक खरेदीची झिंग - अदिती पटवर्धन	१९
६	अँड टू कार्ट ! - सुजित काळे	२२
७	क्विक कॉमर्सचा जिन आहे सेवेला ! - प्राची गावस्कर	२६
८	स्ट्रीट शॉपिंगची मजा! - श्रुती कुलकर्णी	२८
९	देण्यासाठी काय घ्यावं ? श्रुती भागवत	३१
१०	गिल्ट-फ्री शॉपिंगसाठी... - इरावती बारसोडे	३४
११	अती लोभ त्या क्षोभ होईल जाणा - अँड. रोहित एरंडे	३६
१२	खरेदीचे अतरंगी किस्से	४०
१३	शब्दकोडे - सुभास पानसे	४४
१४	आलोक - खुशाल चेंडू	४५
१५	विश्व हस्तकलांचे - भारतीय हस्तकलांचा समृद्ध वारसा - वर्षा गजेंद्रगडकर	४७
१६	जेन्युइनली जेन-झी सहप्रवासी...! - डॉ. वैशाली देशमुख	५०
१७	आरोग्य - जिवाळ्याचा हिवाळा ! - डॉ. सुबोध देशमुख	५३
१८	क्रीडांगण - टी-२०चे आव्हान - किशोर पेटकर	५६
१९	नामसंकीर्तन - शुद्ध देखोनिया भाव... - डॉ. रवींद्र शोभणे	५८
२०	उत्तररंग - कहाणी उत्तररंगाची - विद्या हर्डीकर-सप्रे	६२
२१	भवताल वेध - दादागिरीचा व्यापार - सारंग खानापूरकर	६४
२२	भ्रमंती - आनंदी लोकांचा देश - श्रीकृष्ण यज्ञोपवीत	६६
२३	लयनकथा - इतिहास दोन हजार वर्षांचा ! - अमोघ वैध	६८

२४	अनुभव – दोस्त – ऋचा नामजोशी	७१
२५	पुस्तक परिचय - मनी वसे ते स्वप्नी दिसे - डॉ. सुरेश सावंत	७४
२६	फूडपॉइंट - मटार आणि सोलाण्याचे पदार्थ - सुप्रिया खासनीस	७६
२७	विश्वाचे आर्त - अमेरिकेचा वाटा - डॉ. सदानंद मोरे	७९
२८	ग्रहमान - ३ ते ९ जानेवारी २०२६ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

११ जानेवारी २०२५ वर्ष ३८ अंक १३

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय	५
२	चर्चा – कॅलेंडर बदलताना – डॉ.विजय पांढरीपांडे	६
३	अविस्मरणीय शोजा - सुहास परांजपे	१०
४	अद्वितीय लक्षद्वीप - डॉ. मानसी शैलेश पवार, डॉ. शैलेश दत्तात्रय पवार	१४
५	स्वातंत्र्यवीर सावरकरांचे अंदमान - अॅड. दत्तात्रय दि. नागपूरकर	१८
६	खुशबू गुजरात की। - श्रीकृष्ण यज्ञोपवीत	२२
७	कांगडा किल्ला - डॉ. मोहीत विजय रोजेकर	२६
८	भुरळ व्हिएतनामची! - श्रद्धा चमके	२९
९	माओरी संस्कृतीचा न्यूझीलंड। - सुवर्णा चिटणीस	३२
१०	ईबीसी - एक अविस्मरणीय अनुभव - मयुरी सुधाकर कुलकर्णी	३५
११	ईस्टर्न सेंट्रल युरोपची टूर - अनुराधा प्रशांत सिरसमकर	३८
१२	फोन फोटोग्राफीसाठी 7 टिप्स - निकिता कातकाडे	४२
१३	मसाई माराच्या जंगलात - प्रज्ञा राजोपाध्ये	४४
१४	पन्हाळा-पावनखिंड ट्रेक - सुहास देसाई	४८
१५	ताम्हणी घाटातील भटकंती - प्रतिमा दुरुगकर	५२
१६	आनंदी पर्यटनासाठी १०१ टिप्स - डॉ. राजू पाटोदकर	५६
१७	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५९
१८	pune तंत्र – निखिल विद्यासागर	६०
१९	विलायती वाचताना – डॉ.आशुतोष जावडेकर	६१
२०	ज्युकबॉक्स – नेहा लिमये	७०
२१	कहाण्या वारशांच्या – साठा उत्तराची कहाणी – डॉ.बाळ फोंडेके	७२
२२	मनोरंजन वर्ष २०२५ – प्रतिनिधी	७४
२३	क्रीडांगण – उत्सुकता चाम्पियन्स ट्रॉफीची – किशोर पेटेकर	७६

२४	विश्वाचे आर्त – डॉ.सदानंद मोरे	७७
२५	अर्थविशेष मधुचंद्र संपला – संसार सुरु झाला - भूषण महाजन	८०
२६	ग्रहमान – अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१७ जानेवारी २०२५ वर्ष ३८ अंक १४

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - न्यूयॉर्क ते मुंबई: स्वप्नांचा पाठलाग...	६
२	वाचक लिहितात	८
३	डिझायरेबल डिझर्ट्स ! - राधिका परांजपे-खाडिलकर	१०
४	डेझर्ट्स कॅनॉट बी डेझर्टेंड - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	१२
५	भारतीय मिठाया - मृणाल तुळपुळे	१५
६	फेस्टिव्ह डिझर्ट्स - अनघा देसाई	१८
७	टिप्सी पुडिंग - सायली साठे-वर्तक	२०
८	डिझर्टविश्वात... - मयूर कुलकर्णी	२२
९	विश्वविक्रमी डिझर्ट्स - संकलन: आदित्य कात्रे	२५
१०	पुडिंग्ज आणि कस्टर्ड्स - सुजता नेरुरकर	२८
११	डिझर्ट व्यवसायाला सुरुवात करताना... - नील पाटील	३४
१२	मूस, पारफे, चीजकेक कप्स - अस्मिता पोकळे	३८
१३	थू द लेन्स । - अथर्व एम. भागवत	४०
१४	केक अँज अ डिझर्ट - वृंदा बडगुजर	४२
१५	साखरेची ओढ वाटते, कारण... - केतकी उत्पात	४२
१६	शब्दकोडे - कमलाश्री	४८
१७	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	४९
१८	देशातुनी फुलांच्या - रोज़ निकलेगी बात फूलों की... - डॉ. मंदार दातार	५०
१९	उत्तररंग - चला राहू आनंदात - विद्या हर्डीकर-सप्रे	५२
२०	पुंडलिके रचिली पेठ । संत ग्राहिकी चोखट ॥ - डॉ. रवींद्र शोभणे	५४
२१	विशेष - पूर्व दिशेचा 'स्वर्ण' यज्ञ - डॉ. कांचनगंगा गंधे, अशोक कुमार सिंग	५८
२२	आरोग्य - जाणून घेऊ या संधिवाताविषयी... - डॉ. सुबोध देशमुख	६०
२३	क्रीडांगण - फुटबॉलमधील संतोष करंडक - किशोर पेटकर	६३

२४	लयनकथा - चालुक्यांच्या राज्यातला समृद्ध वारसा - अमोघ वैद्य	६४
२५	भ्रमंती - ठेहराव सापडला ! - श्रेया माधवी	६७
२६	भवताल वेध - माध्यम स्वातंत्र्याला जगभर राजकीय ग्रहण - रोहित वाळिंबे	७०
२७	फैशन कॉर्नर - परंपरा आणि आधुनिकतेची संक्रांत - सोनिया उपासनी	७२
२८	कॉन्स्परसी फाइल्स - भू-गोलावर बुलडोझर ! - रवि आमले	७४
२९	विश्वाचे आर्त - अमेरिकेच्या इतिहासातील टप्पे - डॉ. सदानंद मोरे	७७
३०	अर्थविशेष - नव्या वर्षाचा आशादायी प्रारंभ - भूषण महाजन	८०
३१	ग्रहमान - १० ते १६ जानेवारी २०२६अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२५ जानेवारी २०२५ वर्ष ३८ अंक १५

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय	५
२	छोटी गोष्ट – कविता नेहंदळे	६
३	विज्ञानतीर्थे – सुधीर फाकटकर	८
४	सोहळा शौर्य आणि समर्पणाचा - जनरल मनोज मुकुंद नस्वणे (निवृत्त)	१०
५	राष्ट्र हाच त्यांचा धर्म.... अनुराधा प्रभुदेसाई	१३
६	लष्करातील तत्पर आरोग्य सेवा – मेजर डॉ.अनंत कडेठाणकर(निवृत्त)	१७
७	मेजर जनरल शिशिर महाजन (निवृत्त)	२०
८	कारगिल युद्धाचे पारडे फिरवणारा तोफखाना - लेफ्टनंट जनरल पी. आर. शंकर (निवृत्त)	२४
९	जगाचा नकाशा बदलणारे युद्ध – प्रज्वल रामटेके	२७
१०	१९६२ माझ्या नजरेतून - डॉ. यशवंत थोरात	३०
११	'बाणा टॉप' - राधिका परांजपे-खाडिलकर	३३
१२	लष्कराचे गुप्तचरास्त रवि आमले	३६
१३	'ऑलिव्ह ग्रीन' शी लग्नगाठ ! - रचना विशत-रावत	३९
१४	लष्कर जाणून घ्या	४२
१५	कुछ याद उन्हें भौ कर लो	४६
१६	ये नया हिंदुस्तान है – गिरीश परांजपे	४८
१७	दोन अद्वितीय युद्धांची गाथा – मेजर जनरल शशिकांत पित्रे (निवृत्त)	५०
१८	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	५४
१९	punchतंत्र – निखिल विद्यासागर	५५
२०	ज्युकबॉक्स – फिलिंग ब्लूज – नेहा लिमये	५६
२१	आरोग्यभान – यकृताचे पुर्निर्माण : प्रत्यारोपणाला नवा पर्याय – डॉ.अविनाश भोंडवे	६१
२२	पुस्तक परिचय - माझा (पण) बेहद नाममात्र घोडा – सुनिता टिल्लू	६४
२३	बुक शेल्व्ह	६७
२४	भवताल – वेध – केदार देशमुख	६८
२५	बी ग्रेसफुल - केसांच्या समस्या – स्वना माने	७०
२६	फूडपॉइंट – अनघा देसाई	७२

२७	ललित – डॉ.राधिका टिपरे	७५
२८	क्रीडांगण – किशोर पेटेकर	७८
२९	विश्वाचे आर्त - डॉ.सादानंद मोरे	७९
३०	ग्रहमान – अनिता केळेकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

८ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ३८ अंक १७

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय – ऑवेल इज वॉचिंग यू	७
२	चर्चा – एआय प्रभावित जेन बिटा – मुक्ताचैतन्य	८
३	बीटा क्रिडसचं प्रारब्ध - गोपाळ कुलकर्णी	१२
४	ये 'दिल' है कि मानता नही! – डॉ.चंद्र शेकर मखले	१७
५	वाढणारं वय,दमदार हृदय – डॉ.ऋतुपर्ण शिंदे	२२
६	हृदयाच्या ठोक्यावरचा जीवनप्रवास - डॉ.सत्यजित सूर्यवंशी	२५
७	जन्मजात हृदयरोग आणि त्यावरील उपचार - कार्तिक भोसले	२७
८	धडधडणाऱ्या हृदयाचे प्रत्यारोपण – डॉ.संजीव जाधव	३०
९	फिरुनी नवीन जन्मेन मी – आरती गोखले	३४
१०	मर्मबंधातली ठेव ही – डॉ.नंदिनी लोंढे	३७
११	हृदय आणि आयुर्वेद – डॉ.स.प्र.सरदेशमुख	४०
१२	हृदयाशी जोडा नाते	४२
१३	दिल धडकने दो – स्नेहल बाकरे	४४
१४	हृदयविकाराच्या उपचारांची सव्वाशे वर्षे – डॉ.अविनाश भोंडवे	४६
१५	गरज आरोग्यव्यवस्थेच्या सक्षमीकरणाची – डॉ.अभिजित वैध	५०
१६	हृदय की मन ?आमचा आयुष्यभराचा एक गोंधळ – डॉ.रवींद्र लक्ष्मीकांत तांबोळी	५३
१७	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	५७
१८	punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	५८
१९	विलायती वाचताना प्रथम पुरुषी - डॉ.आशुतोष जावडेकर	५९
२०	ज्युकबॉक्स आवा sssज कुणाचा ? – नेहा लिमये	६२
२१	बी प्रेसफुल राइस वॉटर – स्वप्ना साने	६८
२२	अर्थविशेष राजा सावध,रात्र वैऱ्याची आहे! – भूषण महाजन	८०

साप्ताहिक सकाळ

१५ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ३८ अंक १८

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - सांग तू आहेस ना	७
२	अर्थविशेष - थोडा है थोडे की जरूरत है - भूषण महाजन	८
३	झपाटयाने विकसित होणारे ठाणे - खासदार नरेश म्हस्के	१२
४	एक सांस्कृतिक नागरी! - दा. कृ.सोमण	१५
५	दुर्गसंपदा - सदाशिव तेटविलकर	१८
६	प्रवास श्रीस्थानक ते स्मार्ट सिटीपर्यंतचा - सोनाली लोहार	२३
७	तलावांचे शहर ! सुरभि वालावलकर ठोसर	२६
८	बदलत्या ठाण्याची विकास झेप - हेमलता वाडकर	३०
९	आणि मी ठाणेकर झालो ! - श्याम पेठकर	३५
१०	कलाकारांच्या मनातलं ठाणे शब्दांकन : भूमिका सावंत	३८
११	फ्लेमिंगो नि बरंच काही - डॉ.सुधीर गायकवाड - इनामदार	४०
१२	ठाण्यातील मंदिरे - प्रतिनिधी	४६
१३	माझ्या आठवणीतील ठाणे ! - रविंद्र प्रभुदेसाई	४८
१४	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५१
१५	आलोक - खुशाल चेंडू	५२
१६	चर्चा - आता हवे 'सिबिल गुणमिलन'! - प्राची गावस्कर	५३
१७	क्रीडांगण - तेजतर्रार बुमराचे श्रेष्ठत्व - किशोर पेटकर	५७
१८	अवनीच्यागोष्टी - खिडक्या ,टुथ फे(अ)री आणि मी - मैत्रेयी - पंडित - दांडेकर	५८
१९	बॉन्ड गर्ल्स - जिल सेंट जॉन : बेधडक तिफनी केस! - प्रसाद नामजोशी	६०
२०	आरोग्यभान - दुर्मीळ आजार बरे करणारे जनुकीय उपचार - डॉ. अविनाश भोंडवे	६४
२१	विज्ञान तंत्रज्ञान चेअर आणि टार्गेट - डॉ.अनिल लचके	६८
२२	निर्मितीची कथा - असा अनुभवला महाराजांचा सहवास - नितीन थोरात	७०
२३	फॅशन कॉर्नर - रंगसंगती निवडताना - सोनिया उपासनी	७२
२४	भवताल - वेध - कुटुंबांच्या खर्चाचे कल - केदार देशमुख	७४
२५	फूडपॉईंट - व्हेलंटाइन चॉकलेटस - वर्षा कदम	७६

२६	विश्वाचे आर्त – किसिंजर विरुद्ध सोरोस – डॉ.सदानंद मोरे	७९
२७	ग्रहमान – ८ ते १४ फेब्रुवारी २०२५ – अनिता केळेकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२२ फेब्रुवारी २०२५ वर्ष ३८ अंक १९

अनुक्रमणिका

१	व्याघ्रपुराण - संपादकीय	६
२	मोगलांपासून ठेल्यांपर्यंत - अदिती मराठे	१३
३	चौपाटी अन् चाट ! संजीव साबडे	१६
४	फ्लेव्हर्ड' पाणीपुरी - नेहा काडगांवकर	२०
५	पाणीपुरीचे प्रकार - शितल मुरांजन	२३
६	भारतभरातली रूपे - प्रतिनिधी	२७
७	चाट एक चटपटीत प्रेमकथा - मंगेश साखरदांडे	२८
८	स्ट्रीट स्टाइल चाटसाठी १२ टिप्स - वर्षा कदम	३१
९	चटपटीत चाट - प्रति सुगंधी	३३
१०	आंबट, गोड, तिखट भेळ - सुजाता नेरुरकर	४१
११	'बी.टेक. पाणीपुरी वाली' ९९हजारांत आयुष्यभर पाणीपुरी ! - प्रतिनिधी	४७
१२	सांगलीचा ब्रँड - भडंग आणि चुरमुरे - जयसिंग कुंभार	४९
१३	किस्से, गप्पा आणि स्वाद! - प्रतिनिधी	५२
१४	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५४
१५	द्वारका ते गिरनार व्हाया सोमनाथ - भ्रमंती - नितीन दिवाकर मिरजकर	५६
१६	व्याकरण आणि भाषा - विलायती वाचताना - डॉ. आशुतोष जावडेकर	६६
१७	भारतीय मुलींचे जगज्जेतेपद	६९
१८	क्रीडांगण - किशोर पेटकर	६९
१९	सूफीयाना - ज्युकबॉक्स - नेहा लिमये	७०
२०	स्थिती १ (कर्म) स्थिती २ - विश्वाचे आर्त - डॉ.सदानंद मोरे	७३
२१	उत्तराखंड : समान नागरी कायदा - भवताल-वेध - केदार देशमुख	७६
२२	अजुनी रुसून आहे - अर्थविशेष - भूषण महाजन	८०
२३	१५ ते २१ फेब्रुवारी २०२५ - ग्रहमान - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१ मार्च २०२५ वर्ष ३८ अंक २०

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - कृबुचं लोकशाहीकरण	६
२	क्रीडांगण - किशोर पेटकर - बुद्धिबळातील भारतीय 'प्रज्ञा'वंत	१६
३	जीएमआरटीने उलगडले विश्वाचे नवे रहस्य - डॉ. जे. के. सोलंकी	८
४	आत्मनिर्भर भारताचे क्वांटम मिशनसम्राट कदम - सम्राट कदम	१०
५	सह्याद्रीच्या हिरवाईचे उलगडले रहस्य - सम्राट कदम	१४
६	'जीईसी २०२५' उद्योजकांसाठी ज्ञानपर्वणी - सचिन ईटकर	१८
७	ग्लोबल महाराष्ट्र व्हिजन - संदीप वासलेकर	२०
८	निर्माण व्हावी मराठी उद्योजकीय संस्कृती - नितीन गडकरी	२५
९	एकत्र काम केल्यास भवितव्य उज्ज्वल - प्रतापराव पवार	२८
१०	उद्योगउभारणी प्रगतीचा मापदंड - चंद्रकांत पाटील	२९
११	'एमईडीसी'चे योगदान - अतुल शिरोडकर	२९
१२	महाराष्ट्र सरकार मराठी उद्योजकांसोबत ! - उदय सामंत	३०
१३	प्रतिभावान युवक हीच आपली संपत्ती - डॉ. रघुनाथ माशेलकर	३२
१४	पिंपरी चिंचवड विद्यापीठाचा कृतिशील सहभाग - डॉ. गिरीश देसाई	३४
१५	प्रभिमानास्पद सहभाग - हर्षवर्धन पाटील	३६
१६	लिव्हिंग लिजंड्स ऑनर, प्रभावशाली लीडर्स पुरस्कार	३८
१७	मुलाखत डॉ. आनंद देशपांडे तो मैं भी कर सकता हूँ...	३८
१८	उद्योग म्हणजे सामाजिक उत्तरदायित्व - आशिष अचलेकर	४१
१९	अमित गर्ग - तंत्रज्ञानाच्या मदतीने वैद्यकीय सेवा	४२
२०	भारत ठरेल डिजिटल परिवर्तनाचा शिलेदार - संकेत भोंडवे	४४
२१	इनोव्हेशन हा यशाचा राजमार्ग - सुधीर पुराणिक	४५
२२	पुणे करेल 'एआय' क्षेत्राचे जागतिक नेतृत्व - नरेंद्र काळे	४६
२३	शून्य ते दोन कोटी - सागर बाबर	४८

२४	अमेरिकेतील स्टार्टअपमधील संधी	४९
२५	कृषी चर्चासत्रात संधीचा ऊहापोह	५०
२६	एस. व्ही. अंचन, भरत गिते, विलास शिंदे - महाराष्ट्राची वाटचाल एक ट्रिलियन अर्थव्यवस्थेकडे	५१
२७	महिला उद्योजिकांचा प्रेरणादायी प्रवास - सुप्रिया बडवे, डॉ. उमा गणेश, उज्ज्वला हावरे	५४
२८	क्षणचित्रे	५७
२९	भारत आणि बॉर्डरलेस टेक इकोसिस्टीम - रमेश रासकर, संदीप पाध्ये, नेत्रेश रेगे, प्रमोद अत्तरदे	५८
३०	सरकारी धोरणे, दळणवळण आणि कायदा सुव्यवस्था - उन्मेष वाघ, डॉ. नितीन करीर, महेश भागवत	६२
३१	स्टार्टअपचा बोलबाला	६६
३२	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	६७
३३	खुशाल चेंडू - आलोक	६८
३४	बॉन्ड गर्ल्स लेया सेटू : डॉ. मंडलीन स्वान! - प्रसाद नामजोशी	६९
३५	विशेष - या मांडवाखालून एकदा जायलाच हवं - रोहन नामजोशी	७२
३६	महाशिवरात्र विशेष शिवतत्व - श्री श्री रविशंकर	७६
३७	अर्थविशेष - आलिया भोगासी - भूषण महाजन	८०
३८	ग्रहमान - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

८ मार्च २०२५ वर्ष ३८ अंक २१

अनुक्रमणिका

- १ संपादकीय – धनं मूलमिदं जगत?
- २ विशेष अनाकलनीय कातळशिल्पे - डॉ.श्रीकांत कार्लेकर
- ३ ज्युकबॉक्स – नदब्रमहास्वरूपेण धृपद - नेहा लिमये
- ४ रूल विथ हेड, लीड विथ हार्ट - प्रतिनिधी
- ५ आंतरराष्ट्रीय महिला वर्षाचा सुवर्णमहोत्सव - अर्धशतकी नागमोडी वाटेवरचे खाचखळगे - डॉ. गीताली वि. मं.
- ६ आंतरराष्ट्रीय महिला वर्षाचा सुवर्णमहोत्सव - संधीचं सोनं, टक्केवारीचं काय ? - डॉ. अर्चना कुडतरकर
- ७ अंधाच्या आकाशात उजेडाच्या लाटा - डॉ. नीलम गो-हे
- ८ जेन-झी आणि स्त्री-स्वातंत्र्य - केतकी जोशी
- ९ चौकटीबाहेरची 'भरारी' - चिन्मय आलुरकर
- १० आर्थिक नाही कुणाच्या हाती ? - केतकी जोशी
- ११ स्त्रीवादी समुपदेशन काळाची गरज - प्रा. डी. प्रवीण घोडेस्वार
- १२ हा निर्णय सर्वस्वी तिचाच । - अॅड. रोहित एरंडे
- १३ 'कसं हुईन...'च्या रूपात सापडलेली गुलबकावली - सुजाता देशमुख
- १४ शब्दकोडे - दीपक कांबळे
- १५ Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर
- १६ आरोग्यभान केस गळती रोखण्यासाठी - डॉ. अविनाश भोंडवे
- १७ क्रीडांगण -सिनरला झुकते माप ? - किशोर पेटकर
- १८ भ्रमंती – तरंगत्या शहराचा प्रवास - डॉ. सुहास भास्कर जोशी
- १९ विलायती वाचताना खेळाचा शब्द नि शब्दांचा खेळ ! - डॉ. आशुतोष जावडेकर
- २० फॅशन कॉर्नर एव्हरग्रीन डेनिम - सोनिया उपासनी
- २१ फूडपॉइंट साबुदाणा पराठे, शेंगदाण्याची आमटी - प्रिती सुगंधी
- २२ निर्मितीची कथा महानायक महादजी - डॉ. सदानंद मोरे
- २३ ग्रहमान १ ते ७ मार्च २०२५ - अनिता केळकर

२४ गाजर फेस्टिव्हल - प्रिया भांबुरे

साप्ताहिक सकाळ

१५ मार्च २०२५ वर्ष ३८ अंक २२

अनुक्रमणिका

१	होरपळ- संपादकीय	६
२	चर्चा – ‘परदेसी परदेसी जाना नहीं...’ – सुहास राजदेरकर	७
३	विशेष – छान किती दिसते ... – दीपाली ठाकूर	१०
४	अभयारण्यांचा इतिहास, गरज आणि आव्हाने - सुनील लिमये	१५
५	वाचू या निसर्गग्रंथ - विश्वास भावे	१७
६	संवर्धन प्रकल्पांचा मागोवा - संजय करकरे	२०
७	सह्याद्रीतील मनोहारी जैवविविधता - डॉ. श्रीनाथ कवडे	२४
८	ही जंगलयात्रा चुकवू नका – निकिता कातकाडे	२९
९	सायलेंटव्हॅली.. केरळमधील घनदाट पर्जन्यवन.. - डॉ. राधिका टिपरे	३४
१०	अद्वितीय मसाई मारा - डॉ. आदित्य केळकर	३८
११	अराउंड द वर्ल्ड – प्रतिनिधी	४४
१२	महाराष्ट्रातील अभयारण्ये - प्रतिनिधी	४६
१३	पक्ष्यांची आनंददायी दुनिया - विनायक पटवर्धन	४८
१४	मोलेम आणि मी - डॉ. मंदार दातार	५२
१५	अनोखी अभयारण्ये – प्रतिनिधी	५६
१६	Panchaत्र - निखिल विद्यासागर	५९
१७	जंगलभ्रमंतीचा वाटाड्या - पुस्तक परिचय - प्राची गावस्कर	६०
१८	शब्द कोडे - दीपक कांबळे	६२
१९	बॉन्ड गर्ल्स – अकिको आणि मि: जपानी प्रवाह - प्रसाद नामजोशी	६३
२०	बी ग्रेसफुलअँटी-एजिंग ट्रीटमेंट्स - स्वप्ना साने	६८
२१	क्रीडांगण मोहन बागानचा दबदबा - किशोर पेटकर	७०
२२	फूडपॉइंट होळी स्पेशल - शितल मुरांजन	७२
२३	आरोग्यभान नित्य मांसाहार: पोषक की घातक? - डॉ. अविनाश भोंडवे	७४

२४	अर्थविशेष - सावर रे, आता तरी - भूषण महाजन	८०
२५	ग्रहमान ८ ते १४ मार्च २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२२ मार्च २०२५ वर्ष ३८ अंक २३

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - सिंहाचा वाटा	७
२	नाशिक डॉट कॉम – प्रकाश अकोलकर	१५
३	मंदिरांचं नाशिक - विजय गोळेसर	१८
४	हटके भौगोलिक वैविध्य - सतीश गोगटे	२२
५	शैक्षणिक संधींचे केंद्र होण्याची क्षमता	२४
६	एज्युकेशन हबच्या वाटेवर ... – सचिव उषा विलास जोशी	२६
७	कष्ट, प्रयोगशिलतेतून समृद्धीकडे - विलास शिंदे	२९
८	स्वप्नांना गती देणारी खेळभूमी - जगदीश देवरे	३३
९	द्राक्ष पंढरीतील खाद्यसंस्कृती - विक्रम जोर्वेकर	३७
१०	डिफेन्स हब - भावेश ब्राह्मणकर	४२
११	परिपूर्ण आरोग्याची नगरी – डॉ.स्वप्नाजली आव्हाड	४४
१२	राजकारण्यांचे गाव – वाक्रांत मते	४६
१३	भविष्यातील नाशिक - सुनील गवादे	५०
१४	धरणांचा जिल्हा – निखिल रोकडे	५२
१५	दक्षिण गंगा कुंभपर्वासाठी सज्ज - गौरव जोशी	५४
१६	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	५८
१७	फूडपॉइंट - खमंग वड्या - सुप्रिया खासनीस	६०
१८	विलायती वाचताना - नियतकालिकांमधून भाषा समृद्धीकडे - डॉ. आशुतोष जावडेकर	६३
१९	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	६६
२०	विश्वाचे आर्त प्राधान्यता कोणाची ? अर्थसत्तेची की राजसत्तेची ? - डॉ. सदानंद मोरे	६७
२१	फॅशन कॉर्नर - हिवाळी कपडे स्टोअर करताना - सोनिया उपासनी	७२
२२	ज्युकबॉक्स दाक्षिणात्य नामसंकीर्तन - 'कृति' - नेहा लिमये	७४
२३	अर्थविशेष - पाऊस : वळवाचा की मृगाचा ? - भूषण महाजन	७८

साप्ताहिक सकाळ

२९ मार्च २०२५ वर्ष ३८ अंक २४

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय –निद्रानाश	६
२	मुलाखत - नाना पाटेकर 'मनोरंजन करणारा चित्रपट, उत्तम चित्रपट' – पूजा सामंत	८
३	हौस दागिन्यांची - ऋचा थत्ते	१२
४	पारंपरिक ठुशीला 15 'कल्पकते' चा साज - नंदिती वरेवाडी	१५
५	इथे मिळतील स्वस्तात मस्त दागिने ... – भाग्यश्री भुवड	१८
६	परंपरा, ट्रेड वैविध्य -निकिता कातकाडे	२०
७	श्रीकृष्णाला घातला साज... - प्रियांका सत्यवान	२२
८	हेली युज नव्हे, स्टेटमेंट ज्वेलरी! - पृथा वीर	२४
९	दागिन्यांची परंपरा - प्रतिनिधी	२७
१०	परंपरेला मॉडर्न टच... - चारुता चितळे	३०
११	सौभाग्यालंकार - स्नेहल बाकरे	३२
१२	युनिक ज्वेलरी - ज्योती हांडगे	३६
१३	दागिन्यांचे तेज लखलखते ठेवण्यासाठी...- केतकी जोशी	३९
१४	दागिन्यांची झळाळी – प्रतिनिधी	४२
१५	सजना है मुझे... हर्षदा वेदपाठक	४४
१६	दागिन्यांमधून उलगडला प्राचीन इतिहास -गोपाल जोगे	४७
१७	वैदिक काळातील भारतीय दागिने - डॉ. वृषाली भोसले	५०
१८	हवाहवासा दागिन्यांचा श्रृंगार – प्राजक्ता माळी	५३
१९	भ्रमंती - तारांकित भटकंती - ओंकार ओक	५६
२०	बॉन्ड गर्ल्स - डॉ. हॉली गुडहेड - बॉन्डची अंतराळसखी! - प्रसाद नामजोशी	६०
२१	आरोग्यभान ग्रास फेड की सेंद्रिय ? - डॉ. अविनाश भोंडवे	६३
२२	अवनीवाच्या गोष्टी संकल्पाची ऐशीतैशी - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६६
२३	निर्मितीची कथा - प्रवास वार्ताच्या झाल्या कथांचा - राजीव साबडे	६८

२४	गुढीपाडव्याचा गोडवा - मीनाक्षी काटकर	७६
२५	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	७०
२६	बुक शोल्फ	७१
२७	बी ग्रेसफुल - स्वेट मॅनेजमेंट - स्वप्ना साने	७२
२८	क्रीडांगण - रणजी करंडकात विदर्भाचा ठसा - किशोर पेटकर	७४
२९	विज्ञानतीर्थे - भारतीय प्राणिशास्त्रीय सर्वेक्षण, पश्चिम बंगाल - सुधीर फाकटकर	७५
३०	अर्थविशेष - 'दौंड जंक्शन' - भूषण महाजन	८०
३१	२२ ते २८ मार्च २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१२ एप्रिल २०२५ वर्ष ३८ अंक २६

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय – अँडोलसन्स	६
२	विशेष - शेक्सपिअर आणि त्याच्या दंतकथा - अनिरुद्ध प्रभू	८
३	विज्ञान-तंत्रज्ञान सुनीता परतली ! - डॉ. अनिल लचके	१२
४	शून्य गुरुत्वाचे परिणाम - निकिता कातकाडे	१६
५	अर्भकाच्या प्रत्येक श्वासासाठी धडपणारे हात - डॉ. सचिन शहा	१८
६	शारीरिक वाढ आणि विकास - डॉ. प्रमोद जोग	२५
७	मुलांच्या मेंदूचा अद्भुत विकास - डॉ. सुनील गोडबोले	२९
८	किशोरावस्थेतील मुलं आणि कुटुंब - डॉ. राजेंद्र बर्वे	३३
९	जनुकीय चाचणी महत्त्वाची - डॉ. संजय गुप्ते	३६
१०	लहान मुलांचे लसीकरण - डॉ. शरद आगरखेडकर	३८
११	स्तनपानाचे महत्त्व - डॉ. स्वप्नांजली आव्हाड	४०
१२	बालकांचं पोषण - सुकेशा सातवळेकर	४२
१३	लहान पावलांची झुंज - डॉ. अभिजित बाहेती	४५
१४	हृदय विकारावरील क्रांतिकारी संशोधन - डॉ. सुहास हरदास	४८
१५	दिन विशेष	
१६	धडपड निरागस हास्य फुलविण्याची! - डॉ. अविनाश भोंडवे	५३
१७	स्क्रीनचा चाळा, मुलांना विळखा - डॉ. श्रुती पानसे	५८
१८	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	६१
१९	खुशाल चेंडू - आलोक	६२
२०	विलायती वाचताना - इंग्रजीच्या क्षितिजावर - डॉ. आशुतोष जावडेकर	६३
२१	ज्युकबॉक्स सायोनारा... - नेहा लिमये	६६
२२	फॅशन कॉर्नर - समर शेड्स - सोनिया उपासनी	६८
२३	० पुस्तक परिचय - आकांतविभोर काळाची ठळक स्पंदने - प्रा. सुजाता राऊत	७

२४	बुक शैल्फ	७३
२५	भवताल-वेध - केनेडी फाइल्सचे सिक्रेट - गोपाळ कुलकर्णी	७४
२६	क्रीडांगण - सुनील छेत्रीचे कमबॅक - किशोर पेटकर	७६
२७	विश्वाचे आर्त - 'कुणाच्या खांद्यावर कुणाचे ओझे...?' - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२८	फूडपॉइंट – फळांचे स्वादिष्ट प्रयोग - प्रियंका येसेकर	८०
२९	ग्रहमान ५ ते ११ एप्रिल २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२६ एप्रिल २०२५ वर्ष ३८ अंक २८

अनुक्रमणिका

- १ संपादकीय - सुख म्हणजे...? - कॉन्स्पिरमी फाइला
- २ रवि आमले
- ३ लयनकथा - अमोघ वैद्य
- ४ गारेगार, थंडगार - माधव गोखल
- ५ सफर आइस्क्रीमची... - स्नेहल बाकरे
- ६ थंडगार आइस्क्रीमची हॉट बाजारपेठ - प्राची गावस्कर
- ७ आइस्क्रीमचं शहर - संभाजी गंडमाळे
- ८ चवदार, चविष्ट...! - केतकी जोशी
- ९ ठंडा ठंडा कूल कूल - सुजाता नेरकर
- १० हटके जिलाटो... - नील पाटील
- ११ अनेक फ्लेव्हर्स, अनेक आठवणी...
- १२ कॉफी – आइस्क्रीम - मृणाल तुळपुळे
- १३ एक बेस अनेक स्टेट्स – प्रा.शिल्पा मंडलिक
- १४ कुल्फी – आरती पागे
- १५ व्हिगन आइस्क्रीम – मृणाल तुळपुळे
- १६ शब्दकोडे - दीपक कांबळे
- १७ खुशाल चेंडू – आलोक
- १८ आरोग्यभान - झोप उत्तम तर आरोग्य भक्कम - डॉ. अविनाश भोंडवे
- १९ भवताल वेध - शाश्वत ऊर्जेचे भवितव्य - सारंग खानापूरकर
- २० पुस्तक परिचय शुद्धिपत्र : शब्द आणि सत्याचा लढा - डॉ. शिरीष चिंधडे
- २१ स्वागत
- २२ भ्रमंती - बटेश्वर मंदिरं : पुनर्चनेची अदभुत कहाणी - मालविका देखणे
- २३ क्रीडांगण पदोन्नती-पदावनती - किशोर पेटकर

- २४ फॅशन कॉर्नर - उन्हाळ्यातले कपडे हवेत फिके आणि सैलसर - सोनिया उपासनी
- २५ विशेष - धावत्या पावलांचा संदेश... - मंगेश कोळपकर
- २६ विज्ञानतीर्थ - सरदार वल्लभाई पटेल वस्त्र आणि व्यवस्थापन आंतरराष्ट्रीय संस्था, तमिळनाडू - सुधीर फाकटकर
- २७ विश्वाचे आर्त - टॅरिफचा पर्यायी अन्वयार्थ - डॉ. सदानंद मोरे
- २८ प्रबोधनाचे 'उत्तर' पर्व - सहजभक्तीची योगिनी - डॉ. राहुल हांडे
- २९ अर्थविशेष - घुमजाव - भूषण महाजन
- ३० ग्रहमान १९ ते २५ एप्रिल २०२५ - अनिता केळकर

साप्ताहिक सकाळ

३ मे २०२५ वर्ष ३८ अंक २९

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय – जलं परमं धनम्।	७
२	ललित - आला आला वारा...दीपाली ठाकूर	८
३	ललित - हरवू नये जगण्यातला वसंत ! - किरण शिवहर डोंगरदिवे	१०
४	ऊर्जा अक्षय्यतेचा हायड्रोजन सिद्धांत - सम्राट कदम	१४
५	वैविध्यपूर्ण गुंतवणुकीतून 'अक्षय्य' परतावा - कौस्तुभ केळकर	१९
६	ट्रेडवॉर थांबणे आवश्यक - अमित मोडक	२२
७	सोन्याची मागणी वाढणार सौरभ गाडगीळ – कृष्ण जोशी	२५
८	'गिअर बदलण्याचा काळा - अरविंद रेणापूरकर	२८
९	ट्रेंड... कार अॅक्सेसरीजचा – सागर गिरमे	३१
१०	बांधकाम क्षेत्र पुन्हा तेजीत - सनील गाडेकर	३५
११	आंबा निर्वातीला रंग – प्रतिनिधी	३९
१२	सुवर्ण दृष्टिक्षेप – निकिता कातकाडे	४२
१३	अक्षय्यतेच्य शोधात... – अमृता देसडा	४४
१४	शब्दकोडे - दीपक कांबळ	४६
१५	Punchतंत्र -निखिल विद्यासागर	४७
१६	विशेष - नसलेल्या रस्त्याची कहाणी - उमेश शेळके	४८
१७	बॉन्ड गर्ल्स सेवेरीन : रहस्यमय, धोकादायक ! - प्रसाद नामजोशी	५३
१८	मुलाखत : सलमान खान - 'सलीम खानच माझ्यासाठी सिकंदर!'	५६
१९	क्रीडांगण – मोरोक्कन गोल मशिन – किशोर पेटकर	५९
२०	आरोग्यभान -आहारात शिस्त पाळा, वजनवाढ टाळा - डॉ. अविनाश भोंडवे	६०
२१	अवनीवाच्या गोष्टी मुली, डबे आणि मी... - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६४
२२	भ्रमंती ध्रुवीय प्रदेशाची सफर आणि सांताक्लॉजचं गाव - संजीव शहा, साधना शहा	६६
२३	फूडपॉइंट आंबा स्पेशल - प्रिती सुगंधी	६९

२४	बी ग्रेसफुल फेस पॅक्स - स्वप्ना साने	७२
२५	विश्वाचे आर्त - इंग्रजी बोलणाऱ्या लोकांचा इतिहास ! - डॉ. सदानंद मोरे	७५
२६	प्रबोधनाचे 'उत्तर'पर्व सहजो सुमिरन सहज है... - डॉ. राहुल हांडे	७८
२७	अर्थविशेष - मी ओळखून आहे, सारे तुझे बहाणे - भूषण महाजन	८०
२८	ग्रहमान - २६ एप्रिल ते २ मे २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१० मे २०२५ वर्ष ३८ अंक ३०

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - तंत्रज्ञानाचे बाळकडू	८
२	सायबर गुन्हाविरुद्ध लढा - अनिल सावळे	११
३	भारतातील सायबर कायदे - योगेश ठाणगे	१६
४	सायबर गुन्हांपासून स्वतःची फसवणूक कशी टाळू शकाल? मनोज शिंदे, चित्रमालिका	२१
५	सायबर सुरक्षा जाणून घ्या - निकिता कातकाडे	३०
६	प्रभावी जनजागृती काळाची गरज - जयेश शिरसाट	३२
७	प्रभाव सोशल मीडियाचा - मानसी सराफ जोशी	३४
८	सायबर_क्राइम_आणि_सुरक्षितता - वैशाली मंडपे	३६
९	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	३९
१०	सायबर साक्षर करणारे सायबर अॅटॉक - प्रतिनिधी	४०
११	डिजिटल्यारेष्ट मंगेश - साखरदांडे	४२
१२	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४६
१३	कॉन्स्पिरसी फाइल्स - नऊ अज्ञातांची नवलकथा - रवि आमले	४७
१४	युद्ध न आवडे सैनिका - गोपाळ कुलकर्णी - भवताल वेध	५०
१५	आरोग्यभान - युरिक ॲसिड आणि आरोग्य - डॉ. अविनाश भोंडवे	५२
१६	भ्रमंती - इजिप्त पिरॅमिड्सच्या भूमीतला प्रवास - सुवर्णा चिटणीस	५९
१७	लयनकथा - भीमबेटक्यातले शिलाश्रय - अमोघ वैद्य	५६
१८	विशेष - झपूझी : एक सांस्कृतिक वैभव - प्रतिनिधी	६२
१९	फूडपाँईट- नैसर्गिक कुलंट ताडगोळा - उषा लोकरे	६८
२०	पुस्तक परिचय - गोष्ट सर्वांच्या भवतालाची.... - मीरा जोशी	७२
२१	क्रीडांगण - अर्जुन बबुताचा पदकावर नेम - किशोर पेटकर	७४
२२	विश्वाचे आर्त - चर्चिलचे चौथे सप्तक - डॉ.सदानंद मोरे	७५
२३	प्रबोधनाच्या उत्तरपर्वाचे 'सार'... प्रबोधनाचे 'उत्तर' पर्व - डॉ राहुल हांडे	७८

२४	अर्थविशेष - ये इश्क नही आसाँ - भूषण महाजन	८०
२५	ग्रहमान - ३ ते९ मे २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१७ मे २०२५ वर्ष ३८ अंक ३१

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - भुऔष्णिक ऊर्जेचा व्यवहार्य पर्याय...	७
२	वाचक लिहितात	८
३	प्रासंगिक - महात्मा गांधी आणि तर्कतीर्थाचा अनुबंध - डॉ. सुनीलकुमार लवटे	१०
४	इतिहास फर्निचरचा - स्नेहल बाकरे	१४
५	इंडो कलोनियल फर्निचरची न्यारी दुनिया - भूषण तळवलकर	१८
६	स्टायलिश फर्निचर निवडण्यासाठी १३ टिप्स - प्रतिनिधी	२२
७	लिव्हिंग रूम - प्रतिनिधी	२५
८	मॉड्युलर किचनचा ट्रेंड - पृथा वीर	२८
९	बेडरूम सजवताना - प्रतिनिधी	३२
१०	२०२५चे फर्निचर ट्रेंड्स - निकिता कातकाडे	३४
११	लहान घरासाठी हवी फर्निचरची नजर ! - संजीव साबडे	३७
१२	प्रवास टाकाऊतून टिकाऊच- नीलिमकुमार खैरे	४०
१३	फर्निचर खरेदी :स्वप्नांचा कॅनव्हास - योगिराज प्रभुणे	४४
१४	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४७
१५	खुशाल चेंडू - आलोक	४८
१६	बॉन्ड गर्ल्स इलेक्ट्रा किंग: बॉन्डचा छळ करणारी गर्ल। - प्रसाद नामजोशी	४९
१७	अवनीवाच्या गोष्टी - माकड हरवतं तेव्हा - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	५२
१८	क्रीडांगण लिव्हरपूल संघाची द्विदशकपूर्ती - किशोर पेटकर	५४
१९	भवताल वेध - स्थलांतराची श्रीलंकेसमोर डोकेदुखी - मधुबन पिंगळे	५६
२०	आरोग्य - आहारात राहू घ्या प्रोटीनचा नैसर्गिक स्रोत - डॉ. प्रणिता अशोक	५८
२१	भ्रमंती - व्हिएतनाम व अंगकोरवाट - सुजाता आ.लेले	६१
२२	विशेष - आसाममधील सदाहरित पर्जन्यवन.. - डॉ. राधिका टिपरे	६४
२३	बी ग्रेसफुल- उन्हाळ्यातले टॅनिंग - स्वप्ना साने	६८

२४	पुस्तक परिचय - साहित्यसधन शब्दऋतू - प्रतिनिधी	७०
२५	फूडपॉइंट - पुन्या, मिठी अन् फुंडके - मीनाक्षी काटकर	७२
२६	विज्ञानतीर्थ - पर्यायी जल ऊर्जा केंद्र, रूरकी - सुधीर फाकटकर	७६
२७	विश्वाचे आर्त अथातो खंडमीमांसा - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२८	अर्थविशेष कैसा फसाया ? - भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान - १० ते १६ मे २०२५ अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२४ मे २०२५ वर्ष ३८ अंक ३२

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय – मालक की पालक?	७
२	करिअर ठरावं आनंद आणि मजा देणार – मनोज अंबिके	९
३	आयुष्य (करिअर) घडविताना ... – अविनाश धर्माधिकारी	१३
४	करिअर 'बोलकी'दिशा – आरजे शोनाली	१६
५	टॉप ३० सरकारी शैक्षणिक संस्था – सुरेश वांदिले	१८
६	वलयांकित व सन्मानपूर्वक करिअर! – मिलिन ढमढेरे	५४
७	पीआर करिअरच्या संधी आणि विस्तारणारे नवे क्षितिज - तुषार प्र. जोशी	५८
८	योग्य मार्गदर्शन महत्त्वाचे : विशाल शाह - प्रतिनिधी	६२
९	भाषा आणि करिअर – विदुला टोकेकर	६४
१०	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	७०
११	कॉन्सिप्रसी फाइल्स – इलुमिनातील इंगित – रवी आमले	७१
१२	लायनकथा – एडक्कलच्या गुहेतील गूढ शिल्प – अमोघ वैध	७६
१३	विश्वाचे आर्त - चर्चिलची बदलती रूपे – डॉ.सदानंद मोरे	७९
१४	ग्रहमान – १७ ते २३ मे २०२५ – अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

३१ मे २०२५ वर्ष ३८ अंक ३३

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय- कोकणाक विकासाची आस	८
२	बोलीभाषेचो बेलभंडारा - अभिजित पेंढारकर	१०
३	खाद्यसंस्कृतीचा राजेशाही थाट - सतीश पाटणकर	१४
४	मासेसंस्कृती मृणाल तुळपुळे	१८
५	स्वाद कोकणचा - प्रियंका येसेकर	२२
६	पर्यटन वाढतेय पण... - गुरु राणे	२६
७	मालवणी मुलखाची अपरिवर्तनीय संस्कृती - सतीश लळीत	३०
८	कोकणातील उद्योगाची दिशा अन् क्षमता - प्रसाद अरविंद जोग	३४
९	हापूससमोर आव्हान निसर्गातील बदलांचे - राजेश कळंबटे	३८
१०	कोकणचा प्राचीन साजिना - डॉ. गणेश मर्गज	४४
११	प्राचीन किनारपट्टीचा शोध - डॉ. श्रीकांत कार्लेकर	४८
१२	तेजाळत्या अंधारवाटा - ऋचा नामजोशी	५४
१३	किनारा मला पामराला.... - मयूर भावे	५८
१४	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	६४
१५	punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	६८
१६	विश्वाचे आर्त गांधीवादी बिल गेट्स? - हो. सदानंद मोरे	७४
१७	आरोग्य - योग्य प्रमाणातील कर्बोदके शरीराला आवश्यकचा - डॉ. प्रणिता अशोक	७०
१८	अर्थ विशेष – थोडा सा ठहरो...! – भूषण महाजन	८०
१९	ग्रहमान – २४ ते ३० मे २०२५ – अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

७ जून २०२५ वर्ष ३८ अंक ३४

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - पण'ती' जपून ठेवा.	७
२	हिमशिखराच्या पायथ्याची साद - मंगेश कोळपकर	८
३	विशेष सायकल : हरित भविष्याचं चाक - डॉ. नरेंद्र पटवर्धन	१४
४	प्लास्टिक प्रदूषनाशी लढू या! - सुनिता नारायण	१८
५	प्लास्टिकचा 'चिरंजीव शाप' - सम्राट कदम	२०
६	'इको - इनोव्हेशन्स' ठरताहेत आशेचे किरण - प्रा. इंदुमती एम.गंधी	२४
७	प्लास्टिक ठरतंय हृदयासाठी घातक - श्रद्धा कोळेकर	२७
८	प्लॉस्टिकला पर्याय बायोप्लॉस्टिकचा। - डॉ. प्रमोद चौधरी	३०
९	प्लॉस्टिक कचरा व्यवस्थापनाचे पुणे मॉडेल - लुबना अनंतकृष्णन	३३
१०	प्लॉस्टिकपासून मिळतंय डिझेल, गॅस... - संतोष मिठारी	३७
११	'सूक्ष्म' कणांचा 'मोठा' धोका! - अविता बगळे	४०
१२	प्लॉस्टिकमुक्त जीवनासाठी १० सोप्या टिप्स! - निकिता कातकाडे	४२
१३	उष्णतेच्या बॉम्बहल्ल्यावर उपाय काय ? - अतुल देऊळगावकर	४५
१४	तापमानवाढीची रखरख! - राजू नायक	४८
१५	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५०
१६	प्रासंगिक ज्योतिर्विद्या परिसंस्थेचे सहस्रचंद्रदर्शन - अनिरुद्ध देशपांडे	५१
१७	स्मरण लखलखते नक्षत्र निमाले ! - प्रा. मिलिंद जोशी	५४
१८	भ्रमंती - किन्नौर कैलाश आणि युल्ला कांडा ट्रेक - मंदार व्यास	५८
१९	खुशाल चंद्र - आलोक	६१
२०	कॉन्स्पिरसी फाइल्स रॉथशिल्ड पुराण - रवि आमले	६२
२१	लयनकथा अश्मयुगीन मनाचा कॅनव्हास - अमोघ वैद्य	६६
२२	पुस्तक परिचय - निवडक 'पंच'नामा : अक्षय्य विनोदाचे पाच कुंभ - डॉ. रवींद्र लक्ष्मीकांत तांबोळी	७०
२३	फूडपॉइंट लोणच्याचे विविध प्रकार... - सुप्रिया खासनीस	७४

२४	क्रीडांगण - विजेतेपदाचा वनवास संपुष्टात - किशोर पेटकर	७६
२५	विश्वाचे आर्त - इतिहासकार चर्चिल आणि भारत - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२६	अर्थविश्व - दिल है के मानता नही - भूषण महाजन	८०
२७	ग्रहमान - ३१ मे ते ६ जून, २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१४ जून २०२५ वर्ष ३८ अंक ३५

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय – एआयचे बीज	८
२	एआय गीक व्हायचंय? – डॉ.आनंद ज.कुलकर्णी	११
३	कृत्रिम बुद्धिमत्ता आणि सायबर सुरक्षा - योगेश ठाणगे	१४
४	एआय आणि मराठी भाषेतलं करिअर - रोहन नामजोशी	१६
५	एन्व्हायर्नमेंटल एआय आणि शाश्वतता - नीलांबरी जोशी	२०
६	कृत्रिम बुद्धिमत्ता, माध्यमे आणि करिअर.... - विश्राम ढोले	२३
७	'खेळामुळेच आम्ही घडलो।' शब्दांकन: मिलिंद इमढेरे	२७
८	आंतरराष्ट्रीय कायदा: एक वैश्विक करिअर - जयंतीका कुट्टी	३२
९	AI स्टार्टअप्समधील संधी - प्रा. डॉ. दीपक ताटपुजे	३४
१०	भारतीय सशस्त्र दलांतील पर्याय - लेफ्टनंट कर्नल प्रदीप ब्राह्मणकर (निवृत्त)	३८
११	टक्के घेऊन करायचं काय ? - डॉ. सत्यजित चिंचोलकर	४२
१२	समजून उमजून निर्णय घ्या... - विशाखा बाग	४४
१३	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	४८
१४	फूडपॉईंट : मांदेली रस्सा अन् आंबोळी – प्रियांका येसेकर	५०
१५	भ्रमंती – कांचनजुंगाच्या छायेत विद्येचे माहेरघर - सागर आव्हाड	५२
१६	रिपोर्ताज : गुप्तहेरांच्या छायेत विद्येचे माहेरघर - सागर आव्हाड	५६
१७	बी ग्रेसफुल : केस गळू नयेत म्हणून... – स्वप्ना माने	६०
१८	आरोग्य: आहारातील स्निगा पदार्थ आणि तेले – डॉ.प्रणीता अशोक	६२
१९	अवनीवाच्या गोष्टी: जाळ्यात गुंतवलेले कोळी - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६६
२०	भवताल वेध : आता इतिहास सांगणार कोण ? – गोपाळ कुलकर्णी	७०
२१	बॉन्ड गर्ल्स : मेलिना हॅवलॉक : मधुरिम वाइन । - प्रसाद नामजोशी	७२
२२	अर्थविशेष : दिशा कोंबड्याची डुलकी? - भूषण महाजन	७८
२३	ग्रहमान : ७ ते १३ जून २०२५ – अनिता कळेकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२८ जून २०२५ वर्ष ३८ अंक ३७

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - शहरांची मृतुघंटा	६
२	'सोसायटी पुनर्विकासासाठी सजगता हवी...': विद्याधर अनास्कर - नरेंद्र जोशी	८
३	रेराचे संरक्षण - सीए प्रवीण बांगर	१३
४	महाराष्ट्राचा ग्रोथ फॅक्टर - नरेंद्र जोशी	१६
५	पूर्वतयारी - अॅड. आनंद कुलकर्णी	२०
६	अपार्टमेंट रिडेव्हलपमेंटची नवी दिशा - सुहास पटवर्धन	२६
७	पुनर्विकासाबद्दल सरकारची भूमिका - दीपक तावरे	२९
८	ग्रीन बिल्डिंग्ज : गरज आजची आणि उद्याचीही - गणेश जाधव	३२
९	भविष्यवेधक वाटचाल - प्रतिनिधी	३४
१०	शब्दकोडे दीपक कांबळे	३६
११	मुलाखत : अशोक सराफ - मिळून मिसळून भूमिका रंगते - प्रशांत अनासपुरे	३७
१२	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	३८
१३	विशेष - अलिप्त आणि अस्पर्शित जमाती - डॉ. श्रीकांत कार्लेकर	४२
१४	अनुभव - निलगिरीची राणी - डॉ. राधिका टिपरे	४५
१५	भ्रमंती - वाळवंटातील नंदनवन ! - स्वप्ना जाडे कुलकर्णी	४८
१६	लयनकथा - खडकामधली विरहगाथा.... - अमोघ वैद्य	५१
१७	रिपोर्ताज - पुणे हेलिकॉप्टरची राजधानी - प्रसाद कानडे	५४
१८	बॉन्ड गर्ल्स कॅरा मिलोवी : मेरियम डाबो - प्रसाद नामजोशी	५८
१९	क्रीडांगण - जबरदस्त कार्लोस अल्काराझ - किशोर पेटकर	६१
२०	भवताल वेध - ग्रीन हायड्रोजन स्वच्छ भविष्याच्या मार्ग - सारंग खानापूरकर	६२
२१	पुस्तक परिचय - घरभर दरवळणारा सुगंध - डॉ. सुरेश सावंत	६४
२२	चर्चा - चौकटीत अडकवलेल्या मुली - संतोष कुडले	६६
२३	अवनीवाच्या गोष्टी - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर - चेऱ्या, फेऱ्या आणि मोऱ्या	६८
२४	बी ग्रेसफुल - हार्ड वॉटर आणि हेअर फॉल - स्वप्ना साने	७०
२५	फूडपॉइंट - उकडपेंडी, पोहे नि धिरडे - प्रियांका येसेकर	७२
२६	फूडपॉइंट - चटपटीत, चमचमीत लोणची.... - सुप्रिया खासनीस	७४
२७	विश्वाचे आर्त - राजकीय पत्रिकेतील चतुर्ग्रह योग - डॉ. सदानंद मोरे	७७

२८	अर्थविशेष गाडी अडकली रस्त्याला... भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान - २१ ते २७जून २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

५ जुलै २०२५ वर्ष ३८ अंक ३८

अनुक्रमणिका

१	स्टेथस्कोपपलीकडच्या रंजक गोष्टी !	
२	संपादकीय - पाऊस निनादत होता	८
३	वाचक लिहितात	९
४	देव नाही, निदान भाणूस म्हणून तरी... - डॉ. अविनाश भोंडवे	१२
५	नातं विश्वासाचं, निरोगी बालपणाचं - डॉ. श्रीनिवास तांबे	१५
६	रुग्णसेवेबरोबरच हवी सजगता - डॉ. राजीव जोशी	१८
७	सरकारी डॉक्टरांची कथा आणि व्यथा - डॉ. सुभाष साळुंके	२२
८	वैद्यकी अन् बाकी... - डॉ. स्वाती राजेश श्रोत्री	२६
९	तणावांचा भोवरा - पूजा खंडिझोड	२८
१०	तणावाशी सामना करताना... - डॉ. संदिप बोडके	३२
११	डॉक्टरांच्या कलाविष्कारांचे व्यासपीठ - अरुण मलाणी	३४
१२	पक्षी निरीक्षणामध्ये रमणारा अस्थिरोग तज्ज्ञ - प्रकाश सनपूरकर	३६
१३	साहित्यभक्ती अन् कलासक्ती.... - पृथा वीर	३८
१४	सजीवांना जीव लावणारा डॉक्टर - जागृती कुलकर्णी	४०
१५	तबल्याच्या तालाने तोल सांभाळणारे डॉक्टर - शिवाजी यादव	४४
१६	अभिनयाच्या साथीने... - केवल जीवनतारे	४७
१७	विशेष - वेलनेस वॉरियर - मंगेश साखरदांडे	४८
१८	सुशाल चंद्र - आलोक	५२
१९	चर्चा - गगनभरारीला टब्यूलन्स - प्रसाद कानडे	५३
२०	भवताल वेध - पावले चालती परदेशाची वाटा - अरविंद रेणापूरकर	५७
२१	मुलाखत : अमीर खान - लोकांचे मनोरंजन करणे महत्वाचे - हर्षदा वेदपाठक	६०
२२	अनुभव - माझी बंगालातली खाद्यभ्रमंती - गौरी करंबेळकर	६३
२३	क्रीडांगण - 'चोकर्स डिडन्ट चोक । - किशोर पेटकर	६७
२४	शांततेचं शिल्परूप : भाजे लेण्या - अमोघ वैद्य	६८

२५	कॉन्स्पिरसी फाइल्स - 'टायटॅनिक'ची चित्तरकथा - रवि आमले	७१
२६	फूडपॉइंट - डोसा मेनिया आरती - अविनाश पालवणकर	७४
२७	विश्वाचे आर्त - उतू नको, मातू नको, घेतला 'वसा' टाकू नको डॉ. सदानंद मोरे	७७
२८	अर्थविशेष - कंट्रोल नही होता... - भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान - २८ जून ते ४ जुलै २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१२ जुलै २०२५ वर्ष ३८ अंक ३९

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - शिकण्याच्या नवदिशा	६
२	प्रासंगिक भारतापुढील नव्या आव्हानांची नांदी - योगेश परळे	७
३	सवंगडी पावलांचा - स्नेहल बाकरे	१२
४	अस्सल रांगडं 'कोल्हापुरी रूपा' - ओंकार धर्माधिकारी	१६
५	खेळांच्या दुनियेतला रंजक 'वॉक'। - आशिष पेंडसे	२१
६	धावपटूचा खरा सखा शूज - आशिष कासोदेकर	२६
७	मॉन्सून फुटवेअर - सोनिया उपासनी	२८
८	इवल्या पावलां मोठी वाटचाल - प्राची गावस्कर	३१
९	ऑल टाइम फेव्हरेट फुटवेअर - निकिता कातकाडे	३४
१०	जाईची चप्पल - इरावती बारसोडे	३८
११	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४१
१२	चर्चा - सिंहगर्जना खरोखरच वाढणार? - भावेश ब्राम्हाणकार	४२
१३	punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	४७
१४	भवताल वेध - एका 'सर्च'चा विवेक गोपाळ कुलकर्णी	५०
१५	बॉन्ड गर्ल्स - रफ अँड टफ बॉन्ड गर्ल। - प्रसाद नामजोशी	५२
१६	अवनीवाच्या गोष्टी - बालक, पालक आणि कर्माची फळे - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	५८
१७	लयनकथा - जम्बुद्विपात श्रेष्ठ कार्ले लेणं - अमोघ वैद्य	५५
१८	बी ग्रेसफुल - पावसाळ्यात त्वचा आणि केसांची काळजी - स्वाना साने	६०
१९	आरोग्य - सायलेंट' गंभीर ऑस्टिओपोरोसिस - डॉ. प्रशांत मुंडे	६२

२०	भ्रमंती - पहाडांवर स्वर्ग वसवणारी देवभूमी ! - मनोहर मंडवाले	६६
२१	विशेष – निधीवन डॉ. कांचनगंगा गंधे - अशोक कुमार सिंग	६४
२२	क्रीडांगण - रोनाल्डोचे नाणे खणखणीत - किशोर पेटकर	६९
२३	फुडपॉईंट - डब्यासाठी पौष्टिक काहीतरी - सुजाता नेरुरकर	७४
२४	विश्वाचे आर्त - एक कविता काय करू शकते? - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२५	पुस्तक परिचय – गोंदणखुणा - दीपाली दातार	७०
२६	अनुभव - डायबेटिसने नेली करंगळी - प्रतिनिधी	७२
२७	अर्थविशेष - बागुलबुवा तात्या - भूषण महाजन	८०
२८	ग्रहमान - ५ ते ११ जुलै २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१९ जुलै २०२५ वर्ष ३८ अंक ४०

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय महाराष्ट्र धर्म वाढवावा	६
२	रिपोर्ताज - व्याघ्र संवर्धनाची कसोटी संजय करकरे	७
३	नवीन नवीन शिकण्याची भूक हवी - गणेश शेठ्टी	१२
४	आंबा प्रक्रियेच्या दुनियेत... - एकनाथ पवार	१८
५	रेही टू ईट, सॅलड्स आणि पारंपरिक मोदकही.... - केतकी जोशी	१५
६	मशरूम क्रांतीची वाटचाल - संतोष शेंडकर	२०
७	महाराष्ट्रातील दुग्ध उद्योगाचा प्रवास - निखिल चितळे	२३
८	भारतातील अन्नप्रक्रिया उद्योगाचे वास् - डॉ. आर. टी. पाटील, डॉ. रवींद्र नाईक	२६
९	ग्राहकांची सुरक्षा महत्त्वाची - स्वाती रविंद्र पराडकर	२९
१०	'फूड सुपरपॉवर'च्या दिशेने जाताना... - आर. एन. शिंदे	३२
११	अन्नपदार्थांची विक्री करताना.... - दिलीप संगत	४१
१२	फूड बिझनेसचं नवं समीकरण - सलील उरुणकर	४४
१३	मुंबईचे डबेवाले: फूड इंडस्ट्रीचा अविभाज्य भाग - विनोद राऊत	४६
१४	'सोशल' फूड इंडस्ट्री - सुकीर्त गुमास्ते	४८
१५	स्वयंपाकघरातली स्वप्नपूर्ती - तिताश बल्लव	५०
१६	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५२
१७	खुशाल चेंडू - आलोक	५३
१८	मुलाखत...प्राऊड ऑफ मायसेल्फ ! : काजोल - हर्षदा वेदपाठक	५४
१९	कॉन्स्पिरसी फाइल्स मर्डर बाय टायटॅनिक ! - रवि आमले	५८
२०	लयनकथा - शिवनेरी डोंगराच्या पोटातल्या लेण्या - अमोघ वैद्य	६१
२१	भ्रमंती - थांब... श्वास घे... आणि जग... - मयुरेश इंदुमती ज्ञानेश्वर मांजरे	६४
२२	क्रीडांगण - बॅडमिंटनमधील आश्वासक आयुष - किशोर पेटकर	६७
२३	फॅशन कॉर्नर - जीन्सचा पुनर्वापर - सोनिया उपासनी	६८
२४	भवताल वेध - सागरी व्यापारातील 'चोक पॉइंट्स' - मधुबन पिंगळे	७०
२५	आरोग्य - झिजलेल्या सांध्यांना उपचारातून दिलासा - डॉ. प्रशांत मंडे	७२
२६	स्वागत	७५
२७	फूडपॉइंट - स्वाद रानभाज्यांचा - प्रियंका येसेकर	७६

२८	अर्थविशेष - 'टॉरिफ' करू क्या इस की, जिसने इसे बनाया? - भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान - १२ ते १८ जुलै २०२५ अनिता केळकर	८२

साहिक सकाळ

२६ जुलै २०२५ वर्ष ३८ अंक ४१

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय सर्वे सन्तु निरामया:	७
२	रिपोर्ताज वाघाच्या सावलीतील माणूस - संजय करकरे	८
३	प्रकाशचित्रकलेची गरुडभरारी - सतीश पाकणीकर	१३
४	स्टारट्रेल्स - प्रसाद शिरगावकर	१८
५	सूक्ष्मतेतील सौंदर्य - योगेंद्र जोशी	२१
६	वाइल्डलाइफ फोटोग्राफी आणि मी... - सौरभ महाडिक	२६
७	परंपरांचे फोटो डॉक्युमेंटेशन - संदेश भंडारे	२९
८	फोटोग्राफी जग आणि माझ्या आतील संवाद - स्वप्ना पाटसकर	३२
९	तीन फ्रेम्सचा अविस्मरणीय थरार - मनोज बिडकर	३६
१०	लेन्समधून उमजलेलं जीव - विद्या कुलकर्णी	३९
११	निसर्ग रंग - प्रमोद शेलार	४२
१२	दृश्य अदृश्य - प्रकाश नेवासकर	४४
१३	ड्रोन फोटोग्राफीतील जग - डॉ. श्रीकांत गबाले	४७
१४	मॅजिक ऑफ लाइट इन ब्लॅक & व्हाइट - मिलिंद डी. जोशी	५०
१५	शब्दकोडे दीपक - कांबळे	५५
१६	Punchiंतत्र - निखिल विद्यासागर	५६
१७	लयनकथा - विस्मरणातलं वैभव बेडसे लेणं - अमोघ वैद्य	५७
१८	भवताल वेध - नवा संशोधक : अंडरवॉटर ड्रोन - सारंग खानापूरकर	६०
१९	बॉन्ड गर्ल्स - बुद्धिमान नतालिया ! - प्रसाद नामजोशी	६२
२०	क्रीडांगण - फुटबॉलमध्ये महिलांची प्रगती - किशोर पेटकर	६५
२१	६ गुरू एका योगियाचे तुरीचालीत स्वप्न - मंगेश नारायणराव काळे	६

२२	अवनीवाच्या गोष्टी वाढदिवस,नियोजन आणि आम्ही - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६८
२३	० आरोग्य - स्लिप डिस्क आणि सायटिकाशी झगडताना.... - डॉ. प्रशांत मुंडे	७
२४	बी ग्रेसफुल - मॉन्सून फेस पॅक - स्वप्ना साने	७२
२५	फूडपॉइंट - आंबट गोड रेसिपीज ! - मीनाक्षी काटकर	७४
२६	विश्वाचे आर्त - किपलिंग आणि मार्क ट्रेन - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२७	अर्थविशेष - टाइम प्लीज - भूषण महाजन	८०
२८	ग्रहमान - १९ ते २५ जुलै २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१६ ऑगस्ट २०२५ वर्ष ३८ अंक ४४

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - जो जे वांछील तो ते लाहो	७
२	पेट पॅरेंट होताना... - डॉ. विनय गोन्हे	१०
३	श्वान प्रशिक्षण महत्वाचे - निनाद केळकर	१३
४	निःशब्द भावनांचा अर्थ - विक्रांत देशमुख	१७
५	ग्रूमिंगही महत्वाचा - संजीवनी प्रभू	२०
६	पाळीव प्राणी विमा असावा की नसावा? - मोनिका मयूर	२२
७	मांजरांचं पाळणाघर इरावती बारसोडे	२५
८	पाळीव प्राण्यांसोबतच्या नात्यांचा महोत्सव - टीम पेटोपिया	२८
९	मत्स्यविश्वात... - प्रतिनिधी	३६
१०	कर्तव्य, प्रेम, संघर्ष... - शरण्या शेठ्टी	४०
११	दत्तक घ्या, विकत नको... - श्रेयसी मुजुमदार, सुहीना गुप्ता	४४
१२	पाळीव प्राणी आणि कायदा - सारिका फुंडे	४६
१३	टॉप १० पेट फ्रेंडली गॅजेट्स - आदित्य साखरे	४८
१४	खुशाल चेंडू - आलोक	५०
१५	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५१
१६	हिटलरच्या उडत्या तबकड्या कॉन्स्परसी फाइल्स - रवि आमले	५२
१७	भवताल वेध - उदयोन्मुख अर्थव्यवस्थांसाठी सोनेच 'तारणहार' - रोहित वाळिंबे	५६
१८	आरोग्य - हर्नियाकडे दुर्लक्ष नको। - डॉ. शशांक शहा	५८
१९	भ्रमंती - नव्यानं भेटलेला जुना कलाप्रकार - डॉ. तनया केतन टंकसाळे	६१
२०	क्रीडांगण - बुद्धिमान 'दिव्य' भरारी। - किशोर पेटकर	६४
२१	फॅशन कॉर्नर - बॅगची काळजी घेताय ना? - सोनिया उपासनी	६६
२२	पुस्तक परिचय - वानोळा सुजाता राऊत	६८
२३	लयनकथा - मानमोडीतली 'भुतं...!' - अमोघ वैद्य	७२

२४	फूडपॉइंट - होममेड चॉकलेट्स - प्रिती सुगंधी	७६
२५	फूडपॉइंट - होममेड चॉकलेट्स - प्रिती सुगंधी	७६
२६	विश्वाचे आर्त - 'इंद्राय स्वाहा तक्षकाय स्वाहा' - डॉ. सदानंद मोरे	७९
२७	ग्रहमान - ९ ते १५ ऑगस्ट २०२५ - गौरव देशपांडे	८२

साप्ताहिक सकाळ

३१ ऑगस्ट २०२५ वर्ष ३८ अंक ४६

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - उर्जापीठे	६
२	कुलदैवतउद्यम आणि वैविध्य – प्रा.डॉ.निर्मला कुलकर्णी	८
३	अष्टविनायक माहात्म्य – प्रतिनिधी	१२
४	विदर्भातील अष्टविनायक – अतुल मांगे	२०
५	ज्योतिलिंगांची महती – प्रतिनिधी	२४
६	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	२९
७	साडेतीन शक्तिपीठे – प्रतिनिधी	३०
८	पंढरपूरचे विठ्ठल मंदिर - भारत नागणे	३४
९	सोन्याची जेजुरी - तानाजी हागडे	३६
१०	कोल्हापूरचा देव जोतिबा - प्रतिनिधी	४०
११	सगुण रूपात गजानन तू।। - राजेश चौधरी	४३
१२	साईबाबांच्या शिडींचे बदलते रूप - सतीश वैजापूरकर	४६
१३	कृपासिंधू ब्रह्मांडनायक - अभय दिवाणजी	४९
१४	विष्णूने लवणासुराचा वध केला ते लोणार - श्याम सोनुने	५२
१५	दगडांतून साकारलेले पुरातन सीता मंदिर - राजेश काळे	५२
१६	गोव्यातील वैशिष्ट्यपूर्ण मंदिर स्थापत्यशैली - डॉ. नंदकुमार कामत	५४
१७	देवभूमी गोमन्तक - डॉ. पांडुरंग फळदेसाई	५८
१८	खुशाल चेंडू – आलोक	६८
१९	आरोग्यभान - व्हिडिओ गेम्सचे मायाजाल - डॉ. अविनाश भोंडवे	६९
२०	बॉन्ड गर्ल्स - क्लॉडिन ऑगर : कृष्णधवल डॉमिनो ! - प्रसाद नामजोशी	७२
२१	क्रीडांगण सुवर्णपदकाचे मृगजळ - किशोर पेटकर	७५
२२	भवताल-वैध - मनोज जमताप	७६
२३	कहाण्या वारशांच्या - डॉ. बाळ फोंडके	७८

२४	फूडपॉइंट - पनीर बाईट्स विथ मँगो - सुलभा प्रभुणे	८०
२५	विश्वाचे आर्त - डॉ. सदानंद मोरे	८३
२६	प्रबोधनाचे 'उत्तर' पर्व - डॉ. राहुल हांडे	८६
२७	अर्थविशेष - भूषण महाजन	८८
२८	ग्रहमान - अनिता केळकर	९०

साप्ताहिक सकाळ

६ सप्टेंबर २०२५ वर्ष ३८ अंक ४७

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - डिजिटल जुगारबंदी	६
२	विशेष - 'जय हिंद' घोषणेचे जनक - भूषण तळवलकर	८
३	विशेष - सामाजिक आरोग्याचा लढा - डॉ. हिम्मतराव बावस्कर	१२
४	चाकापासून स्पोर्ट्स कारपर्यंत - डॉ. शिशीर जोशी	१६
५	कार - जन्मा ही तुझी कहाणी	२०
६	ट्रेडी कार अॅक्सेसरीज सागर गिरमे	२३
७	परकी कंपन्यांचा भारतात 'टॉप स्पीड - अरविंद रेणापूरकर	२६
८	आता कार्सही होणार 'अपडेट'! - सागर गिरमे	३०
९	कार्सची सायबर सुरक्षा - योगेश ठाणगे	३३
१०	रोड ट्रिपला जाताना.... साहिल केळकर	३६
११	हायड्रोजनवर धावणारी कार.... - सम्राट कदम	३८
१२	कारप्रेमाची अमर कहाणी! - शंतनु गुर्जर	४१
१३	स्टिअरिंगवरच्या स्टार्स - प्रशांत अनासपुरे	४४
१४	अ टाइम, अ प्लेस अॅण्ड अॅन इमोशन - राधिका परांजपे-खाडिलकर	४८
१५	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५१
१६	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	५२
१७	बॉन्ड गर्ल्स - एम : जुडी डेंच - प्रसाद नामजोशी	५३
१८	भ्रमंती - इतिहास, कला आणि संस्कृतीचा संगम ! - अनिकेत मोरे	५६
१९	विशेष - डिजिटल रोपण - दर्शील एरिश नायर	५९
२०	पुस्तक परिचय - अखेर सापडली वाट..! - नागेश शेवाळकर	६०
२१	क्रीडांगण - महिलांसमोर 'वर्ल्डकप 'से आवाहन - किशोर पेटकर	६२
२२	बी ग्रेसफुल टॅनिंग केअर - स्वाग साने	६४
२३	अवनीवाच्या गोष्टी एका मोदकाची गोष्ट - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६६

२४	भवताल वेध - चीनचे 'गाढव' प्रेम! - अरविंद रेणापूरकर	६८
२५	आरोग्य - पित्ताशयातील खड्यांचा वाढता धोका - डॉ. शशांक शहा	७०
२६	लयनकथा - अपरिचित गणपती गडद - अमोघ वैद्य	७३
२७	फूडपॉइंट - ज्वारी एक, प्रकार अनेक - अलकनंदा कोठावडे	७६
२८	विश्वाचे आर्त - एकविसाव्या शतकातली मिरवणूक - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२९	अर्थविशेष - दे दान, सुटे गिरान - भूषण महाजन	८०
३०	ग्रहमान - ३० ऑगस्ट ते ५ सप्टेंबर २०२५ - गौरव देशपांडे	८२

साप्ताहिक सकाळ

१३ सप्टेंबर २०२५ वर्ष ३८ अंक ४८

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - माहितीचे महायुद्ध	७
२	वाचक लिहितात	८
३	प्रासंगिकमिग २१ : आत्मनिर्भरतेची उड्डाणगाथा - भावेश ब्राह्मणकर	१०
४	रंगांचा अंतर्मुख प्रवास - प्रज्ञा इंगवले - काळसकर	१४
५	पाचीन भारतीय 'रंग' प्रयोग - भोपाल जोगे	१८
६	रंगांच्या बाजारपेठेतील नवे रंग... - प्राची गावस्कर	२२
७	'सॅफायर'ची झळाळी - अदिती मराठे	२६
८	रंग सह्याद्रीचे - शंतनू परांजपे	३०
९	पेंट इट युवरसेल्फ... - सुमित खिरे	३२
१०	कपड्यांना द्या नवा लुक... - राधिका परांजपे-खाडिलकर	३४
११	रंगपंखांची उधळण - मनोहर मंडवाले	३६
१२	रंगांची बोलकी 'रंगमयी' दुनिया - अमृता देसर्डा	४०
१३	फूल देखणे... - उषा लोकरे	४२
१४	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४६
१५	लयनकथा -गजबजाटातली शांतता म्हणजे कान्हेरी लेणी - अमोघ वैद्य	५२
१६	क्रीडांगण - लढवय्या आणि चिवट चेतेश्वर - किशोर पेटकर	५५
१७	आरोग्य मेटॅबॉलिक सर्जरी : मधुमेहमुक्तीचा राजमार्ग - डॉ. शशांक शहा	५६
१८	कॉन्सिअरसी फाइल्स कोणीतरी खरेच आहे तिथे ? - रवि आमले	४७
१९	भवताल वेध - स्वयंघोषित 'पिटुकली' राष्ट्रे - रोहित वाळिंबे	५०
२०	पुस्तक परिचय - नाटकवाला - धनंजय उपासनी	५६
२१	स्वागत	६२
२२	भ्रमंती - अल्पाइन रूट आणि बरंच काही... - प्रज्ञा राजोपाध्ये	६३
२३	विलिच्छा लवणागार : पोलंडमधला अविस्मरणीय अनुभव - उच्चला बर्वे	६६

२४	चर्चा - तुमच्या घरी मराठी वृत्तपत्र येते? - संतोष कुडले	६९
२५	फॅशन कॉर्नर - डॅझलिंग इअरिंग्ज - सोनिया उपासनी	७०
२६	फूडपॉइंट - ज्वारीचे स्नॅक्स - अलकनंदा कोठावदे	७२
२७	विश्याचे आर्त - महासामंजस्याच्या दिशेने - डॉ. सदानंद मोरे	७४
२८	अर्थ - प्राप्तिकर विवरणपत्र भरलेत का? - अॅड. सुकृत देव	७७
२९	अर्थविशेष - बदतमीज दिल, बदतमीज दिल... माने ना - भूषण महाजन	८०
३०	ग्रहमान - ६ ते १२ सप्टेंबर २०२५ - गौरव देशपांडे	८२

साप्ताहिक सकाळ

२० सप्टेंबर २०२५ वर्ष ३८ अंक ४९

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - हरित पर्यटन हाच विकासमार्ग	८
२	प्रवासात भेटलेली देवमाणसं..... - झेलम चौबळ	१०
३	आठवणींची लेह सफर - डॉ. विनोद भारती, अमेय विनायक गटणे	१६
४	ऐतिहासिक जॉर्डन - ऋषिकेश पुजारी	२२
५	व्हिएतनामचा एक नवीन अनुभव - हर्षवर्धन घेवडे	२८
६	ताडोबाची सफारी - ज्योत्स्ना बडदे	३२
७	सेव्हन सिस्टर्स - कॅप्टन निलेश गायकवाड	३६
८	अविस्मरणीय अलमाटी प्रवास - सुमीत कोटगिरे	४४
९	इतिहास, संस्कृती आणि आधुनिकतेचा संगम - अनुराधा मोहन शेडगे	५२
१०	मेंटावाई : सुमात्राच्या जंगलात हरवलेलं आयुष्य - योगेश कुंभार, डॉ. श्रद्धा कुंभार	५८
११	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	६४
१२	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	६६
१३	भवताल वेध - निओ नाझींचे स्थलांतरविरोधी भूत - गोपाळ कुलकर्णी	६८
१४	अवनीवाच्या गोष्टी - बिन्हाड निघालंय लंडनल - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	७२
१५	विश्वाचे आर्त - अमेरिके, तू सुद्धा! डॉ. सदानंद मोरे	७६
१६	ग्रहमान : १३ ते १९ सप्टेंबर २०२५ - गौरव देशपांडे	८२

साप्ताहिक सकाळ

२७ सप्टेंबर २०२५ वर्ष ३८ अंक ५०

अनुक्रमणिका

१	हेऱ्यासारखी माणसं... - मयूर भावे	१६
२	लखलखता हिरे उद्योग - प्राची गावस्कर	१९
३	भारत हिऱ्यांचा जागतिक कारागीर - उमेश शेळके	२२
४	खाणीतून जागतिक बाजारपेठेत - कौस्तुभकेळकर	२४
५	प्रयोगशाळेत जन्मलेले हिरे - प्रवीण सोनी	२८
६	ट्रेड्स अन् क्लासिक्स.... - प्रतिनिधी	३१
७	प्रख्यात हिऱ्यांच्या कुख्यात चोऱ्या - राधिका परांजपे	३४
८	मौल्यवान आणि रक्तरंजित - इरावती बारसाडे	३८
९	सिनेसृष्टीचे हिरेप्रेम - हर्षदा वेदपाठक	४१
१०	विज्ञानातले अनमोल रत्न - सम्राट कदम	४४
११	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४७
१२	संपादकीय - डिजिटल माणुसकी	६
१३	चाचक लिहितात	८
१४	चर्चा- नेपाळमधील राजकीय संकट - योगेश परळे	९
१५	अनुभव - बोरी - ऋचा नामजोशी	१२
१६	रसास्वाद - नाट्यशास्त्राचा नृत्याविष्कार - हेमलता अंतरकर	४८
१७	कॉन्स्पिरीसी फाइल्स - रॉसवेलचे रहस्य - रवि आमले	५०
१८	आरोग्य - वेळेत ओळखा मूत्राशय कर्करोगाचा धोका - डॉ. राजेंद्र शिंपी	५३
१९	भवताल वेध - पाश्चिमात्य विकासाला स्थलांतरितांचे 'इंधन' - मधुबन पिंगळे	५६
२०	पुस्तक परिचय - ...इत्तर गोष्टी - मनोज कुलकर्णी	५८
२१	लयनकथा - धाराशिव : लेण्यांचा सप्तसमूह - अमोघ वैद्य	६०
२२	भ्रमंती - ओहायो कॅव्हर्स - मनीषा दीक्षित	६४
२३	अनुभव - पर्यटनातून माणुसकी दर्शन - दामोदर कुलकर्णी	६६

२४	फॅशन कॉर्नर ढोल बाजे... - सोनिया उपासनी	६८
२५	Punchतंत्र- निखिल विद्यासागर	७०
२६	क्रीडांगण - नव्या चेहऱ्यांकडून अपेक्षा - किशोर पेटकर	७१
२७	फूडपोइंट - गावरान सुक्या भाज्या - मीनाक्षी काटकर	७२
२८	विश्वाचे आर्त - गफलत फ्रेंच राज्यक्रांतीची – डॉ.सदनंद मोरे	७६
२९	अर्थविशेष - इंच इंच लढवू - भूषण महाजन	८०
३०	ग्रहमान २० ते २६ सप्टेंबर, २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

४ ऑक्टोबर २०२५ वर्ष ३९ अंक १

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - सीमोल्लंघनाचा तेजस्वी उत्सव	६
२	अनुभव नवनिर्माता ! - अद्वैत खरे	८
३	चर्चा - अस्वस्थ शेजाराची राजकीय आव्हाने - योगेश परळे	११
४	बँकिंग क्षेत्राचा कायापालट - विक्रम अवसरीकर	१६
५	भारतीय अंतराळयात्रेचे नवे पर्व - सम्राट कदम	२०
६	संरक्षण क्षेत्राची आत्मनिर्भरता - एअर मार्शल भूषण गोखले (निवृत्त)	२४
७	चला, हरित' सीमोल्लंघन करू या। - डॉ. प्रमोद चौधरी	२८
८	ऑटोमेशन ते एआय - डॉ. आनंद ज. कुलकर्णी	३२
९	वेधशाळेचे नवे क्षितिज - अनुपन काश्यपि	३६
१०	दसरा ३९ विशेष वर्धापन दिन	३९
११	वेध शाळेचे नवे क्षितिज - अनुप काश्यपि	३६
१२	ऊर्जा परिवर्तनाचे सीमोल्लंघन - सचिन तालेवार	३९
१३	जेनेटिक्सची नवी दिशा - डॉ. प्रकाश गंभीर	४२
१४	क्रीडा महासत्तेच्या दिशेने...! - मिलिंद ढमढेरे	४६
१५	सिनेमा... सीमेपलीकडचा - स्नेहल बाकरे	५०
१६	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५४
१७	Punch तंत्र - निखिल विद्यासागर 56	५६
१८	लयनकथा - शिल्पातून उमगणाऱ्या सप्तमातृका - अमोघ वैद्य	५७
१९	भ्रमंती - न्यू साऊथ वेल्सची सफर- श्री. श्रीकांत कानैका	६०
२०	भ्रमंती - सातपुडा पर्वतरांगांमध्ये वसलेले जंगल - डॉ. राधिका टिपरे	६०
२१	अवनीवाच्या गोष्टी - पदवीदानाचे अनुमान मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६३
२२	पुस्तक परिचय - युद्ध नाकारणारे जग - माधव गोखले	६६
२३	भवताल वेध - स्थानिक संस्कृतीचा अस्तित्वासाठी लढा - सारंग खानापूरकर	६८

24	प्रासंगिक जगाचा नकाशा बदलणार? - भावेश ब्राह्मणकर	७२
२५	श्री. ग्रेसफुल ट्रीट युवरसेल्फा - स्वप्ना माने	७४
26	फूडपॉईंट – दसऱ्याचे गोडधोड	७६
२७	क्रीडांगण - लक्षवेधक भालाफेकपटू - सचिन यादव	७९
28	अर्थविशेष - एक झुंज वाऱ्याशी - भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान - २७ सप्टेंबर ते ३ ऑक्टोबर, २०२५	८२

साप्ताहिक सकाळ

१५ ऑक्टोबर २०२५ वर्ष ३९ अंक ५

अनुक्रमणिका

१	जलतरंग – मिलिंद तुळाणकर	२१
२	काळ्या पांढरा स्वरकळांची जादू दूष्यंत पाटील	२४
३	फ्रेंड फीलॉसॉफर आणि गाइड – डॉ.गौरी करंबळेकर	२८
४	भारतीय संगीतातलं पश्चात वाद्य - स्वप्ना माने	३३
५	भन्नाट वाद्यांच्या भन्नाट गोष्टी - श्रुती भागवत	३८
६	वाद्य मैफील (फोटो फचर)	४१
७	अनोख्या नात्याची घट्ट वाणी – स्वानंदी गिरीश	४४
८	शास्त्रीय संगीताचे तीर्थस्थळ : सरोद घर - भूषण तळवलकर	४६
९	चित्रपटसंगती आणि वाद्यांची जोडगोळी – प्राजक्ता ठाकर	५०
१०	‘छंदा’चा छंद – राधिका परांजपे – खाडिलकर	५४
११	शब्दकोडे – दीपक कांबळे	५६
१२	संपादकीय - खरेदीचा झाला उत्सव....	७
१३	चर्चा - पालक म्हणून मी फिट आहे का? - डॉ. प्रमोद ओग	८
१४	हवामान - हवामान बदल आणि दुहेरी चक्रीवादळे - डॉ. श्रीकांत कार्लेकर	१३
१५	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	५७
१६	भ्रमंती - आमचा हटके दौरा... – रवींद्र दामले	५८
१७	क्रीडांगण - केप व्हर्देची फुटबॉलमध्ये भरारी - किशोर पेटकर	६१
१८	भवताल वेध - हवाई हद्दीचे अर्थकारण – रोहित वाळिंबे	६२
१९	आरोग्य - मूत्राशयाला पर्याय फ्रॉग निओब्लॅंडरचा। - डॉ. राजेंद्र शिंपी	६४
२०	अवनीवाच्या गोष्टी दांतों दांतों में... - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६६
२१	ची प्रेसफुल - इम्पोटेंट प्रॉडक्ट निवडण्याआधी... - स्वप्ना साने	६८
२२	पुस्तक परिचय – गुंजन - सुजाता राऊत	७०
२३	स्वागत	७२

२४	फूडपीईट - पास्ता व्हरायटी - वैशाली खाडिलकर	७४
२५	विश्वाचे आर्त - शांतता। राज्यविस्तार चालू आहे। - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२६	अर्थविशेष - ग्यानबाची मेख - भूषण महाजन	८०
२७	ग्रहमान - ८ ते १४ नोव्हेंबर, २०२५ – अनिता कळेकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२२ ऑक्टोबर २०२५ वर्ष ३९ अंक ६

अनुक्रमणिका

१	फिटनेसची गुंतवणूक - मोहन सूर्यवंशी	१८
२	हेल्दी ब्रेकफास्ट आणि स्मूदीज - प्रतिनिधी	४२
३	समज-गैरसमज - दिप्ती आंबेकर	२२
४	स्त्रियांचा फिटनेस - प्रियांका जुन्नरकर	२६
५	व्यायामाला साथ संतुलित आहाराची... - डॉ. प्रणिता अशोक	३०
६	डंबेल डायरी - श्रुती भागवत	३४
७	फिटनेसला घा फिनिशिंग टच... - तेजस महाबळ	३८
८	हेल्दी ब्रेक फास्ट आणि स्मूदीज - प्रतिनिधी	४२
९	व्यायाम उपकरणांची बाजारपेठही 'तंदुरुस्त' - प्राची गावस्कर	४६
१०	संपादकीय - विजयशिखरावरच्या भारतकन्या।	७
११	मुलाखत : आदित्य सरपोतदार 'पुढची संधी हेच यश...' इरावती बारसोडे	८
१२	अनुभव - कुतूहल ऋचा नामजोशी	१२
१३	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५०
१४	कीडांगण - जगज्जेत्या! - किशोर पेटकर	५२
१५	कॉन्स्पिरसी फाइल्स - केनेडी हत्येचे गूढ - रवि आमले	५५
१६	भवताल वेध - आयुष्याच्या संध्याकाळची सुरक्षा - गोपाळ कुलकर्णी	५८
१७	पुस्तक परिचय - स्मृतिपाखरे - धनंजय उपासनी	६०
१८	लयनकथा - जिवंत पुराणकथा - अमोघ वैद्य	६२
१९	फैशन कॉर्नर - ट्रेंड के-फैशनया। - सोनिया उपासनी	६६
२०	भ्रमंती - डिफिकल्टी लेव्हल-महाकठीण! - महेश गोखले	६८
२१	विशेष - कलेचा अद्वितीय वारसा - पृथा वीर	७२
२२	फूडपॉइंट बाजरीचे पदार्थ - मंगला गांधी	७४
२३	विश्वाचे आर्त इतिहास का? आणि कोणता ? - डॉ. सदानंद मोरे	७७

२४	अर्थविशेष – फरफट - भूषण महाजन	८०
२५	ग्रहमान - १५ ते २१ नोव्हेंबर, २०२५ – अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

२९ नोव्हेंबर २०२५ वर्ष ३९ अंक ७

अनुक्रमणिका

१ ऊर्जा देणारा अनुभव - मृणाल तुळपुळे	१८
२ रिसॉर्टची सफर - श्रेया माधवी	२२
३ रिसॉर्टची मज्जा - सुजित काळे	२६
४ अनुभव ज्याचे-त्याचे - श्रुती भागवत	३०
५ ओकेजन्स अनेक डेस्टिनेशन एक - स्नेहल बाकरे	३३
६ ट्रिपला जाताय? मग हे वाचाच। - वर्षा जोशी-आठवले	३६
७ 'ऑल इन्क्लुजिव्ह म्हणजे काय?' - योगेश कुंभार, डॉ. श्रद्धा कुंभार	४०
८ युनिक रिसॉर्ट्स(फोटो फिचर)	४२
९ बिहाइंड द सीन्स...प्राजक्ता विराज बोरगे, विराज विलास बोरगे	४८
१० शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५०
११ संपादकीय - 'समाज माध्यमां'चे हरवलेले भान...	६
१२ वाचक लिहितात	८
१३ विशेष - बोगनवेलिया आणि ती डॉ. वर्षा निंबाळकर	९
१४ संवाद - कौसर मुनीर : एकांडी शिलेदार - प्रा. डॉ. प्रवीण घोडेस्वार	१३
१५ Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	५१
१६ आरोग्य - मेंदू विकासाचा विस्मयकारक प्रवास - डॉ. सुनील गोडबोले	५२
१७ क्रीडांगण - परदेशी 'भारतीय' फुटबॉलपटू - किशोर पेटकर	५५
१८ भवताल वेध - प्रश्न केवळ 'हायर टॅक्स' पुरता नाही - मधुबन पिंगळे	५६
१९ भ्रमंती - आमची कूझ सफर - सुधीर शं. कुलकर्णी	५८
२० अनुभव - माझ्या जपान नोंदी जयश्री हर्षे	६०
२१ लयनकथा - इतिहासाच्या पानांतल्या रहस्यांचा शोध - अमोघ वैद्य	६३
२२ अवनीवाच्या गोष्टी - आमचा आवडता ऋतू - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	६८
२३ बी ग्रेसफुल - बेसिक मेकअप - स्वप्रा साने	६८

२४	पुस्तक परिचय – चिगूर - डॉ. अनुराग लव्हेकर	७०
२५	आढावा - निवृत्त विमानांचे करायचे काय ? – भावेश ब्रह्मणकर	७२
२६	फूडपॉईंट – राइस बॉल आणि कुरकुरे - मीनाक्षी काटकर	७४
२७	विश्वाचे आर्त – युद्ध,शांती आणि धर्म - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२८	अर्थविशेष – साडेसाती संपली तरी शनी वक्रीचे? – भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान – २२ ते २८ नोव्हेंबर, २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

६ डिसेंबर २०२५ वर्ष ३९ अंक ८

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - कळयांची घुसमट	६
२	बापक लिहितात	७
३	गुरुविण नाही दुआ – विशेष शिबीर	८
४	निसर्गभ्यास – डॉ.श्रीकांत कार्लेस्कर – विलक्षण 'चकरा'	११
५	समृद्ध वारशाची गौरवशाली कहाणी - मृगा किलोस्कर	१५
६	साडी व्यवसायाचे आर्थिक ताणेबाणे..... - प्राची गावस्कर	१९
७	कोणती साडी नेसू...? - डॉ. श्वेता शिंदे-सव्वाशे	२२
८	ट्रेडिशन आणि द्विस्ट - श्रुती भागवत	२४
९	साडीपुराण ! - राधिका परांजपे-खाडिलकर	२७
१०	माझं साडीप्रेम - वर्षा जोशी-आठवले	३०
११	करवतकाठी साडीचा जगात डंका - प्राची गावस्कर	३२
१२	लाइट्स, कॅमेरा साडी। - स्नेहल थाकरे	३४
१३	एकावर एक 'फ्री! - मयूर भावे	३८
१४	रंग माझा वेगळा !संकलन - श्रेया माधवी	४२
१५	पदराचे पदर उलगडताना... - आरती फडके	४४
१६	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४६
१७	खुशाल चेंडू - आलोक	४८
१८	कॉन्सिपरमी फाइल्स ती जादुई गोळी – रवी आमले	४९
१९	पहिल्या वर्षभरात आरोग्य – डॉ. सुनील गोडबोले	५२
२०	क्रीडांगण किशोर पेटकर रोनाल्डोचा अंतिम विश्वकरंडक	५५
२१	भवताल वेध – कोणी घर देता का घर ! – अरविंद रेणापुकर	५६
२२	पुस्तक परिचय – खारूताईचे जंगल सचिन बैडभर पाटील	५८

२३	बुक शोल्फ	६०
२४	भ्रमंती – खडतर निसर्गभूमी! – संदीप कुलकर्णी	६१
२५	लयनकथा – दगाडात धडधडणारी जिवंत स्मृती – अमोघ वैध	६५
२६	फॅशन कॉर्नर – २०२६ चा रंग: टिला! – सोनिया उपासनी	६८
२७	मुलाखत 'मला अभिनय आवडतो' - हर्षदा वैदपाठक	७०
२८	फूडपॉइंट - आला थंडीचा महिना.... - निर्मला दाभाडे	७२
२९	फूडपॉइंट - ओल्या नारळाचे तिखट पदार्थ - सुप्रिया खारानीस	७४
३०	केनेडींची कसोटी! विश्वाचे आर्त - डॉ. सदानंद मोरे	७७
३१	डॉलेक्स हलला रुपया रुसला - अर्थविशेष - भूषण महाजन	८०
३२	ग्रहमान २९ नोव्हेंबर ते ५ डिसेंबर, २०२५ - अनिता केळकर	८२

साप्ताहिक सकाळ

१३ डिसेंबर २०२५ वर्ष ३९ अंक ९

अनुक्रमणिका

१	संपादकीय - दिल्या घरी तू 'सन्माना'ने राहा -	६
२	निसर्गरंग - पिंगळायोग ऋचा नामजोशी	८
३	प्रासंगिक 'हायली गुब्बी'चा उद्रेक - डॉ. श्रीकांत कार्लेकर	१२
४	विशेष - अडीच अक्षरी मित्र! - प्रभाकर बोकील	१४
५	अनुरूपता म्हणजे नक्की काय? - तन्मय कानिटकर	१९
६	मोह मोह के धागे - संवाद महत्वाचा! - डॉ. लीना परांजपे	२२
७	विवाहशास्त्रम् - मंगेश साखरदांडे	२८
८	रेड फ्लॅग की ग्रीन फ्लॅग ?! - श्रेया माधवी	३१
९	वधू-वरांसाठी मेकअप टिप्स - स्वप्ना साने	३४
१०	फॅशनवाले बाराती - नंदिनी नरेवाडी	३८
११	सगळं घेतलं ना व्यवस्थित? - राधिका परांजपे-खाडिलकर	४२
१२	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	४९
१३	भवताल वेध - बदलाची दीर्घ प्रक्रिया... - सारंग खानापूरकर	५०
१४	अवनीवाच्या गोष्टी - दिलवाले अवनीवा ले जायेंगे.. - मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	५२
१५	लयकथा - निसर्गानं घडवलेलं लेणं - आमोघ वैध	५४
१६	अनुभव - केवलादेवचे पक्षीवैभव! - शेखर ओढेकर	५८
१७	आरोग्य - शिशु वय - डॉ. सुनील गोडबोले	६२
१८	punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	६५
१९	फूडपॉइंट - ज्वारी एक, प्रकार अनेक - अलकनंदा कोठावडे	६६
२०	क्रीडांगण - बुद्धिबळातील नवा विजेता किशोर पेटकर	७०
२१	भ्रमंती येवा, कोकण आपलोच आसा.. - विनोद द. मुळे	७१
२२	पुस्तक परिचय - मोगरा फुलला - डॉ. मधुमंजिरी गटणे	७४

२३	विश्वाचे आर्त- दान्तेने गमावलेली संधी? - डॉ. सदानंद मोरे	७७
२४	अर्थविशेष - तेजी येता दारा. कशी घेऊ घरा! – भूषणं महाजन	८०
२५	ग्रहमान - अनिता केळकर	८२

र

साप्ताहिक सकाळ

२७ डिसेंबर २०२५ वर्ष ३९ अंक १०

अनुक्रमणिका

१	होम स्वीट होम ते होम स्मार्ट होम - स्नेहल बाकरें	१०
२	'मिनिमलिस्ट' लक्झरी - रचना बडगुजर - दातेराव	१४
३	नैसर्गिक प्रकाशाची मदत घ्या - नागेश सव्वाशे	१७
४	माझे घर, माझी स्टाइल प्रफुल प्रवार	२१
५	अशी सजवा बाल्कनी - ऋतुजा भालेराव महाबळ	२५
६	घरातली हिरवी विश्वं! - अदिती पटवर्धन	२८
७	डिक्लटर... - राधिका परांजपे-खाडिलकर	४८
८	फिरतीचे गृहव्यवस्थापन व सुशोभीकरण - सायली साठे-वर्तक	४५
९	कोझी कॉर्नर - इरावती बारसोडे	४२
१०	एआय सजवेल तुमचं घर - स्नेहल आर. सिंग	४०
११	सणाचं आणि सजावटीचं नातं - पंकजा पेशवे	३५
१२	लेट देअर बी लाइट! - श्रुती भागवत	३२
१३	संपादकीय या संघर्षाचा शेवट नाही...	६
१४	वाचक लिहितात	७
१५	शब्दकोडे - दीपक कांबळे	५०
१६	Punchतंत्र - निखिल विद्यासागर	५१
१७	विज्ञान-तंत्रज्ञान अलकनंदा : दीर्घिका उत्क्रांतीचा नवा अध्याय - सम्राट कदम	५२
१८	विशेष - धागा धागा अखंड विणू या - स्वाती हुद्दार	५५
१९	अवनीवाच्या गोष्टी - श्रद्धा, ठेपले आणि मी मैत्रेयी पंडित-दांडेकर	५८
२०	भवताल वेध - इस्त्राईलचे कनेक्टिंग ज्यू - गोपाळ कुलकर्णी	६०
२१	भ्रमंती - अस्मानी संकटाचा अविस्मरणीय ट्रेक - विजय ओगलापूरकर	६२
२२	आरोग्य किशोरावस्था आणि मेंदूची पुनर्रचना - डॉ. सुनील गोडबोल	६५

२३	क्रीडांगण - लक्षवेधी लेनार्ट कार्ल किशोर पेटकर	६८
२४	लयनकथा - ललितांकर पल्लवेश्वर ग्रहम् - अमोग वैध	६९
२५	बी गेसफुल - टवटवीत, नितळ त्वचेसाठी - स्वप्ना साने	७२
२६	फूडपॉइंट - क्रिसमस स्पेशल - आरती पागे	७४
२७	विश्वाचे आर्त - जॉन विन्थॉप : दुसरा मोझस? - डॉ. सदानंद सोरे	७७
२८	अर्थविशेष - तेजी मंदीचा सातवा फेरा - भूषण महाजन	८०
२९	ग्रहमान २० ते २६ डिसेंबर, २०२५ - अनिता केळकर	८२